FEDERAL ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.-FF
BELÇİKA: 50.-BF
HOLLANDA: 3.-G
İNGİLTERE: 70 Pence
DANİMARKA: 10.-KRN
İSVEÇ: 8.-KRN
AVUSTURYA: 20 S
İSVİÇRE: 2,5 Sfr

Türkiye Postası

27. JANUAR 1984
NUMMER: 23
15 GÜNLÜK GAZETE
Adres: Donau Str.1
1000 Berlin 44
Tel.: 030/624 60 92

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt A1319D

30 Ocak'taki oturuma cunta parlamentosunun temsilcileri kabul edilmeyecek

Avrupa Konseyi siyasi af istiyor

Türkiye'nin askıda bulunan Avrupa Konseyi üyeliğinin yeniden işlerlik kazanması için Özal'ın giriştiği siyasal manevra, bir oldu bitti yaratma hevesi Konsey'deki demokrat ve liberal kesimlerin tepkisiyle karşılaştı. Gelişmeler, Ocak ayı oturumunda, Cunta Parlamentosu üyelerinin konseye kabul edilmelerinin hemen hemen olanaksız olduğunu gösteriyor. Ancak Mayıs ayında da Özal hükümetinin kendi açısından "olumlu" bir sonuç alabilmesi, Konsey çevrelerince kimi şartlara bağlanmak isteniyor. Bunların başında düşünce suçları için bir siyasal af çıkarılması ve yerel seçimlere SODEP ve Doğru Yol partilerinin kısıtlamasız girebilmeleri geliyor. Nitekim Türkiye raportörü Steiner'in ve Konsey'in Parlamenter Asamblesi üyesi Dejardin'in gazetemizin Fransa ve Belçika temsilcileriyle yaptıkları özel görüşmelerde Konsey'in bu eğilimi açıkça yansıdı.

Yazısı 3. Sayfada

Sosyalist ülkeler silahsızlanma yönünde "söz değil iş" istiyor

Güvenlik ve Karşılıklı Güven Yaratıcı Önlemler Konferansı Stockholm'de başladı

Yazısı 9. Sayfada

"Temel talebimiz sendikal özgürlükler üstündeki yasakların kalkması olmalıdır"
Yücel Top'la söyleşi
Sayfa 5'de

•

Kürt edebiyatı tarihine kısa bir bakış
Mehmet E. Bozarslan
Sayfa 9'da

Özal, kamu sektörünü tasfiye etmeye başladı

Turgut Özal hükümeti, ardarda aldığı bir dizi ekonomik kararlarla devlet sektörünü ortadan kaldır-



Sayfa 8'de

4 yıldızlı NATO generali Kiessling niçin emekli edildi ? Sayfa 9'da

Özal'a bazı holdingler neden karşı çıkıyor? Sayfa 10'da

devlet sektörünü ortadan kaldırmaya başladı. Hükümet Türk Parasını Koruma Kanunu'nda ve dış ticaret rejiminde yaptığı değişikliklerle, daha önce devletin kontrolünde olan döviz bulundurma ve kullanma yetkisini özel sektörün ve büyük özel bankaların kontrolüne devretti. Ayrıca, yapılan bir değişiklikle devlet sektörünün dış ticaretteki egemenliğine son verildi ve Türkiye'nin dış ticareti 15-20 dolayındaki büyük holdingin kontrolüne geçti.

Yazısı 11. Sayfada

Stahlindustrie verstaatlichen

Sendikalar, yabancıların işçi temsilciliği seçimlerinde etkin olmalarını istiyor

Federal Almanya'da 1 Mart - 31 Mayıs tarihleri arasında Işyeri Işçi Temsilciliği seçimleri yapılacak. Sendikal savaşımın daha da keskinleşerek süreceği bu yılın seçimleri, üç yıl önceki son seçimlerden daha büyük önem taşıyor. Bu yıl seçilecek temsilciler, her zamankinden daha zorlu görevler üstlenecekler. Krizin belirtilerinden yerli işçiler kadar etkilenmekle kalmayıp, dil sorunu yüzünden şikayet ve istemlerini Alman temsilcilere iletemeyen, yabancı işçilerin ise bu yılki seçimlerde en aktif, en yetenekli yabancı temsilci adaylarını seçmeleri gerekiyor. Yabancı temsilcilerin Alman temsilcilerle kuracaklar bağ, işçi temsilciliğinin çalışmalarına yeni boyutlar kazandıracak.

Yazısı sayfa 6'da

Kalıcı mıyız, gidici mi?

Ahmet KARDAM

"Göçmen işçi miyiz, misafir işçi mi? Kalıcı mıyız, gidici mi?" 21 Ocak günü Hamburg'da okurlarımızla yaptığımız söyleşi toplantısında bu konuda ne düşündüğümüz soruldu ve zaman darlığı yüzünden ne yazık ki sürdüremediğimiz canlı ve ilginç bir sohbet gelişti.

Bu sorunun her seferinde böyle geniş tartışmalara yol açması şaşırtıcı değil. Çünkü verilecek yanıt, bulunduğumuz ülkede yabancılar olarak karşı karşıya olduğumuz sorunlara nasıl el atmamız gerektiğinden, Türkiye'deki faşist diktatörlüğe karşı verilen savaşıma katkımızın ne olabileceğine kadar bütün hedeflerimizi belirleyecektir.

Kalıcı mıyız, gidici mi? Tek tek kişiler olarak elbette hepimizin bu soruya verdiği bir yanıt vardır. Ama burada önemli olan bireysel düşüncemiz, bu konuda birey olarak aldığımız karar değildir. Soru tek tek kişilere sorulmuyor. Yurtdışında, çoluk-çocuk 2,5 milyonu bulan bütün Türkiyeliler için soruluyor. Soruya yanıt vermeleri gerekenler ise geniş işçi yığınları değil, bu yığınlar arasında çalışma yürüten Türkiyeli partiler ve demokratik yığın örgütleridir. Soru çok açık ve kesin bir yanıtı gerektiriyor. **"Hem gidiciyiz hem kalıcı", "biraz göçmeniz biraz misafir"** gibi ne dediği belli olmayan yanıtlarla ne yapılacak fazla birşey vardır, ne de varılacak herhangi somut bir hedef.

Kanımızca gerekli yanıtı yaşamın kendisi çoktan verdi. **"Gelecek yıl döneceğim", "Üç yıl sonra döneceğim"** diye diye 10 yıl, 15 yıl, 20 yıl geride kalmıştır bile. Artık üçüncü kuşak Türkiyelilerden söz ediyoruz. Küçük yaşta buraya gelen, ya da burada doğan çocuklar için Türkiye, olsa olsa iki-üç yılda bir **"turist"** gibi gittikleri, belki ilginç ama her halde olanakları çok kıt, yaşaması zor, geri ve fakir bir ülkedir. Gençler Türkiye üniversitelerinin kapılarına değil, buralardaki meslek okullarının kapılarına yığılıyorlar. Koç'un ve Sabancı'nın fabrikalarında değil, **"Arbeitsamt"**ların önlerinde, Opel'in, Siemens'in kapılarında iş arıyorlar.

Geri dönüşe zorlama önlemleri ve işsizlik yüzünden, Federal Almanya'da olduğu gibi, birinci kuşak Türkiyeliler arasından kesin dönüş yapanların sayısı geçtiğimiz yıllara göre önemli miktarda artabilir. Ama 2,5 milyonluk yığındaki 100 binlik, 200 binlik, hatta 500 binlik dalgalanmalar -Türkiye açısından değil, Batı Avrupa'daki göçmen işçi yığını açısından- neyi değiştirir ki?

Unutulmaması gereken bir nokta daha var. Dünyada işsizlik yüzünden yığınsal göçe zorlanan ilk insanlar Türkiyeliler değildir. Geri kalmış ülkelerden daha ileri sanayileşmiş kapitalist ülkelere işçi göçünün tarihi en az yüz yıllıktır. Yurtdışındaki Türkiyelilerin kalıcı mı, gidici mi olduğu konusunda birşeyler söylerken, bizden önce aynı şekilde başka ülkelere çalışmak için göçmek zorunda kalmış olan diğer uluslardan işçilere ne olduğunu araştırmak gerekmez mi?

İkincisi, kuşaklar arasındaki farkları görmeden Türkiyeli işçilerden tek bir bütün olarak söz etmek doğru mudur?

Işin ilginç yanı şudur: Batı Avrupa'daki Türkiyeli göçün tarihi 20 yılı aştığı halde, bu göç arasında aydınlar, sanatçılar, sendikacılar, üniversite mensupları, araştırmacılar olduğu halde, nasıl oluyor da bugüne kadar Türkiyelilerin **"göçmen işçiler"** olarak sorunlarına eğilen, çıkış yollarını bulmaya çalışan incelemeler ve araştırmalar yok denecek kadar azdır? Batı Berlin'de çok uzun yıllardır sendikacılık yapmış bir dostumuz bir sohbetimizde bu konuda şöyle dedi:

– Kendimizi buralarda hep geçici gördük. Yarın döneceğiz, öbür gün döneceğiz derken yıllar akıp gitti. Göçmen olduğumuzu göremedik, kabullenemedik.

Sorunun yanıtı sadece bu kadar mıdır? Yoksa işin başka yönleri de var mıdır? Bu ayrı bir konu. Ama ne olursa olsun ortada inkar edilmez bir gerçek duruyor ki, o da özellikle birinci kuşak kanalıyla Türkiye ile çok güçlü maddi ve manevi bağlara sahip olan Türkiyeli işçi yığını Batı Avrupa'da kalıcıdır. Eğer bu yığın, bulunduğu ülkenin işçi sınıfının ve emekçilerin bir parçası olarak davranmaz ve onlarla omuz omuza eşit haklar elde etmek için mücadeleye atılmazsa, kendilerini boğan bugünkü ağır sorunlar altında ezilip gitmekten kurtulamayacaktır.

Seçme ve seçilme de dahil eşit haklar için mücadeleye girmeyen, yani örgütsüz ve sahipsiz ekonomik göçün, Türkiye'deki demokrasi savaşımı açısından da ciddi bir rol oynayabilmesinden söz etmek herhalde çok zordur.

Biz halkız, yeniden doğarız ölümlerde !



Her yılın Ocak ayında bir gözü ağlarken bir gözü güler Türkiye işçi sınıfının. Her yılın 28 Ocak'ında tezgah başlarında, işçi mahallelerinde 1921 yılında Trabzon açıklarında katledilen Türkiye Komünist Partisi'nin ilk önderleri "15'ler", Mustafa Suphi ve 14 yoldaşı anılır... Ve her yılın Ocak ayında TKP Merkez Komitesi üyesi büyük ozan Nazım Hikmet'in doğum yıldönümünü kutlar, onunla övünür, kıvanır...

Yazısı 4., 12.ve 13. Sayfada

ŞU BİZİM TÜRKİYE

Orta direk hep icra dairesinde...

1983 yılında yaklaşık 2 milyon kişinin borçlarından dolayı icraya verildikleri, bunların ezici çoğunluğunu küçük memur ve dar gelirlilerin meydana getirdikleri bildiriliyor. Ilgililer, icra dosyalarının rekor düzeyde bulunduğunu Istanbul adliyesinin arşivlerinde yıllardır birikmiş 10 milyondan fazla icra dosyası olduğunu söylerken, **"Maaşlı kesim ihtiyaçlarını taksitle karşılamaya çalışıyor, ancak çoğunluğu taksit zamanı gelince ödemede güçlük çekiyor ve icraya düşüyor"** diyorlar.

1983'de 1100 iş cinayeti

1983 yılında, Türkiye'de inşaat işkolunda 26 bin 501, madencilikte 13 bin 45, tekstil işkolunda 16 bin iş kazası oldu. Bu kazalar sonucunda 1100 işçi hayatını kaybetti. Türkiye 1983 yılında da Avrupa ülkeleri arasında en yüksek iş kazası oranına sahip ülke olma durumunu korudu.

Kimine destek kimine köstek

Özal hükümetinin aldığı ekonomik kararların özünü, en iyi,bir günlük gazete ortaya koydu. Gazete ihracata ilişkin kararları yorumlarken **"Kimine destek, kimine köstek"** başlığını attı. Sermaye kesimi içinde de tartışılan ekonomik kararların özü, gerçekten de bu birkaç sözcükte toplanıyor. Destek alan **"kimileri" "en büyük, en zenginler"** köstek takılanlar ise sadece **"orta direk"** adı takılan halk kesimleri değil aynı zamanda **"en büyük"** olamamış kimi sermaye kesimleri.

Şuna bir el süren yok mu?

Pot kırma kralı ve Türkiye Işveren Sen-

Bitip tükenmeyen kuyruklar ülkesi Türkiye'den iki kuyruk...

Kürtaj kuyruğu

Özal, "tüm kuyrukların önünü alacağız, artık kuyruk görülmeyecek" derken Türkiye'de şimdi yeni kuyruklar ortaya çıkıyor. Piyango bileti kuyruğundan sonra, son günlerde "kürtaj kuyruğu" günün konusu. Bilindiği gibi Türkiye'de şimdiye kadar yasak olan ama çok büyük paralar karşılığında çok yaygın olarak uygulanan kürtaj belli koşullara bağlı olarak serbest bırakıldı ve resmi hastanelerde de yapılmaya başlandı. Ancak nasıl bir toplumsal ihtiyaç olduğu daha ilk günden ortaya çıktı. Kürtaj yapan hastanelerin önündeki kuyruklar uzadıkça uzadı. Her gün yüzlerce kadının başvurması üzerine ne yapacaklarını şaşıran hastane yetkilileri ve doktorlar önceden randevu sistemini uygulamaya başladılar. Türkiye'de hastanelerde randevuların ne kadar uzak tarihlere verildiğini bilenler, "Bu hamileliğinizde randevu isteyin, ikinci çocuğunuza yetişir" diyorlar.

İstanbul Kerbelâ oldu: Damla su yok

"Su şehri" Istanbul susuzluktan kırılıyor. Istanbul'da son iki yıldır susuzluğa adeta alışıldı. Musluklardan su akmaması değil akması sürpriz oluyor. Her zaman daha çok yaz aylarında görülen susuzluk, bu yıl kışın da sürüyor. Ilgililer, 15 gün içinde istenilen düzeyde yağmur yağmazsa Istanbul'un kış ortasında susuzluktan kırılacağını açıkladılar. Öte yandan, susuzluk özellikle gecekondu semtlerinde bulaşıcı hastalıkların yaygınlaşmasına yol açtı. Çeşmelerin başında kuyruklar uzarken, kuyular da rağbet görmeye başladı. Ancak bazı semtlerdeki kuyulara sızıntı olduğundan yüksek oranda mikrop taşıyan sular sağlığı tehdit ediyor. Kısaca **"Türkiye'nin incisi"** Istanbul susuzluktan kavruluyor. Halkın mizah hazinelerinden şimdi de susuzluğa ilişkin şakalar akmaya başladı. Gecekondu semtlerinde **"Yakında susuzluk bitecek, çünkü Özal su ithal edecek"** deniyor.

Özal'dan inciler

- *"Esnaflığı bilirim. Tenekeci dayımın yanında çıraklık yaptım"*
- *"Zamları biz yapmadık, KİT'ler yaptı"*
- *"Bizim köylümüz uyanık. Zam lafı çıkınca, hemen gübre aldı"*
- *"Yunanistan Başbakanı, şov yapıyor"*

SEÇME...

Afallamayan mı kaldı?

Turgut Özal, yeni hükümetin ekonomik önlemlerinin altüst ettiği Türkiye'de bankaların durumu sorulduğunda **"Bankalar afalladı"** dedi. Sayelerinde sadece bankalar değil Türkiye'de afallamayan mı kaldı?

Bari doğruyu söylüyor

Yerel seçimleri alelacele yapma kararı alan Özal, bu konuda gazetecilere şöyle dedi: **"Yerel seçimleri yapmayıp Belediye Başkanlarını atasaydık, fatura bize çıkacaktı. Şimdi fatura halka çıkacak."** Özal zaten bütün faturaları halka kesmeye niyetli. Halk da vergiden düşer olur biter.

Pot kırma kralı ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit Narin ağlaşmaya devam ediyor. Narin son olarak **"Biz fabrikatör olarak yaşamıyoruz, bitkisel hayattayız, kimse bize elini sürmüyor"** dedi. Narin'in derdi başka, bankalarla bütünleşmemiş ve en büyük olamamış sermayenin sözcülüğünü yapmaya çalışıyor. Hepsi iyi de, bu el değmemişlik yakınmasını anlamak güç. Türkiye sermayesine değmeyen yabancı el, sermayenin el değmemiş yeri mi kalmış?

Sabancı hırbo mu?

Yabancı şirketlerin Türkiye'de Marlboro ve benzeri yabancı sigara üretmeleri çalışmaları ilerliyor. Türkiye'nin önde gelen birkaç holdinginden biri olan Sabancı Holding'in başı **"büyük işadamı"** Sabancı da Philip Morris firmasıyla ortaklaşa sigara fabrikası kurma teşebbüsünün son aşamalarına gelmiş durumda. Ancak Sabancı şimdi güç bir soruyla karşı karşıya. Çünkü bir yıl önce, kendisi gibi "büyük patron"lardan Yakup Kefeli ile birlikte sigarayı bırakmaya karar verirken iddiaya tutuşmuşlar. Sabancı dayanamaz da ağzına sigara alırsa Kefeli'ye 1 milyon lira vermeyi taahhüt etmiş. Öte yandan, yıllarca önce, Türkiye'de yabancı sigara yapımı izni çıkarsa bir keyif Marlborosu tüttürme sözünü de, Philip Morris şirketi temsilcisine vermiş..."**Şimdi ne olacak**" sorusuna Sabancı şu cevabı veriyor: **"Ben hırbo değil işadamıyım. Bir sigara içerim ama sözümde de dururum. Yakup'un 1 milyonunu çıkarıp vereceğim, helal olsun..."** Büyük başın derdi büyük, büyük hırbonun (pardon işadamının) bahsi de 1 milyonluk olur tabii...



Bu inciler bizden değil, Hürriyet gazetesinden



Yakana bakma yaktırana bak

TRT Genel Müdürü Macit Akman'ın televizyon için 540 milyon lira harcanarak çevrilmiş olan **"Yorgun Savaşçı"** filmini **"zararlı ve yanlış ideoloji peşinde"** görüldüğü için bizzat yaktığını açıklamasının yankıları sürüyor. Paşa eskisi Akman, marifetini övünerek açıkladıktan sonra kendisine yönelen eleştiriler karşısında da geri lemedi. Son olarak yeni hükümetin Devlet Bakanı tarafından çağrılıp kendisinden bir daha film yakmaması rica edildiği yolundaki söylentileri yalanladı. **"Kimse bir daha film yakılmasın demedi. Benim film yakmama da kimse karışamaz"** dedi. Bu gidişle demek ki daha çok film, çok kitap, çok kültür ürünü yakılacak...
Bu film yakma olayında asıl önemli sorun Akman'a Yorgun Savaşçı'yı yakma emrini kimin verdiği. Yakma emrinin altında Cunta'nın başbakanı Ulusu'nun imzası var. Ulusu ise herhalde gözünden kaçmış olabileceğini, bakmadan imzaladığını falan söylüyor. Kısaca, aslında, yakana değil yaktırana bakmak, işi bu yönden derinleştirmek gerek...

Vesikalı hayat

Özal'ın, dar gelirli halkın ağzına çaldığı bir parmak baldan biri de faturayla belgelenen giderlerin vergiden düşürülebilmesi... Bu güne kadar nelere, ne oranda, nasıl fatura alınacağı ve daha sonra bu faturaların vergiden nasıl düşürüleceği açıklık kazanmış değil. Ama **"faturalı"** hayat gazetelerin birinci sayfalarından düşmüyor. Herkes neye ne kadar fatura alabileceğini hesaplarken, fatura vermek ve en küçük alışverişte bile bir sürü bürokrasiyle uğraşmak zorunda kalacak olan esnaf telaş içinde. Türkiye'de, dar gelirlinin kaderi faturaya, vesikaya bağlanıyor.

Bankalar "yuva"nızı yapıyor

Türkiye'de her geçen gün baş döndürücü hızla artan hayat pahalılığı karşısında evlenmek de günden güne zorlaşıyor. Maddi olanakları elvermediği için yıllarca nişanlı kalan çiftlere veya evlendikleri halde her biri kendi aileleri yanında kalmak zorunda olan gençlere gün geçtikçe daha sık rastlanıyor. Son zamanlarda bankaların **"evlilik kredisi"** vermeleri talebi duyulmaya başlandı. İşi ciddiye alıp ""yuva yapmaya" niyetlenen bankalar ise faiz ve kârlılık hesapları yapıyorlar.

Bir gecede 4 yıllık asgari ücret

Ajda Pekkan, Yüksel Uzel ve Müjde Ar Bebek Park Gazinosu'nda birlikte sahneye çıkıyorlar. Bir gecelik **"çalışmaları"** karşılığında da, 200 binini Ajda, 150 binini Yüksel Uzel ve 50 binini Müjde Ar olmak üzere toplam 400 bin lira alıyorlar. Yüksek dereceli bir memurun bir yıllık geliri, asgari ücretle çalışan bir işçinin 4 yıllık gelirine eşit olan bu **"gecelik"** ücret değirmeninin suyunun nereden geleceği, Park Gazinosu'nda müşterilerin ne ödeyeceği bir başka merak konusu...

vergiden düşer olur biter.

Ortadirek konusunda açıklık

Sanayicilerin de **"Ortadirek"** olduklarını iddia etmeye başlamalarından sonra, Özal ünlü **"Ortadirek"**'ine açıklık getirmek gereğini hissetti. **"İşçi, memur, çiftçi, emekli ve esnaf dışında kimse ortadirekliğe soyunmasın"** dedi. Açıklık iyi de, Özal bir de **"aşağı"**'da kalanların kim olduğunu söylese...

Yiğitliğin yarısı kaçmak...

Yerel seçim tasarısı görüşülürken Meclis'i terkeden **"inci"** üstadı MDP Genel Başkanı Sunalp, **"yumuşak"** muhalefet yaptıkları eleştirisine karşı **"Top tüfek kullanılacaksa bunu en iyi ben yaparım. Ama gördüğünüz gibi en etkili muhalefet Meclis'i terketmektir"** dedi.

Namussuz ve moruk

MDP Başkanı Sunalp yerel seçimlerle ilgili olarak **"Namuslu, genç, enerjik belediye başkanı seçin. Ben gelsem de beni seçmeyin. Beni genel başkan seçin"** diyerek MDP'ye nasıl bir genel başkan gerektiğini açıklayıverdi.

Sunalp'e göre Türk milleti...

"Milletimizin iki ezeli yanılgısı vardır. Unutkandır, bu saflığından gelir. Kötülükleri unuttuğu gibi iyilikleri de unutur. İkincisi çabuk kandırılır. Kim çok vaad ederse ona kanar." Sen şu millete budaladır demek istiyorsun Paşa ama bir türlü söyleyemiyorsun.

Narin bey yine yumurtladı

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı Halit Narin incilerine yenilerini kattı. Narin **"Biz fabrikatör olarak yaşamıyoruz.Bitkisel hayattayız"** dedi, ardından da **"Vatandaşın yaşaması ile fabrikatörün yaşaması aynı paralelde"**diye ekledi. Bari işçiler şu fabrikatöre acıyıp aralarında iane toplayıp verseler de, hayat düzeyini biraz yükseltse...

...SAÇMALAR

25'de "hayır" var!

Yeni engellemeler olmazsa 25 Mart'ta yapılacak olan yerel seçimlerde 25 yaşını bitiren her 25 kişiden biri aday olacak. Toplam 51 bin 709 belediye başkanlığı ve mahalle muhtarlıkları seçimlerine yerel yönetimlerde görev alacak 705 bin kişinin girmesi, bunlardan 500 bin 775 kişinin yedek veya asil olarak görev alması bekleniyor. Türkiye nüfus haritasına bakıldığında, bunun anlamı 25 yaşını bitirmiş her 25 kişiden birinin aday olması...Yerel seçimlere katılabilecek 6 siyasal partiden her biri 39 bin 853 aday belirleyecekler.



Türkiye'nin bir kez daha Avrupa Konseyi gündemine geldiği bu günlerde **Türkiye Postası**'nın Paris ve Brüksel temsilcileri Avrupa Konseyi Politik Komisyonu Türkiye Raportörü **Steiner** ile Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi üyesi Belçikalı milletvekili **Claude Dejardin**'in görüşlerine başvurdular. Aşağıda Konsey'de önemli ve etkili yeri olan iki politikacının gazetemize verdikleri özel demeçleri aynen sunuyoruz.

STEINER
(Avrupa Konseyi Politik Komisyonu Türkiye Raportörü)

"Türkiye'den gelecek parlamenterlerin Ocak oturumuna katılabilmeleri sözkonusu değildir. Mayıs ayında yapılacak oturuma katılmalarına gelince: Olgulara bakacağız. Önce yerel seçimlerin gerçekten demokratik olarak, tüm partilerin katıldığı bir biçimde yapılması sorunu sözkonusudur. Öte yandan, daha da önemli olarak, düşünce suçları için genel af **sorunu vardır. Ayrıca sürdürülmekte olan haksız düşünce davalarının durdurulması sözkonusudur. Bütün bunlar Mayıs ayında alacağımız karar için bize ipuçları verecektir."**

DEJARDIN
(Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi üyesi)

"Türk parlamenter heyeti Ocak ayındaki toplantıda temsil edilmekte diretirse, sonuç olumsuz olacaktır. Böyle bir davranış Türkiye ile Avrupa Konseyi arasındaki ilişkilerin sonu olur. Türkiye'deki etkili çevreler Avrupa'dan kopmak istemiyorlar.

30 Ocak'taki oturuma cunta parlamentosunun temsilcileri kabul edilmeyecek

Avrupa Konseyi siyasi af istiyor

- **Yurtdışında bulunan Türkiyeli sendika ve yığın örgütlerin 32 temsilcisi Avrupa Konseyi parlamenterlerine 6 Kasım seçimlerinden sonraki durumu ayrıntılarıyla ele alan bir mektup gönderdiler.**

Avrupa Konseyi'nin 30 Ocak günü başlayacak ve 3 Şubat'a kadar sürecek olan toplantısına Türkiye'nin göndereceği temsilcilerin katılması sorunu, hem Avrupa Konseyi organlarında hem de Türkiye kamuoyunda geniş tartışmalara ve ilginç gelişmelere yol açtı. Başbakan Özal, 6 Kasım seçimleriyle birlikte Türkiye'de parlamenter demokratik bir rejime geçirildiğini savunarak Konsey toplantısına gönderecekleri Türkiye delegasyonunun kabul edilmesi gerektiğini, aksi takdirde Türkiye'nin Konsey'den tümüyle ayrılacağı tehdidini savururken, MDP ve HP sözcüleri ve sosyal demokratlara kadar uzanan geniş bir kesim, Ocak ayındaki toplantıya delegasyon göndermekte ısrar edilmesini savundu. Bunlara göre, **"Konsey Türkiye'nin aleyhine olabilecek bir karara zorlanmamalı, Mayıs ayındaki toplantıya kadar zaman kazanılmalıydı"**.

Avrupa Konseyi'nin eğilimi

Avrupa Konseyi Asamblesi geçtiğimiz Eylül ayında yaptığı oturumda, **"Türkiye'de yapılacak olan 6 Kasım seçimlerinde seçilecek parlamentonun Türk halkının demokratik temsilcisi olarak kabul edilemeyeceğini ve bu parlamentonun göndereceği milletvekilleri delegasyonunun Avrupa Konseyi çalışmalarına katılamayacağını"** kararlaştırmıştı.

Özal'ın, Konsey'in bu kararına rağmen 30 Ocak'ta yapılacak toplantıya delegasyon göndermekte ısrar etmesi ve bir anlamda Konsey'i tehdit etmesi, Avrupa Konseyi organlarında geniş tepkilere yolaçtı. 9 Ocak'ta Kanarya adalarında toplanan **Avrupa Konseyi Politik Komisyonu**, Türk delegasyonunun gelmesine

Ocak ayındaki toplantıya Türk delegasyonunun kabul edilmemesi halinde Konsey'den tümüyle ayrılma tehdidini savuran Özal, bu arada Avrupa Konseyi çevrelerine el altından **"haber uçurarak"** Konsey Asamble Başkanı Ahrens'in, Türkiye'ye gelmesini istedi. Eğer Ahrens Türkiye'ye gelip kendisiyle görüşecek ve Ankara'nın, Ocak ayında delegasyon göndermesinden vazgeçilmesini isteyecek olursa, bunu kabul edebileceğini belirtti. Böylece Özal, hem Konsey başkanını **"ayağına getirterek"** Türkiye kamuoyu karşısında **"zevahiri"** kurtaracak hem de Türk delegasyonunun Mayıs ayındaki toplantıya kabul edilmesi için pazarlık yapacaktı. Nitekim 18 Ocak günü Paris'te yapılan Türkiye Alt Komisyonu toplantısında bu yönde karar alındı. 19 Ocak günü yapılan Konsey Başkanlık Divanı toplantısında da Konsey Başkanı Ahrens'in 24 ve 25 Ocak tarihlerinde Türkiye'ye giderek Özal'la görüşmesi ve Ocak ayındaki toplantıya Türkiye'nin delegasyon göndermemesini istemesi kararlaştırıldı.

Mayıs ayında ne olacak?

Avrupa Konseyi'nde bugün için esen havaya bakılırsa, Özal'ın Ocak ayındaki toplantıya delegasyon göndermekten vazgeçmesi halinde Türkiye sorunu, Mayıs ayındaki toplantıya bırakılacak. Konseyin Mayıs ayındaki kararı ise o zamana kadar görülecek gelişmelere bağlı kalacak. Eğer 25 Mart'ta yapılacak olan yerel seçimlere SODEP ve Doğru Yol partilerinin katılmasına olanak sağlanırsa, politik suçları ve düşünce suçlarını kapsayan bir genel af çıkarılırsa, sıkıyönetim kaldırılırsa, işkenceler durdurulur ve bundan böyle insan haklarına saygılı davranılacağına dair sağlam garantiler verilirse, Konsey'in Mayıs ayındaki kararı olumlu olabilecektir. Kendileriyle görüşme olanağı bulabildiğimiz çeşitli Konsey üyesi Avrupalı parlamenterin belirttikleri gibi, bu konularda Konsey vaadlerle yetinmek istememekte, **"lafa değil işe bakmak"** eği-

12 Eylül darbesinden sonra yurtdışına çıkmak zorunda kalan ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde yaşayan sendika ve yığın örgütlerinin 32 temsilcisi Avrupa Konseyi parlamenterlerine Türkiye'de 6 Kasım seçimlerinden sonra ortaya çıkan durumu anlatan bir mektup gönderdiler. Mektubun **"Demokrasiye dönüşün ilk kanıtı"** başlıklı bölümünde, Türkiye'de demokrasiye dönülmekte olduğunun ilk işaretinin ancak, derhal bir genel af çıkarılması, görülmekte olan davaların derhal durdurulması ve idam cezalarına son verilmesi olabileceği belirtildi.

OYA BAYDAR **Yorum**

Bayramlık gömlekten idamlık gömleğe

BU günlerde Türkiye'de olup bitenleri yorumlamaya, anlamaya çalışan biri, eline sınıf pusulasını sağlamca almazsa, afallayıp yanlışa düşebilir. Öyle bir toz duman yaratıldı ki Türkiye'de, kim ne yapıyor, nereye gidiyor, kim memnun kim şikayetçi, amaçlanan nedir, muhalefet edilen nedir, bütün bu sorular, elinde sınıf pusulası bulundurmayanlar açısından cevapsız kalmaya veya yanlış cevaplandırılmaya mahkum.

KAYSERILI'nin çaldığı eşeği boyayıp sahibine yeniden satması misali **"Türkiye'yi kurtaracak ihtilalci, dinamik başbakan"** diye ortaya çıkarılan eski MSP'li, İşveren Sendikaları eski başkanı ve IMF'nin Türkiye'deki birinci adamı Özal, yaptıklarıyla, söyledikleriyle, bu toz dumanın daha da koyulaşmasına yardımcı oluyor. Özal'ı **"sınıf mücadelesini körüklemekle"**, **"sol sloganlar kullanmakla"** suçlayan Nazlı Ilıcak, Rauf Tamer gibilerini mi istersiniz! **"Yaktın bizi Özal"** diye feryad eden sermaye çevrelerini mi istersiniz! Bir kaşı havada gezmeye başlayan anlı şanlı holdingçiler mi istersiniz! Özal'ın **"denize düşen yılana sarılır"** misali sandıktan **"mecburiyetten"** çıkmasını **"1950'deki Demokrat Parti olaylarına benzer bir halk hareketi"** olarak yorumlamaya çalışan **"halkçılar"**, **"demokratlar"** mı istersiniz. Bu Özal öyle bir yaratık ki **"Gündüz insan gece kurt"** romanındaki adamdan beter!

PEKI meselenin aslı nedir? Sınıf pusulamız nereyi işaret ediyor? Bunca gürültü patırtı neden? Özal, kimilerinin iddia ettiği gibi **"komünist"** mi? Kimi sermaye çevrelerinin kuyruklarına basılmış gibi miyavlamalarının nedeni ne? Öte yandan IMF'nin, ABD emperyalizminin, uluslararası mali merkezlerin Özal'a tam destekleri, övgüleri nereden kaynaklanıyor? Son olarak Özal-Evren bir başka deyişle Özal hükümeti-12 Eylül ilişkisi nedir? Bu soruların cevabının doğru verilmesi, yığınların bu doğru cevap etrafında harekete geçirilmesi, bilinçli biçimde yaratılan **"Özal efsanesi"**nin ve

Avrupa'dan kopmak istemiyorlar. Aslında Türk hükümeti de Avrupa'dan kopmak istemiyor. Özal kopmayı göze alamaz. Kendi kamuoyunda puan toplamak için blöf yapıyor. Mayıs ayına kadar yeni hükümetin ne yaptığını göreceğiz. Bizim için önemli olan laf değil iştir. Bakalım yerel seçimler tüm partilerin katılımıyla yapılacak mı? Işkenceler, davalar duracak mı? Politik af çıkacak mı? Sıkıyönetim kalkacak mı? Eğer bunlar olursa, Türkiye'ye geniş bir heyet gönderip inceleme yaptırırız. Tabii kısıtlamasız bir inceleme...Bu incelemenin sonucuna göre de, olumlu ya da olumsuz bir karar alırız."

yonu, Türk delegasyonunun gelmesine kesinlikle karşı çıktı.

17 ve 18 Ocak günleri yapılan **Türkiye Alt Komisyonu ve Hukuk Komisyonu**'nun ortak toplantısında, Türkiye raportörü Isviçreli **Claudius Alder**'in Türk delegasyonunun toplantıya katılmasını öngören raporu şiddetle eleştirildi. Sonuçta bu komisyonlarda da Politik Komisyon'un eğilimine paralel bir tutum benimsendi.

Avrupa Konseyi çevrelerinde genel olarak söylenen şu: **Eğer Türkiye Konsey'e delegasyon gönderecek olursa, bu durum Konsey içinde yoğun tartışmalara ve belki de şimdiye kadar görülmedik çatışmalara neden olacaktır. Böyle bir durum karşısında Isveç ve Danimarka delegasyonlarının Konsey binasını dahi terketmeleri beklenmektedir.**

istememekte, **"lafa değil işe bakmak"** eğilimi göstermektedir. Ama, öte yandan, Konsey çevrelerinde, Sosyal Demokrat üyelerde bile, dikkate alınması gereken bir **"yumuşama"** havası da görülmektedir. Gözlemciler bunun **"yeni bir eğilim"** olduğuna dikkati çekiyorlar. Gözlemciler bu **"yeni eğilim"**in, SODEP ile Doğru Yol'un yerel seçimlere katılmış olmalarıyla yetinip, Mayıs oturumunda **"Türkiye'de demokrasiye dönüş gerçekleşmiştir"** yargısını benimsemelerine yol açabileceğini özellikle vurguluyorlar. Aynı kaynaklar, Konsey'de bu tür bir **"yumuşama"**nın önünü alabilecek tek olanağın, Batı Avrupa'daki Türkiyeli demokratik örgütlerin ve kuruluşların Mayıs ayına kadar gösterecekleri etkinliklerden ibaret olduğunda da görüş birliği içindeler.

Türkiye'nin bölgede gerici rejimlerle işbirliği gelişecek

Ortadoğu'da ABD adına yeni ekonomik konumlara doğru mu?

Islam Konferansı Örgütü'nün 4. devlet ve hükümet başkanları zirvesi Fas'ın Kazablanka kentinde 16-18 Ocak tarihleri arasında toplandı. Toplantı, Türkiye açısından uluslararası diplomasi alanında, özellikle Kıbrıs sorununu, **"Yunan Lobisi"**nin de yer almadığı ve etkisinin sınırlı olduğu koşullarda rahatlıkla gündeme getirebileceği ve Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bağımsız devlet olarak kabulünü isteyebilecekleri bir platform değerini taşıdı. Nitekim Türkiye basını Evren'in Kıbrıs konusundaki Türk tezini zirveye gözlemci olarak katılan B.M. Genel Sekreteri Perez de Cuellar'a ilk elden anlatma olanağını bulması konusuna önem verdi.

Ekonomik ilişkilerde önemli gelişmeler

Cunta'nın öne çıkardığı bir diğer konu da Islam ülkeleri arasındaki ekonomik işbirliği ve bu konuda geliştirilecek yeni Islam stratejisinde Türkiye'nin yetkili bir konuma gelmesi oldu. Toplantıda Türkiye, Islam ülkeleri arasındaki ekonomik ilişkileri canlandıracak ve Islam ülkelerine sağlanan tüm mali desteğin geçtiği komisyonun başına getirildi. Bu durumda Kuveyt yardım fonu ile Suudi Arabistan, yardım sandığının denetiminin Türkiye'nin elinde olması, cunta yönetimini ve sermaye çevreleri tarafından Türkiye'nin Islam ülkeleriyle ilişkileri açısından çok önemli bir gelişme olarak kaydedildi, çünkü komisyon başkanlığına getirilmesi sonucunda Islam Kalkınma Bankası ve diğer yardım fonlarından sağlanan kredi ve yardımların Türkiye'den alınacak mallar için kullanılması sözkonusuydu. Bu yeni ekonomik stratejiden Türkiye'nin Pakistan ile ortak bir çalışmaya girmesi sözkonusuydu, ancak planın ayrıntıları toplantıda gündeme gelmedi.

Öte yanda bilinen birşey varsa o da Türkiye'nin bir süre önce ABD ile imzaladığı F-16 projesine göre ABD'li tekellerle birlikte tarım ve tarıma dayalı sanayi sektörlerinde çeşitli projelere gireceği ve bu sektörlerde üretilen malların Ortadoğu, Asya ve Afrika ülkelerinde pazarlanacağı idi. Bu gelişmeler içinde ele alındığında, Islam Zirvesi'nde Cumhurbaşkanı düzeyinde temsil edilerek Islam ülkeleri arasında sözümona taraf tutmayan, **"dengeleyici"** tavrı ile dikkatleri çeken Türkiye cuntasının, ABD temelleri adına, hem de Islam ülkeleriyle çok yönlü ilişkileri geliştirme adı altında, ekonomik alanda yeni görevlere hazırlandığını söylemek olanaklıdır. Ortadoğu'nun gerici ülkeleriyle birlikte Türkiye, ABD tekellerinin Islam pazarlarına dalmasında, Islam ülkeleriyle ticari ilişkilerini geliştirmesinde rol oynayacaktır. Zirvedeki gelişmeleri de bu yönde atılmış adımlardan dolayı kazançlı bulmaktadır.

İslam Konferansı örgütü nedir?

42 ülkenin üye olduğu Islam Konferansı örgütü 1974 yılında Birleşmiş Milletler tarafından onaylanan 14 maddelik amaçlar çerçevesinde üyeleri arasında ekonomik, toplumsal, kültürel, bilimsel alanlarda işbirliğini güçlendirmeyi, ırk ayırımı ve sömürgeciliği tasfiye etmeyi amaçlamaktadır. Örgütün Türkiye dışındaki üyeleri şunlardır: Arap ülkeleri: **Cezayir, Cibuti, Bahreyn Birleşik Arap Emirlikleri, Filistin Kurtuluş Örgütü, Irak, Katar, Kuveyt, Libya, Lübnan, Mısır (üyeliği askıda), Moritanya, Somali, Sudan, Suriye, Suudi Arabistan, Tunus, Umman, Ürdün, Kuzey Yemen, Güney Yemen.** Afrika ülkeleri: **Çad, Gabon, Gine, Gine-Bissau, Kamerun, Mali, Nijer, Senegal-Gambia, Sierra-Leone, Uganda, Yukarı Volta.** Asya ülkeleri: **Afganistan (üyeliği askıda), Bangladeş, Endonezya, Iran, Maldiv adaları, Malezya, Pakistan.**

ketlendirilmesi, bilinçli biçimde yaratılan **"Özal efsanesi"**nin ve **"Özalcılık"** etrafındaki toz dumanın dağıtılması, faşizme, onun tüm biçim ve geçişlerine karşı savaşımda, kısaca demokrasi için savaşımda, büyük önem taşıyor.

"ÖZAL" denilince, sınıf pusulası solu, ortayı, halkı, işaret etmiyor. Pusula, ısrarla sağa, en sağa, emperyalizmin en gözü kara, en saldırgan en antikomünist kesimlerine ve onların Türkiye'deki en bağımlı, en sadık temsilcilerine, bir avuç oligarşiye, faşizmin destekçilerine dönüyor; bu mihrakları işaret ediyor; **"Özal'ın yönü de, kaynağı da burasıdır"** diyor.

PUSULA böyle diyor, böyle gösteriyor da, bunca çelişik uygulama, bunca çelişik tepki nereden kaynaklanıyor? Sınıf pusulasını bir kez iyi okuyup Özal'ın ardındaki sınıfsal güç ve çıkarları iyi belirledik mi, ötesi kolay. Cevap kendiliğinden geliyor: Özal, Ortadoğu'da yeni ve müslüman bir Israil yaratmak çabalarının, Ortadoğu'daki ekonomik ve siyasal çıkarlarını kanla da olsa korumaya çalışan ABD emperyalizminin ve onun en gözüdönmüş, faşizm yanlısı iç uzantılarının **GENEL ÇIKARLARI**'nın temsilcisi. Ne yapıyorsa bu genel çıkarlar adına yapıyor. Ve kuşkusuz, bu gibi durumlarda her zaman görüldüğü gibi, kapitalizmin genel çıkarları kimi zaman, kısa dönemler için bazı orta ve küçük sermaye sahiplerinin, hatta bazen kimi büyük sermaye gruplarının ÖZEL ÇIKARLARI'yla çatışabiliyor. Türkiye'de kapitalizmin, tüm geriliği ve çarpıklığı içinde, tekelci devlet kapitalizminin kapılarını zorlamaya çalıştığı; kapitalizmin kurtuluşunun bu kapıların faşizm altında süngü desteğinde açılmasında görüldüğü bir dönemde, bırakalım tüm halkın perişan olmasını, kimi sermaye kesimleri bile kapitalizmin genel kurtuluşu uğruna kendi özel çıkarlarının bir ölçüde zedelendiğini görebiliyorlar.

BU bakımdan, seçimler öncesinde, **"Iki gömleğim var, biri bayramlık, biri idamlık"** diyen Özal, bir bakıma gerçekten de bir **"kahraman (!)"**. En gözü dönmüş emperyalist mihrakların ve onların Türkiye'deki kan emici, vatan haini, halk düşmanı uzantılarının kahramanı... Idamlık gömleğe bu yüzden bir gün ihtiyacı olacak kuşkusuz.

ÖZAL'da simgelenen, Türkiye'de kapitalizmi bir çeşit faşist siyasal model içinde **"kurtarmak"** ve tekelci devlet kapitalizmine tırmandırmak, öte yandan Avrupa'yı falan boşlayıp, doğrudan ABD ile sarmaş dolaş, Ortadoğu'da siyasal ve ekonomik taşaronluğa, maşalığa soyunup, bal tutup parmak yalamak çabaları hep aynı sürecin, yani 12 Eylül askersel darbesiyle başlatılan sürecin parçaları. Yolu 12 Eylül 1980'de askerler açtı. O sırada süngü gerekliydi. Açılan yoldan Özal devam ediyor. Şimdi, daha hızlı daha kolay gidilebilmesi için yola faşizm harcı döşenmiş durumda. Bu yoldan Evren yürüdü önce, şimdi Özal önde yürür görünüyor. Ikisi de aynı yolun yolcusu; ikisinin de sonunda konaklayacakları han aynı; her ikisini de aynı mihraklar yönlendiriyor, efendiler aynı.

BU yolu tıkamak bizlere, Türkiye devrim ve demokrasi güçlerine düşüyor. Bunun için önce tozu dumanı dağıtmak, olup biteni pırıl pırıl görebilmek ve yığınlara göstermek zorundayız. Aman sınıf pusulasını elden bırakıp yolumuzu şaşırmayalım. Pusulayı şaşıran yol arkadaşlarını uyarmaktan geri kalmayalım. Özal'da, Evren'de simgesini bulan barış, halk, demokrasi düşmanlarına, bayramlık gömleklerini değiştirip idamlık gömlek giydirmek, işçi sınıfının öncülüğündeki demokrasi ve devrim savaşımının gücüne bağlı olacak.

Yerel seçim "vetosu"yla Evren bir taşla iki kuş vurdu

Başbakan Turgut Özal, MDP ve HP'nin protesto için parlamentoyu terketmelerine rağmen yerel seçimler yasasını partisinin çoğunluk oyları ile ve yıldırım hızıyla meclisten geçirdikten sonra kendisinden pek memnun görünüyordu. Ertesi günlerde Evren'in yasayı veto ettiği haberi, Özal ve ANAP'lılar üzerinde küçük bir şok yarattı. Özal **"Olur böyle şeyler, düzeltir bir daha getiririz"** derken, Evren-Özal ilişkisinin niteliğini, ikisinin aynı çıkarların ve hedeflerin uygulayıcısı olduklarını pek iyi anlamamış olan bazı **"sıkı"** ve **"saf"** ANAP'lılar **"Eğer haysiyetimiz varsa, tasarının kılına dokunmadan bir daha onaya yollamalıyız"** diyorlardı.

Cuntabaşı, aslında yerel seçimler yasasının özüne dokunmamış, tasarıyı sadece teknik yönlerden veto etmişti. Böylelikle bir taşla iki kuş vurmuş oluyordu: Birincisi ANAP'ın alelacele ve bir çok teknik aksaklık, Anayasa ve yasalarla pek çok yandan çelişkiler taşıyarak çıkardığı, bu yüzden de sert eleştirilere hedef olan gayrı ciddi bir metni geri çevirerek kendi **"ciddiyetini"** gösteriyor ve daha sonra ortaya çıkabilecek pürüzleri önlüyordu. Diğer yandan ise dünya ve iç kamuoyunun gözünde Özal ile kendisinin bir paranın iki yüzü oldukları kanısını çürütmeye çalışıyor ve ANAP'lılara, köyü o kadar köpeksiz görmemelerini hatırlatıyordu.

Bu vetonun daha öte bir anlam taşımadığı, yasa tasarısının yine ANAP oylarıyla Meclis'ten geçip Cumhurbaşkanı onayına geleceği sırada Evren'in, İslam Konferansı'na katılmak üzere yurtdışında bulunacağını bilmesinden ve işin kendisine vekalet edecek olan ANAP'lı Meclis Başkanı Karaduman'a havale etmesinden anlaşılıyordu. Nitekim ANAP'lılar yine canlarını dişlerine taktılar, tasarıda üç gün içinde teknik düzeltmeler yaptılar ve yine kendi oylarıyla Meclis'ten geçirip Meclis Başkanı'na, Evren'in dönüşünden bir gün önce onaylatarak tasarıyı yasalaştırdılar.

Kapatılan CHP'nin kadroları SODEP'te birleşiyorlar

Sosyal demokratlar, demokratlık sınavını kazanabilecekler mi?

Geçtiğimiz günlerde Türkiye siyasal ortamında en büyük hareketlilik kendisine **"Sosyal Demokrat"** adını yakıştıran kanatta görüldü. Siyaset yasağı dışındaki eski CHP'li bakan ve parlamenterlerin önemli bölümü, bir süre durup bekledikten sonra **Erdal İnönü** başkanlığındaki SODEP'e törenle girdiler. SODEP'e **"ilk parti"**de katılan 77 CHP'li parlamenter arasında 12 Eylül öncesinde CHP'nin solunda yer alan **Anadol, Pestilci, Genç** gibi adlar yanında **Hikmet Çetin** gibi bir zamanlar Ecevit'in sağ kolu sayılan kişiler, **Ziya Müezzinoğlu** gibi parti içi sağın temsilcileri, **Baykalcılar, Kotilciler** de var. Önümüzdeki günlerde, SODEP ile Halkçı Parti arasında birleşmeyi sağlamak için çalışmalar yapmakta olan **Deniz Baykal**'ın da SODEP'e girmesi, onu başka CHP'lilerin izlemesi bekleniyor. Öte yandan **Birlik Partisi** Başkanı **Mustafa Timisi** ile bu partinin öteki ileri gelenleri de SODEP'e katıldılar. **İnönü** başkanlığındaki SODEP, merkezden orta sola doğru çeşitli kadroları çatısı altında toplayarak bu kesimlerin taban oylarına sahip çıkmaya hazırlanıyor.

"Sosyal demokrat"lık iddiası ile siyasal arenada bugün üç ciddi kanat var: SODEP, Cunta partilerinden Halkçı Parti ve Ecevit'in arka planda liderlik ettiği "Yeni Sosyal Demokrat Oluşum" denen örgütlenme

Halkçı Parti'de telaş

SODEP'teki gelişmeler **"cunta partisi"** olmanın **doğuş günahını** taşıyan, 6 Kasım seçimlerinde ise yığınlardan, alternatifsizlik yüzünden **"ehven-i şer"** diye oy alan ve böylece Cunta parlamentosunun ikinci büyük partisi olan **Halkçı Parti**'de telaş yarattı. Bir süre Halkçı Parti ile SODEP arasında yerel seçimler öncesi birleşme gündeme geldiyse de çeşitli aracıların gayretlerine rağmen özellikle Calp'ın ve Halkçı Parti yönetici kadrolarının **"Onlar bize iltihak eder. Üstelik de hepsini almayız. İçlerinde aşırı uçlar, anarşi destekçileri bile var"** gibisinden, Cunta görevlisi olduklarını unutturmayan sözleri ve tutumları yüzünden bu birleşmenin hiç değilse şimdilik gerçekleşemeyeceği anlaşıldı.

Geçtiğimiz hafta içinde Halkçı Parti'de kargaşa daha da arttı. Halkçı Parti'den bir kısım il ve ilçe yöneticilerinin SODEP'e geçecekleri söylentileri ağır bir tempo ile de olsa doğrulanmaya başladı. Halkçı Parti'nin **"doğuş günahı"**nı bir türlü içlerine sindiremeyen ve gönülleri SODEP'te olan kimileri ise parlamentoda ana muhalefet partisi olmanın avantajından vazgeçmeye henüz pek yanaşmıyorlar. Halkçı Parti'nin geleceği yerel seçimlerde alacağı oylara bağlı. Bu yüzden de yerel seçimlerin 25 Mart'ta yapılması konusunda mızıkçılık yapıyorlar. Yerel seçimlerde SODEP karşısında yenilgiye uğraması, partinin giderek çözülmesi ve büsbütün **"resmi"** parti haline gelmesi sonucunu doğuracak.

Tunç'tan sonra ne var ne yok?

Uzun süredir gerek HP, gerekse SODEP'i **"sosyal demokrasi"** adına sert biçimde eleştiren ve geçtiğimiz günlere kadar **Halil Tunç** liderliğinde görünen **"yeni sosyal demokrat oluşum"**dan Halil Tunç hastalık bahanesiyle ayrıldı. Bir süreden beri Tunç'un öne çıkmasının, keskin konuşmalarının ve umulan sosyal demokrat sendika tabanını sağlayamayacağının anlaşılmasının yeni partileşme girişimi içindeki diğer **"liderleri"** huzursuz etmekte olduğu biliniyordu. Tunç'un şimdi hareketin liderliğine oynayan 12 Eylül öncesinde CHP'nin en sağında yer almış Sedat Akman ve çevresindeki bir grup batıcı-liberal eski üniversite men-

15'ler cinayeti çok ortaklıdır ve tüm Türkiye burjuvazisinin eli kanlıdır

Belgelerin ışığında 15'ler cinayeti

28 Ocak 1921'i, 29 Ocak'a bağlayan gece, 15'lerin Karadeniz'in karanlık sularında boğdurtulması, sadece Türkiye işçi sınıfının en acılı anılarından biri değildir. 15'ler olayı, aynı zamanda, Kurtuluş Savaşı sırasında kendi tarihinin en **"ileri"** dönemini yaşayan Türkiye burjuvazisinin işçi sınıfına, özellikle onun siyasal örgütlenmesine karşı tutumunu; işçi sınıfı hareketinin örgütlenip güçlenebileceğini gördüğü her yerde ve her dönemde onu kanla, cinayetle bastırmaktan bir an bile çekinmeyeceğini en iyi gösteren olaydır.

15'ler cinayetinin bilinmeyen, araştırılmamış, karanlık yanları hâlâ çok. 15'-





Karabekir ile Mustafa Kemal arasında şifreli telgraflar Ocak ayı boyunca sürer. Bu durumda Kazım Karabekir ile gerici **Muhafaza-i Mukaddesat Cemiyeti** yanlısı **Erzurum Valisi Hamit**'in kurdukları plan yürürlüğe sokulur. Erzurum'dan bir bölük Muhafaza-i Mukaddesatçı ve toplanmış bir kaç yüz ipsiz sapsız, Mustafa Suphi ve yoldaşlarına karşı, geçtikleri bütün yollarda yüzlerine tükürmekten tartaklamaya kadar gösteriler düzenler. Vali Hamit, 2 Ocak'ta, Karabekir'e şöyle yazmaktadır: **"Bendenizce memleketteki dayanışmayı ve ahengi ihlâle çalışacak bu kişilerin sınırdışı edilmesi zorunludur. Bunun Kars'ta, Rus'ların gözlerinin önünde vukubulması mahzurlu bulunduğu mü-**

rılmamış, karanlık yanları hâlâ çok. 15'lerin tümünün kimlikleri, cinayet emrini asıl kimin verdiği, Kafkaslar'dan başlayan Trabzon'da Sürmene açıklarında sona eren **"vatana dönüş"** yolunun nerelerden geçtiği hâlâ bilinmeyenler hanesine yazılıdır. Ancak eldeki kaynaklara dikkatli bir gözle bakıldığında yine de burjuvazinin bu kanlı cinayetinin kimi karanlık görünen yönlerini aydınlatmak olanaklıdır...

15'ler gerçekte kaç kişiydiler?

Türkiye Komünist Partisi'nin ilk Başkanı **Mustafa Suphi** ile birlikte 1921 başında Ankara Hükümeti'nin izni ve davetiyle Bakü'den Türkiye'ye gelen heyette kaç kişi vardı, kimlikleri neydi, Sürmene açıklarında kaç kişi boğdurtuldu? Çeşitli kaynaklardan derlenen bilgilerin birleştirilmesi, kendilerine Kars'ta 25 kişilik yer hazırlandığını, buraya, yanlarında Sovyet yetkililerin de olduğu, 23 kişilik bir heyetle geldikleri, bu heyet içinde, TKP heyetinin 19 kişi olduğunu gösteriyor. Bu 19 kişi arasında Mustafa Suphi'nin eşi **Semra** (Semiramis) ile sonradan ajan olduğu ortaya çıkan ve Bayburt'ta hastalık bahanesiyle heyetten ayrılan, birinin adı **Agâh** olan iki eski subay daha vardı. Öte yandan **Mehmet Emin** de heyeti, Mustafa Suphi'yi ihbar ettikten sonra Erzurum'da terketmiştir. Cinayetin işleneceği Trabzon'a gelen heyet 16 kişidir. Cinayet gecesi Mustafa Suphi'nin eşi **"Arkadan kadınların motoru gelecek"** diyerek alıkonmuş ve ölüm teknesine 15 kişi bindirilmiştir. Sürmene açıklarında vahşi şekilde öldürülen Türkiye Komünist Partisi yöneticisi 15 komünistin adları kesinlik kazanmış olanlar: **Mustafa Suphi, Ethem Nejat** (TKP Sekreteri), **Hilmioğlu Hakkı, Topçu Ismail Hakkı, Kazım Ali Şefik**'tir. Kesinlikle bilinmeyenler arasında: TKP'nin ilk Merkez Komitesi üyelerinden **Yusuf Kemal, Salih Zeki, Selim Mithat** ve **Abdurrahman**'ın bulunması olanaklı görülmektedir.

TKP heyeti Türkiye'ye ne amaçla geliyordu?

10 Eylül 1920'de yurtiçi ve yurtdışı komünist örgütlerin birleştirilerek Enternasyonal'e bağlı Türkiye Komünist Partisi'nin kurulduğu **TKP 1.(kuruluş) Kongresi**'nde Istanbul TKP, Ethem Nejat'la temsil edilmiş; Şefik Hüsnü'nün onayıyla kongreye gelen Ethem Nejat'ın verdiği bir önerge ile yurt içi ve dışı tüm komünist örgütlenmelerin TKP çatısı altında birleşmeleri sağlanmıştır. Ancak



MUSTAFA SUPHI
TKP'nin ilk Başkanı

geride yapılacak önemli bir iş kalıyordu: Ankara TKP, (ya da gizli TKP) diye bilinen Anadolu komünistleri, Bakü'deki kongreye katılmamışlardı. Mustafa Suphi özellikle bu kanalla buluşabilmeyi ve birliğin **tam** sağlanmasını amaçlıyordu. Böylece 1. Kongre sonrasında Türkiye'ye dönen TKP yöneticilerinin ilk amaçları yurtiçinde sağlamca örgütlenebilmek ve birliği sağlamaktı. Diğer amaç ise, TKP'nin 1. Kongresi'nde alınan karar gereğince Kurtuluş Savaşı'na, onu yürüten Ankara Hükümeti ve lideri Mustafa Kemal'e destek vermek, anti-emperyalist ortak cephede yer almaktı.

Cinayet emrini kimler verdi?

Mustafa Suphi ve 14 arkadaşının öldürtülmesi emrini **kimin** ya da **kimlerin** verdiği 15'ler olayının en tartışılan yanıdır. Eldeki veriler, özellikle, o sıralarda Doğu Cephesi Komutanı olan ve Kurtuluş Savaşını destekleyenler arasında en sağı temsil eden Kazım Karabekir (Paşa) ile Erzurum Valisi Hamit arasındaki şifreli yazışmalar, Karabekir ile Mustafa Kemal arasındaki şifreli telgraflar konu üzerindeki esrar perdesini aralamaktadır.

Mustafa Suphi, yanındaki TKP yöneticileriyle birlikte Türkiye'ye gelmeden önce, TKP'nin Bakü'de yapılan kongresinden hemen sonra, Mustafa Kemal'e yazdığı mektupta şöyle demektedir:

"TKP, Büyük Millet Meclisi Hükümeti'ni, emperyalist devletlerle savaştığı müddetçe bütün gücüyle desteklemeye, savaş cephelerinde zaaf ve dağılmaya sebep olacak her türlü aşırılıktan kaçınmaya karar verdiği gibi, zulüm ve iğtisaba karşı mücadele hislerinin halk sinesinde derinleşmesini sağlamak üzere parti faaliyetine geçmeye lüzum görmüştür ki bunun kanuni şekilde cereyan etmesi için Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nden gereken müsaadenin esirgenmeyeceği ümid edilmektedir."

Bu mektuba olumlu cevap, bizzat Mustafa Kemal'den gelmiştir. O dönem Mustafa Kemal'in **"bolşeviklerden"** önemli yardımlar ve destek beklediği bir dönemdir. Ancak gene o günlerde Mustafa Kemal, Moskova'ya elçi olarak tayin edilen Ali Fuat Paşa'ya şöyle yazmaktadır:

ETHEM NEJAT
TKP'nin ilk sekreteri

"Bolşevikler, aynı zamanda memleketimizde bolşevik teşkilatı kurmak için olağanüstü faaliyete başlamışlardır. Bakü'ye gönderdikleri Mustafa Suphi ve arkadaşları vasıtasıyla Türkiye Komünist Genel Merkezi'ni meydana getirdiler,..... Kayıtsız şartsız Rus tabiiyeti demek olan dahildeki komünizm teşkilatı amaç olarak tamamen bizim aleyhimizdedir. Gizli komünist teşkilatını her surette durdurmak ve uzaklaştırmak zorundayız. Tabiatıyla komünizme ve bolşevizme açık aleyhtarlık şu sırada uygun olmaz." (Kaynak: A.F.C.M. M.: F 472/5).

Yine aynı günlerde Mustafa Kemal dışarda **"bolşeviklere karşı durumu kurtarmak"**, içerde ise gerçek komünist örgütlenmelerin önüne geçmek için bolşevikliğe ve ihtilale **karşı** olduğunu açıklayan resmi **"Komünist"** Fırkası'nı kurdurtmuş ve en yakın arkadaşlarını bu fırkaya kaydettirmişti. Amacı açıktı, kendi deyimi ile: **"Dışarıdan gelecek akımlara karşı..."**

Daha Mustafa Suphi'ye Türkiye'ye gelmesi için olumlu yanıt gönderdiği dönemde durum böyle iken, Mustafa Suphi'nin Türkiye'ye girdiği Ocak ayı başında Mustafa Kemal ve kadrosunun içerdeki komünizme karşı tutumları büsbütün sertleşmiştir. Örneğin meclisin sol kanadını meydana getirenlerin örgütlenmesi sayılabilecek olan **"Yeşil Ordu"** yasaklanmış, Ankara'daki komünist örgütlenmeler en ağır baskılar altına alınmıştır. Artık son gelişme Mustafa Kemal'i ürkütmektedir. Öte yandan Çerkes Ethem olayındaki gelişmeler havayı büsbütün ağırlaştırmıştır. Ancak Mustafa Suphi ve yanındaki yoldaşları, 2 Ocak 1921'de Kars'a gelmişlerdir. Burada kendileri ile Mustafa Kemal **adına** yarı resmi bir görüşme yapan **Ali Fuat Cebesoy** ve **Tevfik Rüştü Aras**, Mustafa Suphi'ye geri dönmesi gerektiğini, dönmediği takdirde tatsız olaylar olabileceğini ima etmişlerdir. Ama o yoluna devam etmiştir.

Belgeler, belgeler

Çeşitli belge ve yazışmaların karşılaştırılması, 1921 başında Mustafa Kemal'in daha önceki izne rağmen artık Suphi Yoldaş ve TKP heyetinin Ankara'ya gelmelerini istemediğini ortaya koymaktadır. Heyetin en fazla Erzurum'dan geri döndürülmesi konusunda Kazım

Bunun Kars'ta, Rus'ların gözlerinin önünde vukubulması mahzurlu bulunduğu mülahazasıyla keyfiyetin bendenize havale buyrulması en iyi yoldur". Ama Karabekir, keyfiyeti Hamit'e havale etmemiş, neler yapılması gerektiğini ayrıntıları ile yazmıştır. Karabekir'in, Vali Hamit'e çektiği telgraf aynen şöyledir: **"Memlekete zararlı Mustafa Suphi ve yanındaki şahsiyetlerin aşağıdaki tertibin icrası ile sınırdışına çıkarılmaları doğru olacaktır."** Daha sonra tertip ayrıntıları ile anlatılmakta, her geçtikleri yerde halkın **"galeyana getirilerek"** üstlerine saldırtılması ve **özellikle** Trabzon yoluyla sınırdışı edilmeleri istenmektedir.

... ve son durak: Trabzon

Heyet, Erzurum'daki olaylardan sonra Trabzon'a geldiğinde, orada da **"halkın galeyana gelmesi oyunu"** sahneye kondu. Ve kendilerine Inebolu'dan Ankara'ya gönderilecekleri söylenerek, 28 Ocak, geceyarısı, 15 yoldaş bir tekneye bindirilirler. Ardından bir tekne daha hareket eder. Her iki teknede de, Trabzon'un Kayıkçılar Kahyası ve o sıralarda Türkiye'ye girmeye çalışan **Enver**'in (Paşa) adamı **Ittihatçı Yahya**'nın kiralık katilleri vardır. Cinayet denizin ortasında işlenir. Burjuva kaynakları cinayeti, Kayıkçı Ağası Yahya ve Ittihatçılar'a yüklemek için özel gayret göstermektelerse de tüm veriler bu arada konuşma ihtimali olan tek kişi durumundaki Yahya'nın ve tahkikat için yöreye giden sorumlunun **öldürülmesi** şu gerçeği ortaya koymaktadır:

Katil değil, katiller var

Ocak 1921'de Mustafa Kemal, TKP önderlerinin Türkiye'ye gelmelerine, özellikle Ankara'ya varmalarına kesinlikle karşıdır. Ve **geri döndürülmeleri için emir** vermiştir. **Kazım Karabekir, Vali Hamit** gibi kişiler, emri uygulamakla görevlidirler. Ancak onlar bu **"komünistler belasından"** toptan kurtularak bu işi bitirmek niyetindedirler ve böyle bir durumda Ankara'dan ciddi bir suçlama ile karşılaşmayacaklarına da güvenmektedirler. Bunlar Kayıkçı Kahyası Yahya ile çoktan temasa geçip yapılacakları anlatmışlardır. Nitekim olaydan sonraki yazışmalar bunu ortaya koymaktadır. Olayı haber alan Mustafa Kemal'den bir tepki gelmemiştir. Kısaca 15'ler cinayetinden ne Enver Paşa, ne de ittihatçılar, ne Karabekir kanadı, ne de Mustafa Kemal tek başına suçlu tutulamaz. Cinayet çok ortaklıdır ve 15'ler olayında tüm Türkiye burjuvazisinin eli kanlıdır.

almış Sedat Akman ve çevresindeki bir grup batıcı-liberal eski üniversite mensubu tarafından uzaklaşmak zorunda bırakıldığı söyleniyor. Bu hareket 5-6 bin kişilik bir toplantıda partileşeceğini söylemiş olmakla birlikte, son zamanlarda bu sayı Anayasa ve Partiler Yasası bahane edilerek **5-6 yüz**'e kadar indi. Arka planda kalmayı tercih eden **Bülent Ecevit**'in **"Iskandinav modeli tabandan sosyal demokrat oluşum"**un Türkiye koşullarında ne derece olanaklı olduğu tartışılıyor.

Sosyal demokratlığın anlamı

Türkiye demokrasi güçleri açısından önemli olan nokta **"sosyal demokrat"**, **"sol"** kavramlarının şu günlerde adeta paylaşılamaması... Sosyal demokratlık iddiasıyla siyasal yelpazede yer almaya yönelen örgütlenme ve çevreler, Türkiye'de geniş bir sol tabanın bulunduğunu, daha da önemlisi toplumsal gelişmelerin bu tabanı daha da güçlendirmekte olduğunun bilincindeler.

"Sosyal demokrat" kesimde gözlenen siyasal yarış, kuşkusuz bu kesimlerin **"demokratlık sınavı"**nda alacakları **"not"**a bağlı. Bugün sosyal demokrat siyasal çizgiyi temsil iddiasıyla halkımızın karşısına çıkıp **"oy isteyen"** kadro ve örgütlerin somut anlamda sınanacakları sorular belli: Anayasa'nın kısıtlayıcı maddeleri başta olmak üzere tüm **anti demokratik yasa ve uygulamalara karşı** aktif savaşacaklar mıdır? **Genel siyasi af için** savaşım verecekler, bunu demokrasinin asgari koşulu olarak savunacaklar mıdır? Özellikle işçi sınıfının 40 yıllık kazanımlarını ellerinden alan yasa ve uygulamaların iptali için **parlamento içi ve dışı** her olanaktan yararlanacak, her türlü etkinliği gösterecekler midir? En önemlisi Türkiye'de 12 Eylülcü rejimin tümüyle tasfiye edileceği bir **demokrasi cephesi** içinde yer alacaklar mıdır ve **antikomünizmden vazgeçip**, demokrasi güçleri arasındaki ayrılıkları keskinleştirmekten kaçınacaklar mıdır?

Sosyal demokratlık iddialarının tarih ve halk önündeki sınavlarında denek taşı, alınan oylar değil, işte bu sorular olacaktır.

Bu sorulara yanıt aramaksızın, soruların ortaya koyduğu ödevleri yerine getirecek program düzeyinde çalışmalar yürütülmeksizin kapatılan CHP'nin **"tabanı"**na sahip çıkabilmek, en azından bu partiye geçmişte oy vererek destek sağlamış kitlelerin bu tercihlerini değerlendirememek olacaktır.

DİSK'in yurtdışındaki temsilcisi Yücel Top sorularımızı yanıtladı

Yücel Top: "Temel talebimiz sendikal özgürlükler üstündeki yasakların kalkması olmalıdır"

Türkiye Postası: Türk–İş Genel Kurulu yapıldı. Genel Kurul'un niteliği ve sonuçları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Yücel Top: Türk–İş kongresi, Türk–İş'in geçmişine ve özellikle kongre öncesi çevrilen dolaplara yakışır biçimde sonuçlandı. Kongre öncesinde yeni sendikalar yasasına uyma bahanesiyle yüzbinlerce işçi sendikalar bölge ve genel kurullarına katılma olanağı bulamadılar. Kongrede ise, zaten herhangi bir şeyin değişmesi mümkün değildi. Bizler de milyonlarca işçi gibi kongreyi seyrederken sahneye konuştaki senaryo dışına çıkışlara tanık olduk. Ama tüm bu aksamalara rağmen oyun senaryoya uygun biçimde sonuçlandı.

Türk–İş genel kurulu işçi sınıfının ve ülkenin acil sorunlarını tartışacak bir yapıda değildi. Çünkü 12 Eylül'den bu yana alınan her tedbirde Türk–İş yönetiminin şu veya bu ölçüde katkısı vardır. Genel sekreterinin hükümetteki görevi, 9 kişilik Yüksek Hakem Kurulu'ndaki 2 üyesinin varlığı Türk–İş'e bu konularda söylenecek söz bırakmamıştır. Türk–İş üst yönetimince zaman zaman bazı konularda yapılan çıkışlar ise, **"zevahiri kurtarma"** çabalarından başka bir şey değildir. Ancak bu çıkışlar öyle gösterişli bir biçimde gerçekleştirildi ki, olayın dışındaki çoğu kimse Türk–İş yönetiminin sanki bir şeyler yaptığı imajına kapıldı. Örneğin Anayasa ve sendikal alanı ilgilendiren yasalar tartışılırken Türk–İş toplantılar, basın açıklamaları ve sert demeçlerle tasarıları eleştirdi. Ama Anayasa oylamasından bir gün önce Türk–İş Genel Başkanı bir demeçle işçileri Anayasa'ya **"evet"** demeye çağırdı. Türk–İş'in karşı çıktığı maddeler, tasarıların gerçekten antidemokratik yanları değil, sendika yöneticilerinin durumlarını sarsan süreçlere ilişkin



YÜCEL TOP
Yurtdışındaki DISK temsilcisi

geç de olsa ortak davranmaya itti.

Sonuç olarak, Türk–İş'te hamam da, tas da değişmemiştir.

Türkiye Postası: Sendikal savaşımın yakın örgütsel hedefleri ve güncel talepleri ne olmalıdır?

Yücel Top: Sendikal hak ve özgürlükler üzerindeki baskı ve sınırlamaların kaldırılması temel talebimiz olmalıdır. Sendikasız veya tüm fonksiyonları ortadan kaldırılmış sendikalarla ne satınalma gücünü yükseltmek, ne de iş yerlerini demokratikleştirmek mümkündür. İşçi sınıfının enflasyona karşı tek garantisi toplu pazarlık ve grev hakkıdır.

Diğer yandan sendikaların demokratik işlevleri ve görevleri en az satınalma gücünün korunması ve yükseltilmesi kadar önemlidir. İşçi sınıfı kendi sendikal örgütlerinden yoksun olduğu için 12 Eylül'den sonra onbinlerce işçi işten çıkarılmış, iş yerlerinde baskı ve terör artmıştır. Öyle ki, Yüksek Hakem Kurulunca yeniden yürür-

sek Hakem Kurulu oluşturularak sendikalarca yapılmış olan sözleşmelerin yenilenmesi yetkisi bu kurula devredilmiştir. Ancak Mayıs 1983'te yürürlüğe giren 2821 ve 2822 sayılı yasalarla 274 ve 275 sayılı yasalar yürürlükten kaldırılmış ve sendikaların 1 Ocak 1984 tarihine kadar kendilerini **"bir tüzük bir de olağan kongre toplayarak"** bu yeni yasalara uydurmaları istenmiştir. Aksi halde geçici birinci madde uyarınca sendikalar kapatılmış sayılacaktır.

Ne var ki, bu geçici maddenin DISK'e ve bağlı sendikalarına uygulanma olanağı yoktur. Çünkü, evvela bu yasanın geçici 1. maddesi **"yasanın yayın tarihinde faaliyette bulunan sendikalara"** bu koşulu getirmiştir. Oysa DISK faaliyette değildir. Diğer yandan DISK'in kongre toplayamayacağı gene aynı yasanın geçici 5. maddesinde belirtilmiştir. Kaldı ki, bugün artık DISK'in kapatılmış sayıldığı iddiaları son bulmuş, tartışma açıklığa kavuşmuştur. DISK, dava sonuçlanıncaya kadar **"hukuken"** var olacaktır.

İlk bakışta bu sözler yasaların şu veya bu yorumuna dayanma çabaları gibi gözükebilir. Oysa biz varlığımızı sonuna kadar savunmakla görevliyiz.

DISK'e bağlı sendikaların üyeleri yapılmış bulunan sözleşmelerden yararlanmak için mutlaka bir sendikaya üye olmak zorunda değillerdir. İlk bakışta bu sanki örgütsüzlüğü savunmak gibi gelebilir. Ancak bunu gerçekleştirmek de, yani Türk–İş'in DISK'e bağlı sendikaların üyelerini kendisine çekme niyetine engel olmak da bir örgütlülüğü gerektirmektedir.

Bana göre, işçilerin kendi yarattıkları örgütlerin yöneticileri idam istemiyle yargılanır ve örgütlerini savunurken, işçilere düşen görev de odur. Kuşkusuz bunu söy-

AYDIN ENGİN **Tırmık**

Düşmanımızın "düşman"ları

1965'lerden sonra **Herbert Marcuse** birden ün kazandı. Batı Avrupa'da kurulu düzene karşı **"ayaklanan"** deli fişek gençliğin peygamberi oldu. Kitapları milyonluk baskılara, satışlara ulaştı. Konferanslarında yer bulabilmek için millet birbirini çiğner oldu.

Marksizmden esinlendiğini söylüyor; Lenin'le yetinmiyor; yeryüzünün değişen koşullarına uygun yeni ve özgün bir **"devrim teorisi"** üretmeye çalışıyordu. Bütün Batı Avrupa başkentlerini çalkalayan, sarsan **"1968 öğrenci eylemleri"** sırasında Marcuse, Cohn-Bendit'lerin (Fransa), Tarık Ali'lerin (İngiltere), Rudi Dutschke'lerin (Federal Almanya) **"ideolojik önderi"** idi.

Ne diyordu bu yaşlı sosyoloji profesörü?

"Leninizm, diyordu, **yüzyılımızın başındaki devrim teorisidir. O günün koşullarında işçi sınıfı devrimciydi ve devrime öncülük etme yeteneğini taşıyordu. Ama şimdi, yüzyılımızın bu üçüncü çeyreğinde, işçi sınıfı devrimci barutunu tüketti. Şimdi devrimci sınıf kitlelerdir, sokakları, alanları dolduranlardır. Yığınlardır..."**

Ardından ekliyordu: **"Sokaklara bakın, ne kadar kalabalık. Onlarca yıldır barındıkları deliklerinden çıkıp sokaklara doluşan bu yığınlar artık o barınaklarına dönmeyeceklerdir. Onlar şimdi devrim istiyor..."**

Bu cafcafalı, gözalıcı ve gözboyayıcı sözler, kanı delirmiş delikanlıları genç kızları tutuşturuyor, Batı Avrupa'da **"bir türlü devrim yapmayan şu uyuşuk işçi sınıfının yerine"** harekete geçiriyordu.

Paris, Londra, Batı Berlin, Frankfurt, Hamburg, Brüksel, Roma gibi Batı Avrupa'nın büyük üniversite

şöhret, rütbe, mansıp sağlıyordu. Herbert Marcuse **işte böyle** ve **bu yüzden** "peygamber" oldu...

* * *

Türkiye kapitalizmi için boşuna **çarpık, güdük, bağımlı** denmedi. Türkiye tekelci sermayesinin başına boş yere konmadı **"işbirlikçi"** nitelemesi. Ve sosyalistler, komünistler boşyere hakaret etmediler Türkiye burjuvazisine: **Kültürsüz, görgüsüz, hödük** ve **güdük** diye...

Başka türlü açıklamak mümkün mü **Kemal Tahir**'in romanından uygulanan **Yorgun Savaşçı** filminin, TRT Genel Müdürü eliyle ve tekeller adına iktidara el koyan Cunta'nın Başbakanı'nın emriyle yakılmasını?

Ancak hödük ve güdük bir burjuvazi Kemal Tahir'i kendine düşman beller, romanından uyarlanmış filmleri yaktırır.

Haksızlık mı ediyoruz? Komünizm propagandası yapmaktan -galiba- on yıl hapislerde yatmış, romanları onbinlerle ölçülen tirajlara ulaşmış, beşinci, onuncu baskıları yapılmış bir romancıya haksızlık mı etmekteyiz? Nazım Hikmet'in bağrına bastığı, hep desteklediği öğrencisi için ağır bir suçlama mı bu?

Hiç de değil. Komünizm propagandasından on yıl mapus damında yatmış Kemal Tahir, sonraları çok ince bir anti-komünizmin ülkemizdeki belli başlı önderi oldu. Sınıflar gerçeği yerine, kendi uydurduğu, **"kerim devlet"** palavrasıyla Osmanlı feodalitesinde sınıflarüstü ve koruyucu, kollayıcı (kerim) bir devlet keşfeden Kemal Tahir'in hangi romanında işçi sınıfının, sonuna kadar devrimci olan tek sınıfın yeri oldu? İşçi sınıfının sözünü bile etmeye değer bulmayan bu **"ideolog-roman-**

lerinin durumlarını sarsan sürelere ilişkin maddeler gibi olayın tümü karşısında detay sayılabilecek noktalardı. Ama temelde sendikal özgürlükleri sınırlayan veya yok eden, devlet kontrolünü artıran, genç işçileri sendika yönetimi dışına iten vs. gibi maddelere karşı çıkılmadı. Kısaca, kongre bu geleneğe uygun bir yönetim çıkarmak üzere planlanmıştı ve öyle bitti.

Ne var ki, kongrede gene de yönetimi sıkıntıya sokacak gelişmeler yaşandı. Genel Başkan 349 geçerli oyun 192'sini, Genel Sekreter ise ancak 171'ini alarak kamuoyu önünde oldukça zor duruma düştüler. Ayrıca kongrede divan başkanlığı yapan Ş. Yılmaz, **"sosyal-demokrat"** sözü karşısında çileden çıkarken **"sağcı"** sözcüğüne ve hatta faşist Agah Oktay Güner'in kongrede **"icab etmeden"** söz almasına olabildiğince hoşgörülü davranmıştır.

Sosyal -demokrat diye bilinen sendikalar kongreyi etkileyecek oy potansiyeline sahip değillerdi. Aralarında birlik de yoktu. Ne var ki, Şevket Yılmaz'ın bu tavrı onları

Yüksek Hakem Kurulunca yeniden yürürlüğe konan sözleşmeler bile uygulanmadı. Kazanılmış hakların çok önemli bir bölümü kaybedildi.

Bu bakımdan, temel görevimiz patronlara alanı boş bırakmamaktır. Örgütlülüğümüzü kurtarmak diğer taleplerin gerçekleşmesinin ön koşuludur. Aksi halde deyim yerindeyse taleplerimiz **"yakınma"**-nın ötesine geçemez.

Kısaca, önce örgütlülüğümüzü **kurtarmak** zorundayız. Ama bu görevi kuşkusuz diğer taleplerimiz bazında gerçekleştirebiliriz.

Türkiye Postası: DISK'in ve DISK üyelerinin yeni yasalar karşısındaki hukuksal durumu nedir? DISK üyelerinin sözleşmelerden yararlanması için ne yapılmalıdır?

Yücel Top: Bilindiği gibi DISK'in faaliyetleri 12 Eylül'le birlikte durdurulmuş ve sendikalara kayyumlar atanmıştır. Daha sonra da 2364 sayılı bir **"yasa"** ile de Yük-

lerken üyelerimize sonsuz bir süre beklemeyi değil, kendi yöneticileri ile birlikte bu konuda bir karar vermeyi ve onu uygulamayı savunuyorum.

Türkiye Postası: Bugün DISK ve bağlı sendikaların üst düzey yöneticilerinden bir bölümü yurt dışında bulunuyor. Çalışmalarınız ve ana görevleriniz konusunda bilgi verebilir misiniz?

Yücel Top: Şimdiye dek çeşitli kereler bir araya gelerek dağınıklığın önlenmesi, tüm DISK yöneticisi arkadaşların dayanışma eylemine katılması için görüşbirliğine varılmıştır. Gerçekten de dayanışmanın örgütlenmesinde her arkadaşın çabasına ihtiyaç vardır. Bunun biçimi ve programı, her sendikadan bir yürütme kurulu üyesi, DISK Merkez Yürütme Kurulu üyeleri ve DISK'in seçimli bölge temsilcilerinin bir araya gelmesiyle oluşacak genel bir toplantıda önümüzdeki Şubat ayında tartışılacaktır.

Adalet Bakanı Nejat Eldem itiraf etti: "Sıkıyönetime sözümüz geçmez"

Diyarbakır cezaevinde direniş sürüyor

Diyarbakır Cezaevi'nde yeni yılla birlikte başlayan direniş sürüyor. Eylül ayında giriştikleri açlık grevi sonucu elde ettikleri hakların geri alınması üzerine politik tutukluların başlatmış oldukları direniş, duruşmalara gitmemek, görüşmelere çıkmamak ve dayak atma, yaralama ve hakaret biçiminde kendilerine yönelen baskılara aynı şekilde karşılık verme biçiminde yürütülüyor.

6 Ocak günü askerlerin, direniş yapılan koğuşlara saldırması sırasında çıkan yangında 4 kişinin yanarak yaralandığı ve halen hastanede bulundukları bildiriliyor. Tutukluların seslerini dışarıya duyurabilmek için cezaevinin yüksek bölümünde bulunan pencerelerden bazılarını kırmalarından sonra, sıkıyönetim komutanlığı askerlere öteki pencereleri de tümüyle kırdırtmış bulunuyor. Ayrıca cezaevinin kaloriferleri de yakılmıyor. Soğuk yüzünden hastalanan tutuklular hastahaneye kaldırılmıyor.

Avukatların, baronun ve tutuklu yakınlarının girişimleri sonucu Diyarbakır'a gelmek zorunda kalan ANAP milletvekili **Özgür Barutçu**, MDP milletvekili **Akar** ve HP'li bir milletvekilinden oluşan üç kişilik meclis heyeti Diyarbakır Sıkıyönetim komutanlığı ile görüştüler. Bu görüşme sırasında Diyarbakır sıkıyönetim komutanı, **"cezaevindeki direnişin politik amaçlı bir direniş olduğunu ve Türkiye'nin itibarını sarsmak için yurtdışından verilen talimatla başlatıldığını"** iddia etti. Yapılan bu görüşmeden sonra ANAP milletvekili Barutçu tutuklama avukatlarıyla yaptığı konuşmada, konuyu Adalet Bakanı Nejat Eldem'le görüştüklerini ama bakanın kendilerine **"Bu sorun bizi aşıyor, onlara müdahale edemiyoruz"** dediğini açıkladı.



Öte yandan Diyarbakır Sıkıyönetim Tutukevi'ndeki direnişi desteklemek amacıyla Batı Avrupa'daki Türkiyeli örgütler de çeşitli etkinlikler gösteriyorlar. Yayınlanan bildirilerde direnişle ilgili olarak Batı Avrupa kamuoyuna bilgi aktarıldı ve dayanışmaları istendi. Bu arada Batı Avrupa'daki örgüt ve kuruluşların etkinliklerinin ağırlıklı olarak Batı Avrupa kamuoyuna yönelmesi istenmekte. bu

pa kamuoyuna yönelmesi istenmekte. Bu yöndeki etkileşimlerin Türkiye'de olumlu sonuçlar verdiği ve yararlar sağladığına dikkat çekiliyor.

Bu arada Diyarbakır Sıkıyönetim Tutukevi'ndeki ilericilerle dayanışma eylemlerinin genel siyasi af istemiyle bağlanması gereğine dikkat çekiliyor. Nitekim bu amaçla yayınlanan bildirilerde bu isteme yer verildi ve **"İnsan haklarının savunucusu demokratik kişi ve kuruluşları, politik tutuklulara yönelik işkence ve baskılara karşı çıkmaya, tutuklular ve aileleriyle dayanışmaya, tüm politik tutukluları kapsayacak genel af istemini desteklemeye çağırıyoruz"** dendi.

Batı Avrupa'nın büyük üniversite kentlerinde devrim (!) ateşleri yanarken, ihtiyar profesör Marcuse'nin çağrısı yükseliyordu: **Ayaklanın... Yarınlara umudunu yitirmiş gençler ayaklanın!.. Yıkın kurulu düzeni!..**

* * *

Batı Avrupa'nın emperyalist-kapitalist metropollerinde, ABD'de iktidarlar bu yaşlı profesöre ne yaptılar dersiniz?

Hayır, Hapislere atmadılar. Kitaplarını yakmadılar. Peşine gizli servisleri musallat edip dünyasını karartmadılar.

Emperyalist ülkelerin burjuvazisi bağrına bastı **Marcuse**'yi. Frankfurt'tan Brüksel'e, Paris'e, oradan Washington'a, Detroit'e, Boston'a kadar uzanan büyük üniversiteler kürsüler ayırdılar ona. Konferanslarına binlerce dolar öder oldular. Çokuluslu sermayeye yön vermekle görevli **"bilimsel"** araştırma enstitüleri onu **istihdam edebilmek** için yarıştılar...

Marcuse'nin **"Ey alanları, sokakları dolduran -kuru- kalabalıklar, ey baba parasıyla, devlet bursuyla okuyan öğrenci milleti, ey lumpen proletarya, ey işsizler, güçsüzler, ey düzeni beğenmeyenler ve sadece beğenmeyenler: Ayaklanın ! Ayaklanın!.."** çağrılarını taşıyan kitapları, broşürleri emperyalist kitle haberleşme araçlarıyla yayıldı, yaygınlaştırıldı.

Neden?

Neden **"ayaklanın"** çağrılarına **ceza** değil de **ödüller** biçti emperyalist burjuvazi?

Çünkü çıkarının, gerçek çıkarının, **"sınıfsal çıkarının"** bilincindeydi. Düşmanını ve ne kadar düşman görünse de gerçek **"dost"**unu pek iyi tanıyordu. Düşmanına ölüm, ihanet, zulüm ve acı yağdırırken, **"düşman görünen dostu"**na ödül, para, şan,

ğer bulmayan bu **"ideolog-romancı"**, ittihat ve Terakki artıklarının saray entrikalarını bizlere tarih diye yutturmak için az mı dil ve üslup cambazlığı yapar...

Ve ey hödük Türkiye burjuvazisi, böyle bir **"dost"**un eserleri yasaklanır, filmleri yakılır, kendisi mapus damlarına atılır mı hiç?

* * *

Bunca lafı niye ettik? Sorun salt Kemal Tahir'in Yorgun Savaşçı'sının yakılmasından ibaret olaydı belki de bu yazıları yazmazdık bile. Ama son günlerde İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı **Halit Narin**'den, Odalar Birliği Başkanı **Mehmet Yazar**'a, kırk yılın **Vehbi Koç**'undan, **"Orta direk biziz"** diye fetva veren **İbrahim Bodur**'a kadar belli başlı **tekelci sermaye sözcü ve elebaşları** yana yakıla, ağlaya Özal'dan şikayet etmeye başladılar ya kimilerinin de kafası karışıverdi. Özal'da gerçekten halkçı, anti-tekel, demokrat çizgiler ve hatta **"misyonlar"** evham etmeye başladılar.

Bize kalırsa tekelci elebaşlarının yakınmaları bir ölçüde **danışıklı dövüştür**, ama büyük ölçüde **sınıfsal körlüktür.** Gerçek dostlarını gene seçemiyor bu siyasal miyoplar. Türkiye tekelci sermayesinin çıkarlarını **sınıfsal olarak** koruyup kollayan Özal'a, arada batıp çıkan **bir kaç** firma, banka ve sanayiciye bakıp karşı çıkmanın siyasal miyopluktan başka açıklaması mümkün mü?

Yani ağaçlara takılıp kaldıkları için ormanı göremiyor bunlar. Tıpkı Kemal Tahir'in Yorgun Savaşçı'sını yaktırışları gibi... Bari ağababalarından bir kez daha ders alsalar... Örneğin Herbert Marcuse örneğini bir kez daha gözden geçirseler diyeceğiz ama tüyü bitmemiş yetim hakkıyla semirmiş bir sömürücüler çetesine akıl vermek bize düşmedi ya... Beter olsunlar...

Paris'teki France Modele işçileri 20 gündür direnişte

● Ödenmeyen aylıklarını isteyen 4'ü Türkiyeli 16 işçi patronun sınırdışı ettirme tehditlerine karşın direniyorlar.

Hulusi DURMUŞ

Birkaç aydan beri aylıklarını alamayan Paris'teki **France Modele** işçileri 6 Ocak'tan beri grevdeler. Fabrikada hepsi yabancı olan 16 kişi çalışıyor.

Hafta sonları da dahil olmak üzere günde 10-12 saat çalıştırılan France Modele işçileri aylıklarının ödenmesini ve çalışma koşullarının düzeltilmesini isteyince patron hepsini sınırdışı ettirme tehdidini savurdu. İşçilerin durumu ilettiği CGT'ye bağlı konfeksiyon işçileri sendikası yaptığı araştırmalar sonucunda patronun banka hesap işlemlerini durdurduğunu, vergi dairesine ve sosyal sigortaya uzun süredir ödeme yapmadığını ve 10-15 gün içinde ortadan kaybolma hesapları yaptığını ortaya çıkardı. İşçilerin İş Müfettişliği'ne ve mahkemeye başvuruları bir sonuç vermeyince tek yolun direniş olduğu görüldü. Ancak henüz birlik sağlanamamış olduğundan, şalteri ilk indirenlerin sayısı yalnız 3'tü. Patron önce fabrikaya polis çağırdı. Grevin yasal olduğunu gören polis çekip gitti. Bunun sökmediğini gören patron bir de bu üç işçiyi satın almaya yeltenince işçilerin tümü direnişe geçti.

Tek çare olarak fabrikadaki 250 bin Franklık bitmiş malı kaçırıp ortadan kaybolmayı deneyen patrona karşı da sendika gereken önlemleri aldı. İşçiler, 23 Ocak'ta mahkemeye çıktıktan sonra da haklarını alıncaya kadar direnmeye kararlılar.

Federal Almanya'da işyeri işçi temsilciliği seçimleri Mart ayında başlıyor

Sendikalar, yabancıların işçi temsilciliği seçimlerinde etkin olmalarını istiyor

● Bu yılki işçi temsilciliği seçimleri, sendikal savaşımın daha da keskinleşeceği gerçeğine dayanılarak, üç yıl önceki seçimlerden daha büyük bir önem taşıyor. DGB bir çağrı yaptı ve tüm çalışanları, DGB sendikalarınca gösterilen adaylara oy vermeye çağırdı

Bu yıl Federal Almanya ve Batı Berlin'deki işyerlerinde 1 Mart ve 31 Mayıs tarihleri arasında **Işyeri Işçi Temsilciliği** (Betriebsratswahlen) yapılacak. Üç yılda bir yapılan Işyeri Işçi Temsilciliği seçimleri hem yerli, hem de yabancı işçiler açısından bu yıl olağanüstü önem taşıyor. Işsizliğin 2,3 milyona tırmanmış olduğu, çalışma koşullarının son derece ağırlaştığı, uzun süreli mücadeleler sonucunda elde edilmiş sosyal kazanımların yok edilmeye çalışıldığı, işten çıkarmaların yoğunlaştığı, sendikaların haftalık çalışma saatinin kısaltılması için savaşım veriyor olduğu bugünkü koşullar, son seçimlerin yapıldığı 1981 ilkbaharındaki koşullardan çok daha ağır. Işte bu nedenle bu gelişmelere bağlı olan zor görevleri üstlenecek işçi temsilcilerine bugün her zamankinden daha fazla gereksinim var. Hele işçi-emekçi düşmanı hükümetlerin ve patronların yasalarla işçi temsilcilerinin yetkilerini, alınacak kararlardaki söz haklarını asgariye indirmeye çabaladıkları bir dönemde işçilerin haklarını gözeten temsilcileri seçebilme hakkına bugün daha fazla sarılmak gerekiyor.

Yabancı işçilerin ise işyerlerinde işletme yönetimine ve patrona karşı işçi haklarını savunan temsilcilere, özellikle yabancı temsilcilere daha da fazla gereksinimleri var. Yabancı işçiler krizin yukarıdaki belirtilerinden yerli işçiler kadar etkilenmekle kalmıyor, hem en düşük ücret gruplarında ve en ağır işlerde çalışıyorlar, hem de işten çıkarmalarda ilk olarak ellerine çıkış verilen onlar oluyor. Ve en önemlisi, dil sorunu yüzünden yabancı işçilerin istem ve şikayetlerini temsilcilere iletememeleri, seslerini duyuramamaları, haklarını gerektiği ölçüde savunamamaları ve çoğu kez bu haklarını tanımıyor bile olmaları. Bu açıdan yabancı işçilerin işyerlerinde aralarından en yetenekli, en aktif arkadaşları temsilci olarak seçmeleri onların özel sorunlarına eğilinmesini sağlayacağı gibi, yabancı temsilcilerin Alman temsilcilerle kurdukları bağ, bütünüyle Işçi Temsilciliği'nin çalışmalarına yeni boyutlar kazandıracaktır.



Seçilecek yabancı işçi temsilcilerinin, Alman temsilcilerle kuracakları bağ, işçi temsilciliğinin çalışmalarına da "etkililik" kazandıracak

İşçi Temsilciliği'nin görev ve yetkileri

Işyeri Işçi Temsilciliği, sendikalı olsun olmasın tüm çalışanların patrona karşı temsilcisidir. Son olarak 1972'de belirlenen temsilciliğe ilişkin yasaya göre, işyeri temsilcisi çalışmalarını toplu sözleşmelere, işyeri anlaşmalarına, kararnamelere ve kazadan korunma yönetmeliklerine göre yürütür. Işçi temsilcisi sayısı ise yine yasalarla belirlenmiş olup her işyerine göre değişir.

Işyeri Işçi Temsilciliği'nin görevleri sosyal, personel ve ekonomik olmak üzere üç ana noktada toplanabilir.

● Sosyal konular: Iş saatlerinin başlaması, bitimi, dinlenme araları, kısa çalışma veya fazla mesai, iş kazaları, iş hastalıklarından korunma, buna ilişkin önlemlerin alınması, genel izin kurallarının saptanması vs...konularında işçi temsilcisinin **patronla birlikte karar verme hakkı** vardır.

● Personele ilişkin konular: Işyerinde personel planlaması, gelecekteki personel gereksinimi, işe alma, işten çıkarma gibi konularda temsilcinin **patronun kararına katkı hakkı** vardır.

● Ekonomik konular: Işyerlerinde ekonomik komisyonun kurulması, komisyonun görevlerinin saptanması, işyerinin kısmen veya tamamen kapatılması, üretimi durdurma, üretimin biçiminin değiştirilmesi gibi konularda ise temsilcinin **söz hakkı** vardır.

Tüm bunlara göre temsilciliğin görev ve yetkilerine bir kaç örnek verecek olursak:

caya kadar direnmeye kararlılar.

Seçilecek yabancı işçi temsilcilerinin, Alman temsilcilerle kuracakları bağ, işçi temsilciliğinin çalışmalarına da "etkililik" kazandıracak

Kamm direnişi, işçi temsilciliği seçimlerinde adayların sendikalı olmasının önemini bir kez daha gösterdi

Kamm işçileri işten atılan temsilcilerini grevle yeniden işe aldırttılar

Remmingen'de 120 işçi çalıştıran ufak bir aluminyum döküm fabrikası var. Kamm Döküm Sanayii diye anılan bu işletmede çalışan işçilerin 70'i Türkiyeli olmak üzere hepsi yabancı.

Patron, Işyeri Işçi Temsilciliği Başkan Yardımcısı Suat Gürses'in işine son verince geçtiğimiz ay bu işyerinde bir direniş yapıldı. Bir hafta süren direnişten sonra Suat Gürses tekrar işe alındı.

Direniş sırasında kiralık işçi veren bir firma tarafından gönderilen işçiler ise grev kırıcılığını reddederek Kamm işçileriyle birlikte direnişe katıldılar. Gazetemiz, Işyeri Işçi Temsilciliği Başkan Yardımcısı Suat Gürses ile bir söyleşi yaptı.



SUAT GÜRSES
Kamm fabrikası Işyeri Işçi Temsilciliği Başkan Yardımcısı

Suat, önce biraz fabrikadaki koşullardan söz eder misin?

Işyerinde 1979 yılına kadar ne sendika vardı, ne de bir toplu sözleşme yürürlükteydi. Ne olduysa, iş kazası yüzünden bir arkadaşımızı yitirdiğimiz gün oldu. Tüm işçiler çaresizdi, hepimizin içinden patronu boğazlamak geliyordu. Hemen ertesi günü üye olarak sendikayı işyerine soktuk. Daha sonra sendikanın seminerlerine katıldık, savaşım deneyimimiz arttı. Haklarımızın neler olduğunu öğrendik ve patrondan bu haklarımızı istedik. Bizimle mücadele edemeyeceğini anlayan patronlar firmayı iki kere sattılar. 1983 yılının son aylarında yeni gelen patron ise bana sudan bir gerekçe ile çıkış verdi. Işçi arkadaşlarım benimle dayanışmaya geçerek üretimi durdurdular. Patron bu defa tüm Işyeri Işçi Temsilciliği üyelerine çıkış verdi. Bunun üzerine direniş, fabrikayı işgale dönüştü. Sonuçta benimle birlikte tüm işyeri işçi temsilciliğine verilen çıkışlar geri alındı.

Bir iş kazasının sendikal örgütlenmeye gitmenizin yolunu açtığını söyledin. Senin önceden sendikal deneyimin var mıydı?

Daha önce başka bir fabrikada sendika temsilcisiydim, ancak büyük bir firma olduğundan bir türlü sorunların üstesinden gelebilecek çoğunluğu oluşturamamıştık, o yüzden karamsarlığa kapılıp çekilmiştim. Kamm patronu ise sendikalı olmak istediğimizi öğrenince köpürmüştü. "Sizi işten çıkarırım" tehditlerini savuruyordu. Bu yüzden 70 kişi sendikaya gitme kararı vermişken sayımız 23'e düşmüştü. IG-Metall Sendikası işyerine girdikten sonra işçi temsilciliği seçimlerini örgütledi, ben de seçildim. Patronlar bundan sonra işçilere söyleyeceklerini işçi temsilcileri üzerinden söylemek zorunda kaldılar. Eskiden meisterler konuşurdu...Önceleri işyeri işçi temsilciliğinde bir başkan- ki o da sendikalı olduğunu korkudan hep saklarmış, sonra çıktı meydana- bir de ben sendikalıydık. Işyeri işçi temsilciliğindeki diğer arkadaşlar patronun baskısı sonucu istifa ettikten sonra yerlerine gelenlerin hepsi ise sendikalıydı. Böylece daha da güçlenmiş olduk. Uzun uğraşmalar sonucu patron IG-Metall'in imzaladığı toplu sözleşmeleri imzalamak zorunda kalınca daha önce sendikaya girmeyen işçi arkadaşlarda da bir hareketlilik görüldü. Bir ara yeni yıl parasının memurlara tam, işçilere ise yarım olarak ödendiğini öğrendik. Sendika derhal harekete geçti. Işçiler üretimi durdurdular ve sonunda bu haklarını elde ettiler. Bu arada patron bana "Bu işlere karışma, sana daha fazla para vereyim" dedi. Bunu hem sendikaya, hem de işçilere anlattım. Kin daha da büyüdü.

Sana çıkış verilmesi, son direniş nasıl oldu?

Ben, parçaların son kontrolünün yapıldığı kısımda çalışıyordum. Kontrol ettiğim parçalar için de bir protokol yazıyordum. "Parçaları kontrol etmeden protokol dolduruyorsun, bilerek firmaya zarar veriyorsun" diye çıkış öncesi gerekli yasal süreyi tanımadan süresiz çıkış verdiler. Haber hemen çığ gibi yayıldı. Sendikayı da durumdan haberdar ettik. Ertesi sabah işçiler çalışmaya başlamadılar. Işyeri Işçi Temsilciliği Başkanı arkadaş da benim çıkışı onaylamadı. Bu arada Sindelfingen'deki Mersedes fabrikalarında da durum görüşülmüş, dayanışma eylemi kararı almışlar. Daha sonra tüm işçiler fabrikanın önünü bloke etti, patronu bile sokmadık içeriye. O da polis çağırdı. Barikatlarımız yıkıldı, polisin denetiminde patron ve bazı memurlar fabrikaya girebildiler. Ertesi günü çevre fabrikalardan dayanışma için gelen işçilerle birlikte daha güçlü olarak tekrar bloke ettik fabrikanın önünü. IG-Metall Stuttgart şubesi tüm çalışmalarını bize ayırdı o günlerde. Bu sefer sayımızın çok olması ve televizyonun, gazetecilerin de orada bulunmaları yüzünden polis saldıramadı. Patron bizimle anlaşmaya oturabileceğini söylerken diğer taraftan da tüm işyeri işçi temsilciliği üyelerini işten attı. Hemen Iş Mahkemesi toplandı. Fabrikanın önünde toplanan işçiler bu defa mahkeme salonunu doldurdular. O gün karar alınamadı.
Ertesi günü yine bloke eylemi. Bu arada sözde grevi kırdırmak için Münih'ten o işçileri gönderdiler. Onlar da durumu öğrenince bizimle birlikte direnişe katıldılar. Patron bizi yine polisle tehdit etti. Bu arada bir yolunu bulup içeri girdik ve fabrikayı işgal ettik. Patron lokavt ilan etti. IG-Metall'in tuttuğu otobüslerle Stuttgart'a giderek orada bir miting yaptık. Artık direnemeyen patron lokavt kararını, bütün çıkışları geri aldı. Bu arada istenmeyen Personel Şefi'nin de Işyeri Teşkilat Yasası'nın 104. maddesine dayanarak işine son verilmesini sağladık.

sak:

- Işçi Temsilciliği'ne bilgi verilmeden hiçbir çalışana çıkış verilemez.
- Temsilcilik, sendikanın yaptığı sözleşmelerin işyerinde uygulanıp uygulanmadığını kontrol eder.
- Yabancı işçileri her tür ayrıma karşı korur.

Yukarıdaki örnekler bile işyeri işçi temsilcisinin görevlerinin ne denli zorlu olduğunu göstermeye yetiyor. Bu açıdan seçimlerde gözönünde bulundurulması gereken en önemli nokta, temsilcinin sendikalı olup olmadığıdır. Çünkü yalnızca sendikaya dayanan bir temsilci işçi haklarının gerçek savunucusu olabilir, görevlerini tam anlamıyla yerine getirir. Sendikayla ortak çalışmayan bir işyeri temsilcisinin seçilmesi, patronun ekmeğine yağ sürmekten başka bir anlam taşımaz. Çünkü çalışanların işçi temsilcisinden beklentileri ile patronun beklentileri birbirine taban tabana zıttır.



Işyerindeki 18 yaşını doldurmuş her yerli ve yabancı işçi ve memur seçme hakkına sahiptir. Seçme hakkı olup, seçim günü işyerinde en az altı ay çalışmış olan işçi ve memurlar ise seçilme hakkına sahiptirler. Seçimler **"birlikte seçim"** (işçi ve memurların birlikte, ortak yapacakları seçim) ve **"grup seçimleri"** (işçi ve memurların kendi grupları arasında ayrı yapacakları seçim) olmak üzere iki biçimde yürütülür. DGB seçimlerle ilgili olarak bu yıl yaptığı çağrıda da grup seçimlerinden kaçınıp, işçi ve memurların bir arada oy kullandığı ortak seçimlere ağırlık verilmesini istiyor.

Seçimler hakkında teknik bilgiler, sendikaların Türkçe olarak da çıkardıkları broşürlerde yer almaktadır.

ÖZETLE

Fransa'da sığınmacılar

Bir hükümet sözcüsünün yaptığı açıklamaya göre, Fransa'daki Sığınmacılar Dairesi önümüzdeki döneme ilişkin uygulamalarına sert kurallar getiriyor. Buna göre sığınmacılar için şimdiye kadar üç yıl olan bekleme süresi bir yıla indirilecek. Ayrıca başvuruda bulunanların sığınma istemine ilişkin gerekçelerinin ve kimliklerinin daha sıkı kontrol edileceği bildiriliyor.

IG-Metall'in anketi

IG-Metall Sendikası Yönetim Kurulu, haftalık çalışma süresinin 35 saate indirilmesi konusunda, geçtiğimiz yılın Ekim ayından beri sürdürdüğü anket çalışmasının sonuçlarını yayınladı. 4 bin 100 işyerindeki 610 bin işçi anket formlarını doldurdu. Anket sonuçları, işçilerin yüzde 72'sinin ücret kaybına uğramadan kısa çalışmadan yana olduklarını gösteriyor.

DISK'le dayanışma

DGB Baden Württemberg eyalet merkezi, 15 Ocak günü yaptığı bir toplantıda Türkiye'de sendikal özgürlüklerin sağlanması ve tutuklu DISK sendikacılarının serbest bırakılmalarını istedi. ÖTV Sendikası eski başkanı Kluncker, Türkiye'deki izlenimlerinden sözederek, yapılan sahte seçimlerden sonra da sendikal özgürlükler alanında hiç bir şeyin değişmediğini söyledi.

Demokratlara baskı

Hannover'de Türk faşistlerine karşı bir gösteriye katıldıkları gerekçesiyle 25 demokrat sınırdışı edilme tehlikesiyle karşı karşıya. Faşistlerin, geçtiğimiz yılın Mayıs ayında bir toplantı düzenledikleri bina, polis tarafından korunmuş, bu arada toplantıyı protesto eden anti-faşistler tutuklanmışlardı. Şimdi bu, gerekçe gösterilerek 25 kişinin oturma izinleri uzatılmıyor.

Toplu çıkış verilmiş işçiler 1 Şubat'ta işbaşı yapıyor

Norddarm grevi hedefine ulaştı

Gazetemizde daha önce de duyurduğumuz gibi, Hamburg'daki Norddam firmasındaki Türkiyeli işçiler, aylıklarının ödenmemesi ve son derece ağır çalışma koşulları yüzünden 6 Aralık 83 günü greve çıkmışlardı. Grev başladıktan hemen sonra NGG sendikasına da üye olan Norddam işçileri, sendikalar ve yerli-yabancı demokratik örgütlerin desteğinden de güç alarak haklı istemlerini kararlılıkla, uzlaşmasız savundular, her ne pahasına olursa olsun direnişi sürdürdüler. Ve sonunda iş mahkemesinde kaybeden patron, kazanan Norddam işçileri oldu. 10 Ocak günlü mahkeme kararına göre patronun çıkış verdiği işçiler 1 Şubat günü tekrar işbaşı yapacaklar. Ayrıca iki ay ödenmeyen ücretleri de ödenecek. Türkiye Postası Hamburg temsilcisi grev komitesindeki işçilerle 7 Ocak günü, yani mahkeme kararından önce bir söyleşi yapmıştı. Norddarm işçilerinin kararlılığını, sendikada örgütlenmenin önemini göstermesi açısından -direniş sona ermiş olsa da- söyleşinin güncelliğini yitirmediğine inanıyoruz.

Türkiye Postası: 6 Aralık 1983 gününden bu yana grevdesiniz. Bu direnişinizi geçen sayımızda kamuoyuna duyurmuştuk. Şimdi de sizlerle bir söyleşi yapmak istiyoruz. Kendinizi tanıtır mısınız?

Bizler Erdoğan Duman, Erdoğan Ak, Zekiye Çoban ve Fatma Altundağ. Norddarm grev komitesindeyiz.

TP: Norddarm'da kaç kişi çalışıyor?

43 kişi. 2 Yugoslav, 4 Alman, 3 Lübnanlı, 34 de Türkiyeli işçi.

TP: Niçin greve çıktınız, istemleriniz hakkında bize kısaca bilgi verir misiniz?

Herşeyden önce şunu belirtelim ki, çalışma koşulları çok kötüydü ve sosyal haklarımız yoktu. Örneğin, iki aylık paramız ödenmedi, sorduğumuzda bankaya gönderildiği söylendi. **"Sizler banka ile bir konuşun"** dedi patron. Bankadan sorduğumuz zaman paranın gelmediğini söylediler, patrona tekrar sorduğumuz zaman ise **"param yok"** dedi. Kasım ayı için bizlere 500'er Mark avans verdi. Zaten bizler 1000 Mark brütle çalışmaktaydık. Havalandırma, soyunma ve yıkanma yerleri yoktu, kadın erkek aynı yerde elbise değiştirmek zorundaydık. Biz kadınlar tuvalette elbise değiştiriyorduk, tuvaletin kapısı bozuk olduğu için çatalla kapatıp açıyorduk, kimi zaman ise içerde kilitli kalıyorduk. Dayanılamayacak kadar pis koku ve soğuk vardı. Biz de tüm bu nedenlerden her türlü zorluğu göze alarak greve çıktık.

TP: Greve nasıl ve kaç kişi ile başladınız?

Kendi aramızda bir komite kurduk. 28 işçi toplanıp Arbeitsamt'a gittik, durumu bildirdik. Arbeitsamt **"Iş mahkemesine gidin"** dedi. Bu arada bir arkadaşın önerisi ile avukata gidip danıştık. Avukat **"Greve sizler karar verin, ben hukuksal olarak sizleri savunur, yardım ederim"** dedi. Daha sonra bizlere 4 arkadaşımız katıldı. Grevcilerin tümü Türkiyeli işçilerdir.



NORDDARM GREVCILERINDEN BIR GRUP
Soldan sağa: Erdoğan Duman, Erdoğan Ak, Zekiye Çoban, Fatma Altundağ. Geride ayakta duran Fatma Altundag'ın kızkardeşi

TP: Peki bu gelişmelerden sendikanızı haberdar ettiniz mi?

Maalesef hiçbirimiz sendikalı değildik. Bunun nedenleri işyerinde baskıların oluşu, yaş ortalamamızın 18-22 oluşu, hepimizin çalışma hayatına yeni atılmış olmamızdı. Ancak grevimizin ikinci gününde yaptığımız bir toplantıda sendikanın desteği olmadan hiç bir işin başarılamayacağını düşündük. Sendikaya müracaat ettik, çoğumuz NGG sendikasına üye olduk. Şimdiye kadar iki defa sendikayla toplantımız oldu. Sendika temsilcisi arkadaş bizler için bazı işyerleriyle görüştüğünü, Ocak ayı ortasında bizlere bazı işyerlerinin iş verebileceğini söyledi. Şunu da söyleyelim, DGB'ye bağlı başka sendikaların da maddi ve manevi dayanışmaları oldu grevimizle.

TP: İşverenin greve karşı tavrı ne oldu, şu andaki durum nedir?

Grev süresince işyerindeki üretim durdu, patron hırçınlaştı, bizlere toplu çıkış verdi. Bizler de öğrendik ki, firma illegal bir işyeri, yani ticaret odasına kaydı yok, aynı zamanda değişik üç isim altında çalışıyor. Bizleri hastalık kasasına kaydettirdiği halde, kesintileri de kasaya ödememiş. Grev devam ederken, 3 Ocak günü iş mahkemesine çıktık. Mahkemeden önce patronun avukatı, bizim avukatımıza patronun şu önerileriyle geldi: **"Kasım ayının maaşları ödenecek, verilen çıkışlar geri alınacak, çıkışı verilenler ve diğerleri çalışmaya devam edebilirler."** Bizler bu önerileri geri çevirdik. Iş mahkemesi uzlaşma teklif etti, bizler uzlaşmaya yanaşmadık. 10 Ocak günü tekrar mahkemeye çıkacağız. Şunun bilincindeyiz; patron çıkışları geri alsa bile, sonra teker teker çıkış verecek. Grevimiz, ödenmeyen paralarımızın tümünün ödenmesine, çıkışların geri alınmasına, çalışma koşullarının iyileştirilmesine ve ücretlerimizin toplu pazarlıkla saptanmasına kadar devam edecektir. Bizler, sosyal haklarımızı elde etme mücadelesi verirken, aynı zamanda çalışmayı teşvik yasasının 19. maddesinin de kaldırılması gerektiğini, insanlık dışı olduğunu kamuoyuna duyurduk. Grevimizin başarıya ulaşacağına inanıyoruz, davamızda haklıyız.

leri uzatılmıyor.

din" dedi. Bu arada bir arkadaşın önerisi

Grevcilerin tümü Türkiyeli işçilerdir.

Bunun nedenleri işyerinde baskıların olu-

şacağına inanıyoruz, davamızda haklıyız.



DGB'nin Wiesbaden seminerinde soldan sağa İsmail Kahraman, Gerhard Schäfer, Karl Heinz Göbels

DGB, işsizliğin sorumlusunun yabancılar olmadığını yineledi

Alman Sendikalar Birliği (DGB) Baden Württemberg eyalet temsilcileri, 14-15 Ocak günlerinde düzenledikleri bir toplantıyla, DGB'nin 16 Eylül 1983 günü yabancılar politikasına ilişkin olarak aldığı kararları açıkladılar. Wiesensteig kentinde yapılan toplantıya, eyaletteki yabancı işyeri işçi temsilcileri ve sendikacılar katıldılar.

DGB Genel Merkezi Yabancılar Dairesi'nde görevli olan **Karl Heinz Göbels,** yaptığı konuşmada Türkiyeli işçilerin prim adı altındaki aldatmacalarla geri gönderilme planlarına şiddetle karşı çıkarak **"Türkiyelilerin Federal Almanya'dan alacağı en düşük emeklilik maaşı dahi uzun vadede, primlerin geriye alınmasından daha iyidir"** dedi. Göbels, DGB'nin, ihtiyarlık sigortası primlerini geri ödeme suretiyle işçileri geri gönderme girişimlerine de karşı olduğunu belirtti ve şöyle dedi: "Ihtiyarlık sigortasına neden aidat ödenir? Çalışamayacak yaşa gelmiş insanların yaşamlarının güvence altına alınması için. Bu hak da uzun uğraşlar sonucu elde edilmiştir. Şimdi ise ömrünün en verimli çağını çalışarak geçirmiş olan insanlara 'emeklilik hakkından vazgeç' deniyor. Ama yine de çeşitli basın-yayın organlarının verdiği 'özendirici bilgiler'e dayanarak sözünü ettiğim sakıncaları göremeyen çok sayıda Türkiyeli ve Portekizli işçi olduğunu biliyorum. O yüzden de emeklilik sigortasında birikmiş aidatları geri almak isteyenlere 'hiç olmazsa bekletmeden alın' demek zorunda kalıyorum."

Mannheim'dan gelen bir sendikacı da basın-yayın organlarının geri dönüşü özendirmek için sürdürdüğü yalana dayalı' propaganda kampanyasına işaret ederek şöyle dedi: "Radyo ve televizyonlarda 31 Aralık akşamı, geriye dönüş primlerinden yararlanmak için 30 gün içinde 50 bin kişinin başvuru yaptığı haberi verildi. 50 bin kişinin başvuru yapabilmesi için 30 gün içinde o kadar çok işyeri iflas etmiş veya kapanmış, o kadar çok Alman işçinin işsiz kalmış olması gerekir ki. Bu kesinlikle olanaksızdır."

Yine Göbels, yaptığı konuşmada, yerli ve yabancı işçilerin sorunlarının birbirinden kopuk olmadığını söyledi ve **"işsizliğin sorumlusu yabancı işçilerdir"** diyenlerin konuyu bilinçli olarak çarpıttığını söyledi: "1955 yılında, yani Federal Almanya'nın imzalamış olduğu ilk yabancı işçi çalıştırma sözleşmelerinden 1 yıl sonra, Federal Almanya'daki işsiz sayısı 1 milyonun üzerinde idi. Işçi göçünün başladığı yıl olan 1956'da ise işsiz sayısı 1 milyon 600 bindi. Yani bu ülkede, daha yabancı işçiler gelmeden önce de işsizlik vardı..."

Toplantıdaki tüm konuşmacılar Federal hükümetin yabancılar politikasını, bilinçli yönlendirilen yabancı düşmanlığını, geriye dönüş teşviki yasası ile entegrasyon olanaklarının önüne set çekildiğini eleştirerek sendikalara çok büyük görevler düştüğünü belirttiler. Göbels, **"Biz 'Almanların sendikal birliği' değil, 'Alman Sendikalar Birliği'yiz. O yüzden yabancı işçi arkadaşlarımızın çıkarlarının korunması bizim ana sorunlarımız arasındadır"** dedi.

Tanık ifadeleri "cinayet"i ortaya koyuyordu

Batı Berlin tutukevi yangınının tanıkları sınırdışı ediliyorlar

6 kişinin ölümüyle sonuçlanan Batı Berlin Augustplatz sınırdışı tutukevinde çıkan yangının perde arkası, tanıklık edecek 7 tutuklunun sınırdışı edilmesi ve diğer tanıkların açıklamalarıyla yeni boyutlar kazandı.

Tanıkların savcılıktaki ifadeleri ve Alternative Liste'nin düzenlediği bir basın toplantısında konuşan iki tanığın anlattıkları, olayın korkunç bir cinayet olduğunu su yüzüne çıkarttı. CDU Senatosu ve Batı Berlin polisi bir yandan yangının nedeni, 6 kişinin ölümünden kimlerin sorumlu olduğu konularına hala hiç bir açıklama getirmediği gibi olayın küllenmesi için elinden geleni yapıyor. Geçtiğimiz günlerde polis, **"tutukevinde tutulmaları için hukuksal gerekçe kalmadı"** diyerek 7 tanığı birden apartopar sınırdışı etti. Içişleri Senatörü Lummer, bunlardan birinin hemen yangının ertesi günü, yani bir kere bile tanıklığına başvurulmadan sınırdışı edildiğini itiraf etti. Hukukdışı gerekçelerle aylarca Augustplatz sınırdışı tutukevinde tutulan sığınmacıların, tam tanıklıklarıyla cinayetin aydınlanmasına yardımcı olacakları bir sırada izleri yokedildi. Yangın çıkan hücrelerin kapısını kilitleyerek anahtarı yokettikleri gerekçesiyle savcılıkça haklarında soruşturma açılan 4 polis henüz ifade vermeden, onların vereceği ifadeye göre tanıklıklarına başvurulabilecek olan 7 sığınmacıyı sınırdışı eden polis, savcılığa **"bilgi"** verdiğini söyledi. Savcı ise gazetecilerin ısrarlı soruları üzerine sığınmacıların sınırdışı edilmeleri için aslında kendisinin **"onay"** vermediğini, **"ancak yine de bunun polisin işi olduğunu, kendisini ilgilendirmediğini"** söyledi.

Alternative Liste'nin düzenlediği basın toplantısında konuşan Lübnanlı bir tanık ise şunları anlattı:

"Yangın çıkmadan önce tüm hücrelerin kapıları açıktı. Yangının çıktığı A ve B hücrelerinin kapıları ise, içerdeki sığınmacılar tarafından giyecek eşyaları ve yataklarla bloke edilmişti. Alarm düğmesine basmamıza karşın görevli memur yangın çıktıktan tam 35 dakika sonra geldi ve hemen yangın çıkan hücrelerin kapılarını kilitlemeye başladı. Dumandan boğulmak üzere olan A hücresindekilerin yalvarmalarına karşın kapıyı açmamakta direnen memura vuran sığınmacılar, ancak böylelikle dışarı çıkmayı başarabildiler ve mutlak bir ölümden kurtuldular. Daha sonra gelen diğer memur ve polisler de B hücresindekileri kurtarmak yerine, sözümona bizim kaçmamızı önlemek için başımızda nöbet tutup bizi hücrelere kilitlediler."

Polisin ve Senato yetkililerinin 6 sığınmacının dumandan boğularak öldüklerini söylemelerine karşın, cesetlerin kömürleşmiş olduğunu, yani sığınmacıların uzun sürede yanarak öldüklerini belirten ölenlerin yakınları, tanığın yukarıdaki anlattıklarını doğrulamış oluyorlar. Diğer taraftan yukarıda sözü geçen A hücresindeki sığınmacılar hakkında **"yangın çıkarmak, ayaklanmaya teşebbüs"** suçlarından dava açılmış durumda.

Diğer tanıklar da savcılıkta bu yönde ifade verdikleri halde, haklarında soruşturma açılmış olan görevli memurların nedense hala ifadeleri **"alınamıyor."**

Polis, ayrıca ölen sığınmacıların, hukukdışı gerekçelerle sınırdışı tutukevinde tutulmuş olduklarının bir göstergesi olan pasaportlarının kanıt olarak ortalarda daha fazla bulunmaması için cenazeleri bir an önce memleketlerine gönderme çabasında.

ÖZETLE

FRANSIZ Kültür Bakanı Jack Lang'ın önerisiyle ünlü romancımız Yaşar Kemal'e tüm edebi çalışmalarını ödüllendirmek amacıyla **"Legion d'Honneur"** yüksek nişanı verildi.

BERTOLD Brecht'in ünlü oyunu **Galileo Galilei** Türkiye'de aynı anda iki tiyatroda birden sahneleniyor. Oyunu Ankara'da **Rutkay Aziz**'in sahne düzeni ile **AST**, İstanbul'da ise **Genco Erkal**'ın sahne düzeniyle **Dostlar Tiyatrosu** oynayacak. Oyun bilim ile bağnazlığın savaşını konu edinmekte.

TÜRK karikatürünün yüzakı sanatçılarından **Turhan Selçuk**, otuz yıllık bir aradan sonra bir sergi açtı. Sergi, Selçuk'un geçen yıl yaptığı çalışmaları kapsıyor.

SOMUT dergisinde yayınlanan **"Cumhuriyet'in 60. yılında bir genel af gereklidir"** başlıklı yazısından dolayı yazar **Erol Toy** 16 ay hapse mahkum edildi. Karar gerekçesinde **"suç olan bir fiilin övüldüğü"** belirtiliyor. Yani genel af istemek, askeri yargıçlara göre: **Suç!**



BATI BERLİN'de **Theater Karawane**'de 17, 18 ve 19 Şubat günleri Kürt sanatçı **Nizamettin Ariç**'in de katılımıyla bir müzik ve dans gösterisi sunulacak. Gösteride Ariç'in yanısıra çeşitli ülkelerden profesyonel müzik ve dans sanatçıları da yer alıyorlar. Gösteri **"Begegnungen zwischen den Welten"** adı altında sunuluyor.

Brecht'in ünlü oyununu Mehmet Ulusoy yönetiyor

Özgürlük Tiyatrosu'nda "Kafkas Tebeşir Dairesi" bir kez daha sahneleniyor

Türkiyeli sanatçı **Mehmet Ulusoy**, Bertold Brecht'in **"Kafkas Tebeşir Dairesi"** adlı oyununu Paris'te tekrar sahneye koyuyor. **Özgürlük Tiyatrosu**'nun (Theatre de Liberte) sergilediği bu oyunu Mehmet Ulusoy daha önce Paris'te bir kez daha sahneye koymuştu. Sözkonusu sergilemede Mehmet Ulusoy'un oyununun gerçek bir halk tiyatrosu niteliğini yitirmeden yeni arayışlar içinde oluşu, Brecht gibi çok kez sahnelenmiş bir yazarın en tanınmış yapıtlarından birini seçmesine karşın yepyeni ve taze soluklu bir gösteri oluşturması açısından tüm eleştirmenlerin övgüsünü toplamıştı.

Artık yaşamayan Türkiyeli yontu ustası **Kuzgun Acar**'ın maskelerinin ayrıca güçlü bir görsel etki yarattığı bu oyunu, Ulusoy Türkiye'de de sahnelemiş ve **Zeliha Berksoy** gibi sanatçıların yorumlarıyla bu oyun bir sanat olayı oluşturmuştu. Kuşkusuz bugünkü sansür ortamında Türkiye'de sanatseverler artık böylesi özgün yapıtları izleme olanaklarından yoksunlar.

"Kafkas Tebeşir Dairesi" Brecht'in 1943-45 yılları arasında yazmış olduğu ve ilk kez 54'de yayımlanan yapıtı. Brecht oyunun ana teması olan, bir çocuğun iki kadın tarafından paylaşılamaması imgesini eski bir Çin oyunundan, **"Tebeşir Dairesi"**'nden almış. Aslında yapıt içiçe iki oyundan oluşuyor. Sahnede İkinci Dünya Savaşı sonrası yıllarda bir kolhozun işçileri ünlü bir müzisyenin katıldığı gösteri, bir tiyatro gösterisi düzenliyorlar. Oynadıkları yapıt: **"Kafkas Tebeşir Dairesi"**. Çarlık Rusyası'nda, derebeylik ayaklanmalarının içinde oluşan, sonu iyi biten bir dram bu. Tüm oyun boyunca feodal ilişkiler, toprak adamının sağduyusu, zayıf ve güçlü, görkemli ve zavallı yönleri çok ince, ince olduğu kadar da açık biçimde gözler önüne seriliyor. Yer yer destansı, yer yer efsanevi yönler var. Özellikle **Yargıç Azdak** (bu rolü Ulusoy üstlenmiş) kişiliğiyle oyunun bu **"destansı"** yönünü pekiştiriyor.

Brecht'in birçok diğer oyununda olduğu gibi bu yapıtında da şarkılara yer verilmiş. Bunlardan bir tanesi, savaş yıllarında Sovyet askerlerinin sık sık dinlediği, sözlerini **Simonov**'un yazdığı **"Bekle beni"** şarkısına bir yanıt: **"Seni bekleyeceğim"**. Diğer şarkılarda ise Slovak ve Estonya halk şarkılarından esinlenmiş. Yalnız **"Savaş şafakla başlar"** şarkısı eski bir Mısır şiirin müziğe uygulanmışı...



Özgürlük Tiyatrosu'nun Mehmet Ulusoy'un sahne düzeni ile sunduğu Kafkas Tebeşir Dairesi oyununun afişinde de Doğu sanatından izler var...

Ortaçağ gravürlerini andıran, ancak içeriğiyle sosyalist kültürün en özgün yapıtlarından birini oluşturan **"Kafkas Tebeşir Dairesi"**, Bertold Brecht'in en tanınmış yapıtları arasında yer alıyor.

Oyun Paris'te 1 Şubat-31 Mart tarihleri arasında Cité Universitaire sahnesinde sergilenecek.

Uzun süredir sanatsal etkinliklerine Paris'te devam eden **Mehmet Ulusoy**, bilindiği gibi daha önce de **Özgürlük Tiyatrosu**'nda sahnelediği oyunlarla, özellikle Nazım Hikmet'in **Sevdalı Bulut**'undan yaptığı tiyatro uyarlaması ile çok başarılı bir sanatçı olarak ilgi ve beğeni toplamıştı. Ulusoy'un başarısı sadece Türkiyeli bir sanatçının, dünyanın sanat merkezi sayılan bir kentte kendini kabul ettirmesinden ibaret değil. Özgürlük Tiyatrosu'nda gerçekleştirdiği sanatsal etkinliklerle Mehmet Ulusoy, tiyatronun son yıllarda girdiği tıkanıklıkları aşma yönündeki cesur arayışları ile övgü topluyor. Ulusoy'un özellikle oyunu, sahne denen **"hapishane"**'den kurtarıp, dahası salonun duvarlarını da aşıp, tiyatro binasının **"tümüne"** yayması ilginç ve etkili bir sanatsal katkı olarak değerlendirilmekte.

Batı Avrupa'da sanatsal üretkenlikleri gösteri sanatları folklor ve türkü arasında kısılıp kalmış göçmen işçiler kitlesinin, kendi özgün sanatçılarını ortaya çıkarırken Ulusoy'un deneyiminden alacakları dersler var.

Atina Notlarından

Atina'nın göğünde zehirli gaz
Asfaltında ateş harelenen
Ve insanı deli eden
Yaz ortası sağırlığını
Yaşıyorum

Saat öğle sonrası üç
Ve bu saatte herkes uykuda
Cigara ateşi almak için bile
Kimse yok
Platia Imitos'ta

Belki sadece
Üniversite bahçesinde oturan
gençler
Yarı üryan dolaşan turistler
Ve miting hazırlığı içindekiler
Yani bizimkiler

Değerli Kürt edebiyatçısı, araştırmacısı yazar Mehmet Emin Bozaslan Kürt edebiyatını tanıtıyor

Kürt edebiyatı tarihine kısa bir bakış

Kürt edebiyatı tarihine kısa bir bakış

Kanımca Kürt yazınını üç ana bölümde inceleyebiliriz. Ilki **"klasik"** diyebileceğimiz dönemdir. Bu dönemin ve belki tüm dönemlerin en büyük şairi **Melayê Cizirî**'dir. Kürt halkı arasında efsaneleşmiştir. **Kurmancı** lehçesi ile tasavvuf ve aşk şiirleri yazmıştır. Yapıtlarından çıkarabildiğimiz sonuca göre 15. yüzyılın sonları ile 16. yüzyılın başları arasında yaşamış olsa gerektir. Ünlü **"Divan"**ını ilk kez 1904 yılında bir Alman Kürdoloğu olan **von Hartman** yayımlıyor. 1922 yılında, **"Jîn"** dergisi yazarlarından **Şefik Arvasi** de Istanbul'da baskıya veriyor. Daha sonra, 1958'de **Kamışlı müftüsü Mala Ehmedê Zwengi**, Arapça açıklamalar yayımlıyor. 1970'lerde Irak'ta, 1983'de ise Iran'da ünlü Kürt şairi **Hejar** tarafından Kürtçe açıklamalı sunuluyor.

Bu dönemin diğer bir şairi de, az önce sözünü ettiğimiz **Faquiye Tayran**, yani **"kuşların fakih'i"**. Halk ona bu adı takıyor. Yapıtlarında doğaya seslenmesinden olsa gerek. Melayê Ciziri ile aynı dönemde yaşadığı mektuplaşmalarından (**müşaere**) anlaşılıyor. Faquiye Tayran daha sade bir dil kullanıyor. Destanı **"Şêxê san'anîyan-Sanan Şeyhi"** Sovyetler Birliği'nde Kiril alfabesi ile basılmıştır. Başkaca şiirleri de vardır. Diğer bir destanı olan **"Dilo Rabe-Uyan Gönül"**'ü Dante'nin **"Ilahi Komedya"**sına benzetebiliriz. Kabir azabını tasvir edip, ölümden sonraki gelişmeyi anlatır. **"Quewlê hespê res-Doru atın kavli"** adlı yapıtı ne yazık ki elde kalmamıştır. Sovyetler Birliği'nde basılmış olabilir.

Yine önemli şairlerden biri de **Melayê Batî**'dir. 1417-1491 yılları arasında yaşamıştır. **Hakkari'nin Bateh** köyündendir. Kürtçe **"Mevlûd"**un yazarıdır. Bazı şiirleri de vardır. Ne yazık ki toplu halde değildir ve basılmamıştır. El yazmaları şeklindedir. **"Mevlûd"**ü tüm Kürdistan'da ünlüdür.

Bir diğer şair **Aliye Harivî**'dir. Onun da **"Divan"**ı vardır. Kimi şiirleri Irak Kürdistanı ve Sovyetler Birliği'nde yayımlanmıştır.

Bu dönemin önemli bir başka şairi, **Ehmedê Xanî**'dir. Hakkari'nin **Han** köyünde 1651'de doğmuştur. 14 yaşında yazmaya başlamış Xanî. En önemli yapıtı **"Mem û Zin-Mem ile Zin"** 1695 yılında tamamlamıştır. Ilk kez Kürt halkının sosyal, ekonomik, kültürel yaşamını, Mem ile Zin'in aşkı etrafında ele alan bir yapıttır. Kürtlerin içinde bulunduğu durumu anlatırken Osmanlılardan, Iranlılardan kurtulmak gereğini savunur. Doğaldır ki bu bağımsızlık düşüncesini o günkü anlayışa göre değerlendirmek gerekir. Kürtlerin de bir padişahı olmasını istemektedir. Kürtçe-Arapça çok küçük bir de sözlük hazırlamıştır. Bir de **"Risale"**si vardır. **"Ben bunları revaçtakiler için değil, Kürt çocukları için yazdım"** sözleri ünlüdür.





ژین

BİR YAZAR - BİR DERGİ

Halen çalışmalarını vurtdışında sürdüren M. Emin Bozaslan bu sayımızda bir de belge sunuyor. Sağda Jîn dergisinin 7 Teşrin-i Sani 1034'de (7 Kasım 1918) yayınlanan ilk sayısının ilk sayfası görülüyor

Bundan sonraki dönem için **"Orta dönem"** denebilir. Kürt ulusal bilincinin başladığı dönemdir bu. Ilk kez **"Kürdistan"** adlı bir dergi, 1898'de, Mısır'da, Kahire'de yayımlanmıştır. Meşrutiyet'ten sonra da (1908) Istanbul'da basılmıştır. 1912 yılında **Rojî Kurd-Kürt güneşi/günü ile Hetavî Kurd-Kürt güneşi**, 1918-1919 yılları arasında **Jîn-Hayat**, 1919 yılında ise **Kürdistan** ve **Jîn** dergileri çıkmıştır. Bu dönemdeki çeşitli Kürt yazar ve şairlerine topluca bakacak olursak **Pîre Merd** takma adı ile yazan **Süleymaniyeli Tevfik'i** görüyoruz. **Newroz Marşı**nın güftesi onundur. **Kurdiye Bitlisi** takma adıyla yazan dilbilimci **Halil Hayali**, tarih ve mitolojinin toplumlardaki etkisi üstüne yazılar yazmış, dil üzerine program hazırlamıştır. Yine bu dönemde **"Memdul Selim'i"** sosyal konuları içeren yazılarıyla tanıyoruz. Ayrıca en popüler Kürt şairi ve yazarı, Türkçe de yazan **Abdurrahman Rahmi, Kemal Fevzi**, sosyolojik araştırmaları ve vecizeleri ile tanıdığımız **Siverekli Hilmi, Kadızade Mustafa Şevki, Aziz Yamülki, Süleymaniyeli ve Kadızade Latif**'i sayabiliriz.

Dönemin özelliklerinden biri, Osmanlı Kürdistanı bir bütün olduğu için, tüm Kürt entellektüellerinin birarada çalışması ve zaman zaman öne çıkan bağımsızlık düşüncesidir. Bunun yanısıra **Kurmancı** ve **Soranî** lehçeleri yanyana yazılıyor ve yakınlaşmaları sağlanıyor. Tasavvuf ve aşk temaları, toplumsal-ulusal içeriklere dönüşüyor. Ilerleme, birlik, dayanışma temaları işleniyor.

Günümüze dek uzanan son bölüme yeni dönem denebilir. Bu dönem Kürdistan'ın yeniden parçalanması ile dilde ve yazıda başlayan değişmeleri, yansımaları içerir. Çeşitli yönlerden en önemli dergi 1930'lar-1940'lar arasında Suriye'de yayımlanan **"Havar"** dergisidir. Bu dergide Kürdistan'ın bağımsızlığı daha net ele alınıyor, dilbilgisi kuralları geliştirilip yazılıyor ve öğretiliyor. Latin harfleri gündeme getiriliyor, öğretiliyor ve dergi giderek Latin harfleriyle çıkmaya başlıyor. Böylelikle Kürtçe'ye en uygun alfabenin Latin harfleri olduğu ispatlanıyor.

Bu dönemin değerli kalemleri arasında ise **Celadet** ve **Kamuran Ali Bedirhan kardeşleri, Seyda Cigerxwin, Osman Sabri, Hasan Şiyar, Kadri Can** ve **Nureddin Zaza**'yı görüyoruz. **Şeyh Mahmud Hükümeti** döneminde Arap harfleriyle **"Ümidi Istiklâl"** dergisi çıkıyor. **Süleymaniyeli Tevfik** Irak Kürdistanı'nda **"Jîn"** dergisini çıkartıyor. Kürtçe dilinin serbest olması gelişmelerin önünü açıyor. Kimi yasaklama çabaları da tepki görüyor. **Hevar**'la başlayan Latin harfleriyle çalışma gelenekselleşiyor. Irak-Iran hariç tüm Kürt bölgelerinde bu gelişmeyi görüyoruz.

Türkiye Kürdistanı'na gelince: Burada çok az sayıda Kürtçe yazan yazar yetiştiğini görüyoruz. Hepimizin bildiği yasaklama iki etki yaratıyor: **1. Yasağı çiğneme riski, 2. Bu risk göze alınsa bile yapılanın bir amaca ulaşmaması.** Halkın eline çok az, gizlice ulaşabiliyor. Bunun için zorunlu olarak Türkçe yazıyorlar. Çoğunun Kürt yazarı olduğu ancak ansiklopedilerde doğum yerlerinin Türkiye Kürdistanı'nda bir kent ya da kasaba olduğu okununca ortaya çıkıyor.

Kürt yazınında önemli bir gelişme elbette Sovyetler Birliği'nde oluyor. 1930'larda başlıyor bu gelişme. Kürtler buralara 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın başlarında göç etmişlerdir. Sovyetler Birliği'nde azınlıktırlar. Kadroları yoktur. Diğer Kürt bölgelerindeki Kürtlerle alışverişleri yoktur. Buna rağmen, olumlu bir ortamda gelişmenin önü açılıyor. 5-6 yıl önce ölen dilbilimci yazar **Arap Şemo**, Kürt folkloru ve sözcükleri üstüne değerli incelemeleri bulunan **Kanati Kurdo**, Kürt folkloru üstüne **"Zar Gotma Kurda"** adlı 4 ciltlik (2 cildi Latin, 2 cildi Kiril alfabesi ile) yapıt veren **Casmé, Celilé, Ordihané** ve **Cemila Celil** kardeşler gibi yazarları görüyoruz. Bunlardan Leningrad'da çalışmalarını sürdüren **Kanatı Kurdo** ile sözlük üstüne yaptığım çalışmalara ilişkin yazışmaları sürdürüyorum.

Ve miting hazırlığı içindekiler
Yani bizimkiler
Bir de toprağın son damla suyunu
çekenler
Okaliptos yaşıyor

Platia Imitos
Ben ve Okaliptos
Elinde fenerle gelen
Sinop'lu Diyojen

Okaliptos güneşin altında
Ben okaliptosun
Ve dünya Diyojen'in

Gözleri kördür beni görmeden
gidenin
Gözleri kör Diyojen'in

II

Saat öğle sonrası beş
Gönülsüz giden güneş
Bıraktı Okaliptosu
Beni ve Diyojeni
Benim de, zamandır,
Çekip alıyorum kavrulmuş
bedenimi

III

Bizimkiler
Yani miting hazırlığı içindekiler
Çekmişler BARIŞ-DAYANIŞMA-
ÖZGÜRLÜK bayrağını
"Latin Amerika halklarının kanı
Boğacaktır şahinler saltanatını"
Diye bağırıyor herkes
"SALVADOR-NIKARAGUA
GUATEMALA
El ele varacağız özgürlük
yarınlara"
Bir sendikacı
Yunanlı emekçilerin traktör
hediye ettiğini söylüyor
Nikaragua toprağına
Bir işçi amatör grubu
Latin Amerika şarkıları çalıp
söylüyor
Türkiye diktatoryasından kaçan
Şimdi daha yüksek bir inançla
savaşan
Onlarca insan
Biz kızıllaşan güneşle
Kalplerimizi gönderiyoruz
Latin Amerika'ya
Şu karanfilli meydan
Platia Dimarhiordan.

Şivan IRGAT

Güvenlik ve Karşılıklı Güven Yaratıcı Önlemler Konferansı, Stockholm'de başladı

Sosyalist ülkeler silahsızlanma yönünde "söz değil iş" istiyor

Arnavutluk dışında 33 Avrupa ülkesi ile ABD ve Kanada'nın da katıldığı Avrupa'-da karşılıklı güven ve güvenlik sorunlarına ilişkin Konferans 17 Ocak 1984'de Stockholm'de başladı. Isveç başkentinin şimdiye dek sahne olduğu en büyük toplantı olan konferans çeşitli ülkelerden gelen 1300 gazeteci tarafından izleniyor.

Konferansın ilk günü bir konuşma yapan Isveç Başbakanı O. Palme konferansın barışın sürdürülmesi için olanaklar yaratacağını vurgulayarak, Avrupa'nın iki bloka ayrılmış olduğu koşullarda karşılıklı ilişkilerde tarafların temel ideolojik görüşlerine saygı gösterilmesi gerektiğini söyledi.

Amerikan Dışişleri Bakanı Shultz ise konuşmasına Doğu Avrupa ülkelerinde insan haklarının çiğnendiği iddiasıyla başlayarak, Almanya'nın bölünmesini anlamadıklarını ve kabul edemediklerini belirtti. Silahsızlanma konularında ise, ABD yönetiminin **"ilk saldırı"** potansiyelini artırmakla birlikte, silahlanma yönünde hiçbir üstünlük sağlama niyetinde olmadığını da belirtti.

Konferansın ikinci günü bir konuşma yapan Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Gromiko ise silahlanmanın ve militarizmin alıp başını yürüdüğünü, bunun durdurulamaması halinde sonuçların çok ciddi olacağını söyledi. Gromiko **söz yerine, sonuç alıcı silahsızlanma** önerilerinden yana olduğunu belirterek, Stockholm Konferansı'nın bu amaç için bir platform yarattığını vurguladı. Konuşmasında ve Shultz ile yaptığı ikili görüşmede Avrupa'ya yerleştirilmeye başlanan orta menzilli roketler konusu üzerinde duran Gromiko Cenevre silahsızlanma görüşmelerinin ancak bu roketlerin geri alınması koşulu ile başlayabileceğini ifade etti. Gromiko, roketlerin yerleştirilmeye başlanmasından önceki döneme geri dönüldüğü koşullarda, Sovyetler Birliği'nin de daha önce önerdiği herşeyi yapmaya hazır olduğunu bir kez daha belirtti.

Konferans öncesi ABD'de yaptığı televizyon konuşmasında Reagan ABD'nin silahlanma politikası sayesinde dünyanın güvenliğinin arttığını iddia ederken, Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Gromiko, konferansta yaptığı konuşmada ABD yönetiminin izlediği silahlanma politikasının dünya barışı açısından başlıca tehlikeyi meydana getirdiğini vurguladı, değişik toplumsal sistemlere sahip ülkeler arasında barış içinde birarada yaşama ve işbirliğinden başka alternatif olmadığını söyledi.

Kim ne istiyor?

Konferansın ilk haftası içinde yapılan görüşmelerde Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin somut silahsızlanma önerilerini görüşmek istedikleri, nükleer silahları ilk kullanmama yönünde anlaşmalar imzalanmasını öngören Sovyet önerilerinin bugün de geçerliliğini koruduğunu ve Avrupa'nın kimyasal silahlardan arındırılması, nükleer silah depolarının dondurulması, nükleer silahlardan arındırılmış alanlar yaratılması yönündeki Varşova Paktı önerileri üzerinde önemle duruldu. Bu durumda konferansın sonuç alıcı bir forum olmasını özellikle ABD'den ve NATO ülkelerinden gelecek öneriler ve tavır belirleyecek. Konferansın sonuçları önümüzdeki dönemde dünya barış hareketinin hedeflerinin saptanması ve roketlerin yerleştirilmesiyle ortaya çıkan gerginliğin ne gibi önlemlerle giderilebileceğinin belirlenmesi açısından önem taşıyor.

Stockholm'deki silahsızlanma konferansında Türkiye'yi Özal hükümetinin Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu temsil ediyor.

Silahsızlanma toplantısı öncesinde Stockholm'deki NATO Dışişleri Bakanları toplantısına katılan Halefoğlu, Türkiye'nin Stockholm Konferansı'nda izleyeceği tutumun NATO'nun Avrupa güvenliği ve silahsızlanma konularındaki tutumu doğrultusunda olacağını belirtti.

Halefoğlu, Kıbrıs Cumhuriyeti ve Yunanistan Dışişleri bakanlarının Türk tarafının bağımsızlık ilan etmesinin Kıbrıs sorununun çözümünü zorlaştırdığı biçimindeki görüşlerine, bu konunun Konferansın amacı dışında kaldığını söyleyerek hiçbir yanıt vermedi.

ABD roketlerinin yerleştirilme kararının iptali istendi

Dünya Barış Konseyi Prezidyumu Batı Berlin'de toplandı

Türkiye Postası

15 GÜNLÜK GAZETE SAYI: 23, 27 OCAK 1984

kısa kısa...kısa kısa kısa kısa... kısa kısa..



Nikaragua'ya yeni bir saldırı planı

Ocak ayının ikinci haftasında Nikaragua'nın kuzeyinin Honduras'dan gelen saldırganlar tarafından roket ateşi altında tutulmasından sonra, 17 Ocak günü yaptığı açıklamada Nikaragua Savunma Bakanı Ortega, ülkesine yönelik CIA kaynaklı bir saldırı planını açıkladı. Plana göre Somoza yanlısı karşı devrimci çeteler ve Honduras birlikleri Nikaragua'nın kuzeyindeki Jalapa bölgesini işgal ederek bir **"geçici hükümet"** kuracaklar ve hükümetin **"çağrısı"** ile ABD birlikleri Nikaragua'yı doğrudan işgal edecekler.

ABD-AET arasında ticaret savaşı

Ocak ayı ortasında Ortak Pazar, ABD'ye karşı ekonomik yaptırım kararı aldı. Washington yönetiminin Ortak Pazar üyesi Batı Avrupa ülkelerinden çelik ithaline getirdiği sınırlamalar konusunda Ortak Pazar ile Beyaz Saray yetkililerinin arasında aylardır süren görüşmelerin sonuç vermemesi üzerine alınan karara göre bir dizi ABD malına Ortak Pazar ülkelerine ithali sırasında ek gümrük vergileri uygulanacak. 1 Mart 1984'den itibaren yürürlüğe girecek olan karar dört yıl geçerli olacak. Bu karar üzerine açıklama yapan ABD hükümet sözcüsü, Washington'un bu yaptırıma gerekli yanıtı vermek için yeni önlemleri görüşmeye başladığını söyledi. Ajanslar, Batı Avrupa ile ABD arasındaki ticaret savaşının önümüzdeki dönemde daha da kızışacağını belirtiyorlar.

Israil'de grevlerin sonu gelmiyor

Komşu Arap ülkelerine karşı yürüttüğü savaşlar sonucu silahlanma harcamaları sürekli artan, buna karşı sosyal harcama ve yardımları hız-

F-16'ların düşme oranı çok yüksek

Geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklamasında Belçika Savunma Bakanı, Türkiye'nin de üretmeyi planladığı F-16 uçaklarının



Dünya Barış Konseyi Genel Yönetim Kurulu, 21-24 Ocak tarihleri arasında Batı Berlin'de toplandı. DBK'nin 18 kalıcı komisyonu ve çalışma gruplarında dünyanın çeşitli bölgelerinde barışa ilişkin özel konuların ele alındığı toplantının ana konusunu Batı Avrupa'ya yeni ABD roketlerinin yerleştirilmesiyle dünyadaki gerginliğin tehlikeli bir biçimde artması ve bu konuda alınacak önlemler oluşturdu. Toplantı öncesi yaptığı basın açıklamasında DBK Başkanı Romesh Chandra, roketlerin yerleştirilmesi kararının geri aldırılmasının, nükleer silahların dondurulmasının ve atom silahlarından arındırılmış bölgeler oluşturulmasının olanaklı olduğunu söyledi. Toplantıya 80 ülkeden 200'ün üzerinde temsilci katıldı.

la azalan Israil yönetimine karşı emekçilerin direnişleri sürüyor. Israil'de enflasyonun yüzde 190'ı bulması, ve ücretlerin arttırılmaması nedeniyle 60 bin devlet memuru, 7 bin demiryolu işçisi ve 5 bin kadar PTT görevlisi talep ettikleri hakları elde edene dek işi bıraktılar. Bir süre önce de Israil'in güneyinde devlet işletmelerinde çalışanlar ile bakır madenlerindeki işçiler direnişe geçmiş, işletmelere geçici olarak el koymuşlardı.

düşme oranının çok yüksek olduğuna dikkati çekti. Bakanın bildirdiğine göre, temel nedenlerden biri yeni pilot eğitim sistemi olan kazalar sonucunda Belçika hava kuvvetleri son dört yıl içinde dokuz F-16 yitirdi. NATO ülkelerinin büyük çoğunluğunda kullanılan bu uçaklara en büyük rakip olarak gösterilen F-18 jetleri ise henüz hiç denenmemiş durumda.

Lübnan'da politik bir çözüm için

Ocak ayının ikinci haftasında yaptığı bir açıklamada Suriye Devlet Başkanı Hafiz Esad Suriye'nin Lübnan sorununun politik olarak çözülmesinden yana olduğunu açıkladı. Lübnan'daki sorunların ABD toplarıyla çözülemeyeceğini belirten Hafiz Esad, Israil'in işgal ettiği topraklardan koşulsuz olarak çekilmesi gerektiğini açıkladı.

Öte yanda aynı günlerde yaptığı açıklamada **Dünya Barış Konseyi** de Israil'in saldırılarını protesto etti ve Israil'den Lübnan'daki birliklerin koşulsuz olarak geri çekmesini istedi.

Ortadoğu sorununun barışçıl, hakça ve tümden çözülmesi ve bu yönde uluslararası bir Filistin Konferansı'nın acil bir gereklilik haline gelmesi Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri J.P. Cuellar tarafından da geçtiğimiz günlerde gündeme getirildi.

Anlaşmazlık ve çekişme Federal Almanya'da değil NATO'da

4 yıldızlı NATO generali Kiessling niçin emekli edildi

- **Kiessling, konuya ilişkin olarak verdiği demeçte kendisinin uzun süredir askeri istihbarat örgütünce izlendiğini belirtti.**

Federal Almanya Savunma Bakanı Wörner'in, NATO Avrupa Müttefik Kuvvetleri Başkomutanı Rogers'in yardımcısı Federal Almanyalı Kiessling'i emekliye sevkettikten sonra homoseksüelliği vb. konularda ileri sürdüğü gerekçelerin de birer birer çürütülmesi olayın politik bir skandal niteliğine bürünmesine yolaçtı.

Bonn'dan yapılan açıklamalara göre Washington'un ısrarlı isteği üzerine emekliye sevkedilen Orgeneral Kiessling'in 1 Nisan 1982'den beri NATO Başkomutanı Rogers ile aralarındaki görüş ayrılıklarından ötürü emekliye sevkedildiğine kesin gözüyle bakılıyor.

Brüksel'deki NATO karargahında yetkili çevrelere dayanan basın, Rogers ile yardımcısı arasındaki başlıca görüş ayrılığının Pentagon tarafından hazırlanan ve Varşova Paktı üyesi ülkelere karşı konvansiyonel, kimyasal ve nükleer ilk vuruş gibi silahlanma stratejileri konusunda olduğu belirtiliyor.



Orgeneral Kiessling de konuya ilişkin olarak verdiği demeçte kendisinin uzun süredir askeri istihbarat örgütü tarafından izlendiğini ve son dönemde **"bir risk unsuru"** olarak damgalandığını belirtti. Kiessling kişiliğini zedelemeye yönelik suçlamaları sorunun ciddi tarafının üzerini örtmek için kullanılan bir yöntem olarak nitelendirdi.

Başbakan Kohl'un Hristiyan Demokrat Partisi'nden Savunma Bakanı Wörner'in konuyla ilgili olarak kamuoyuna etraflı bilgi vermemesi ve konuyla ilgili haberlere sansür konması, bundan da öte Kiessling'in kişiliğinin çarpıtılmasına yönelik homoseksüelliği gibi haberlerin ön plana çıkarılması kuşku ve tepki ile karşılanıyor. Savunma Bakanı Wörner, NATO Başkomutanı Rogers ile orgeneral Kiessling arasındaki görüş ayrılıklarının artması karşısında, ABD'ye bağlılığı herşeyin üstünde tutmak ve birçok gerçekleri kamuoyundan gizlemekle suçlanıyor.

SPD parlamenterleri Rudolf Schöfberger de Rogers'in yardımcısı Kiessling'den kurtulmak istediğini, FAC gizli servisi MAD'ın ve Bonn yetkili makamlarının da bu vesile ile NATO'ya bağlılıklarını kanıtlama çabasına giriştiklerini söyledi. Olay konusunda hiçbir kanıt gösteremeyen Savunma Bakanı Wörner'in, **SPD** ve **Yeşiller** tarafından istifa etmesi isteniyor.

Daha çok para, daha çok silah



Beş ay kadar önce Reagan yönetimi tarafından kurulmuş olan ve içinde eski ABD Dışişleri bakanlarından H. Kissinger'in de bulunduğu Latin Amerika Komisyonu'nun hazırladığı raporun ana noktasını Orta Amerika'ya daha çok para vermek oluşturuyor. Raporda 1990 yılına kadar El Salvador, Guatemala, Kostarika, Honduras ve Panama'ya ABD'nin bu ülkelerdeki etkisini artırmak üzere 24 milyar dolar verilmesi öneriliyor. ABD bu yardımlarla Orta Amerika'daki ilerici rejimleri yaşatmayı, gelişen yurtsever hareketlerin sosyalist ülkelerle, özellikle Sovyetler Birliği ve Küba ile ilişkilerini engellemeyi hedefliyor. Bir süre önce ABD'nin **Newsweek** dergisi ile yaptığı mülakatta Küba Devlet Başkanı Castro'nun nitelendirdiği gibi, Kissinger raporu Reagan'ın saldırgan Orta Amerika politikasının bir aynasından başka birşey değil.

Uruguay'da 18 Ocak'ta genel grev

Askersel diktatörlüğün ekonomiyi derin krize soktuğu Latin Amerika ülkelerinden Uruguay'da 18 Ocak'ta ülkenin 150 sendikasının bağlı olduğu Sendikal Koordinasyon'un çağrısına uyan işçiler on yıldır ilk kez bir genel grev başlattılar. Işsizlik oranının yüzde 30'a, enflasyonun ise yüzde 50'ye ulaştığı koşullarda greve katılanlar baskıların kalkmasını, aralarında sendikacılar olan politik tutukluların serbest bırakılmasını, temel yiyecek maddelerinin fiyatlarının ucuzlatılmasını istiyorlar. Uruguay'da kimi fabrikalar birkaç gündür işgal altında bulunduruluyor.

ABD patentli para girişi artıyor

Türkiye IMF'den ve Dünya Bankası'ndan "tam not" aldı

• Hükümetin IMF ve Dünya Bankası'na imzaladığı taahhüt mektuplarında, Türkiye yeni ve çok ağır yükümlülüklerin altına sokuldu. Anlaşma metninde yeralan bir hükme göre, gümrük duvarları kademeli olarak kaldırılacak ve dışalımı bütünüyle serbest bırakılacak. Ayrıca, KIT'ler desteklenmeyecek ve gümrük duvarlarıyla korunmayacak.

Türkiye ekonomisini denetlemeye gelen Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası, yeni Hükümet'in kararlarını takdirle karşıladı ve Özal hükümeti, ilgili emperyalist kuruluşlardan tam not aldı. IMF geçtiğimiz yıla oranla kredi miktarını yüzde 43 oranında artırırken, Dünya Bankası da Türkiye'ye **"uyum kredisi"** adı altında 300 milyon dolarlık yeni bir kredi açtı. Ayrıca, Özal Hükümeti'nin 1984 yılında ihtiyaç duyduğu 4 milyar dolar dış borç konusunda da her iki kuruluş yardımcı olacak.

Bunlara karşılık, Hükümet'in Dünya Bankası ve IMF'ye verdiği **"taahhüt mektuplarında"** Türkiye yeni ve çok ağır yükümlülüklerin altına sokuldu. Anlaşma metninde 24 Ocak 1980'den bu yana uygulanan ekonomi politikaları ve Özal Hükümeti'nin son ekonomik kararları anlatılarak bu uygulamaların sürdürüleceği belirtildi. Ayrıca, anlaşma metninde yeralan bir hükme göre, çok uzun olmayan bir dönemde gümrük duvarları kademeli olarak kaldırılacak ve dışalım bütünüyle serbest bırakılacak. Bir başka hükme göre ise, KIT'lere Hazine'den hiç destek verilmeyecek ve devlet işletmeleri gümrük duvarlarıyla korunmayacak.

Öte yandan, IMF ve Dünya Bankası'na verilen taahhüt mektuplarında yeralan bir başka hükme göre, kamu yatırımları düşürülmeye devam edilecek ve toplam yatırımlarda da öncelik tarım, enerji ve tarıma dayalı hafif sanayi kollarına verilecek. Bunların yanısıra, IMF ve Dünya Bankası'yla imzalanan anlaşma metinlerinde, sıkı para ve yüksek faiz politikalarının sürdürüleceği, özel sektörün ve yabancı sermayenin destekleneceği, dışsatımın teşvik edileceği ve **"kemer sıkma"** politikalarına devam edileceği belirtildi.

Türkiye gırtlağına kadar borçlanıyor

Bilindiği gibi, 1979 sonunda Türkiye IMF ile anlaşarak **"24 Ocak Kararları"**nı uygulamaya koyduğunda, bu politikaların savunucuları, 4-5 yıl sonra dış ticaret açıklarının ortadan kaldırılarak Türkiye'nin döviz bunalımını aşacağını, sürekli dışardan borç para arayan bır ülke olmaktan kurtulacağını söylüyorlardı.

Oysa, gelişmeler tam tersi doğrultuda oldu. IMF ve Dünya Bankası'nın reçetelerine dayalı olarak 1980 başından beri uygulanan ekonomi politikaları, ulusal ekonomiyi çökertme, sanayileşme politikasından vazgeçme ve ekonomiyi ABD tekellerinin talanına açma amacının yanısıra, Türkiye'yi gırtlağına kadar borçlandırarak ABD'nin her istediğini alabilmesi sonucunu doğurdu. Nitekim, 1973-1979 döneminde Türkiye 3 milyar 147 milyon dolar dış borç öderken, yılda ortalama ödediği dış borç miktarı 450 milyon dolardı. 24 Ocak Kararları'nın uygulandığı 1980-1982 döneminde, Türkiye 5 milyar 330 milyon dolar dış borç ödedi ve yılda ödenen dış borç miktarı 1 milyar 800 milyon dolara yükseldi.

Dahası, 1983 yılında 2 milyar 900 milyon dolar dış borç ödeyen Türkiye, içinde bulunduğumuz yıl 3 milyar 200 milyon dolar dış borç ödeyecek.

Türkiye'nin bu yıl dış borçlarını ödeyebilmesi ve gerekli dışalımlarını yapabilmesi için 4 milyar 900 milyon dolar yeni dış borç bulması gerekiyor. Özal Hükümeti'nin Programı'na göre, 1984'de 10,5 milyarı dışalım, 2,2 milyarı turizm ve sermaye transferi, 3,2 milyarı dış borç ödemelerine ait olmak üzere, Türkiye'nin 15 milyar 900 milyon dolara ihtiyacı var. Buna karşılık, 6 milyar 900 milyonu dışsatım, 3,5 milyarı işçi dövizi girişi ve 600 milyon doları turizm geliri olmak üzere 11 milyar dolarlık döviz girişi olacak ve aradaki 4,9 milyar dolarlık açık yeni alınacak dış borçlarla karşılanacak.

Öte yandan, Türkiye'nin 1979 yılına göre, yılda ödediği dış borç miktarı yaklaşık 7 kat artarak 450 milyon dolardan 3,2 milyar dolara yükselmesine rağmen, toplam dış borç miktarı hızla artmaya devam ediyor. Sözgelimi, Türkiye'nin 1980 yılı başında 12 milyar dolar olan dış borçları 1983 yılına gelindiğinde iki



ÖZETLE

Aktürk, Enka Holding'e baş koordinatör oldu

24 Ocak Kararları'nın önde gelen uygulayıcılarından ve Turgut Özal'ın en yakın çalışma arkadaşlarından birisi olan Yıldırım Aktürk Enka Holding'in genel koordinatörlük görevine getirildi. Yıldırım Aktürk, 24 Ocak 1980 tarihinden bu güne kadar, bu uygulamaların hayata geçirilmesinde baş rolü oynayanlardan birisidir. Işçi ücretlerinin, memur maaşlarının ve tarımsal ürünlerin taban fiyatlarının dondurulmasının önde gelen savunucu-

Şikayet yalnızca "büyük"lerden gelmiyor

Özal'a bazı holdingler neden karşı çıkıyor ?

Özal Hükümeti'nin son aldığı ve hemen uygulamaya koyduğu ekonomik kararların bir bölümüne başta Koç Holding, Profilo Holding, Yaşar Holding Okumuş Holding, Eczacıbaşı Holding ve Narin Holding olmak üzere, Türkiye tekelci sermayesinin önde gelen temsilcileri karşı çıktı. Tekelci sermayenin bazı kesimleri ihtiyatlı bir dil kullanarak son ekonomik kararlardan tedirgin olduklarını söylerken, başta Özal Hükümeti'ne dört bakan veren Enka Holding olmak üzere, Hema Holding, Doğuş Holding, Çarmıklı grubu ve Kutlutaş Holding gibi inşaat ve dış ticaret sektörlerinde ihtisaslaşan ve daha çok 24 Ocak uygulamalarından sonra palazlanan kesimler, uygulamaları desteklediklerini belirttiler.

Ancak son ekonomik kararların bazı büyük holdingler tarafından tepkiyle karşılanması, Türkiye kamuoyunda **"beklenmeyen olay"** olarak nitelendirildi ve ister-istemez, **"Özal ve ekibi tekellere karşı mı?"** sorusu gündeme getirildi. Özal ve ekibi, yeni hükümetin iç ve dış destekçileri ise, son ekonomik önlemlerle **"tüketicinin korunduğunu"** ve **"tekelciliğin kırılması"**nın amaçlandığı görünümünü vermeye çalıştı.

Dün destekleyenler bugün neden ve neye karşı?

Özal'ın mimarlığını yaptığı **"24 Ocak Kararları"**nı sonuna kadar destekleyen büyük holdingler, 24 Ocak'ın bir devamı olan yeni Hükümet'in Programı'nın ana hatlarıyla yine destekleyicisidirler. Ancak, ABD emperyalizminin yıllardır Türkiye'ye dayattığı yeni bir **"kalkınma"** modeli olan ve Friedmancılıktan kaynaklanan bazı ekonomik kararların Özal Hükümeti tarafından gündeme getirilmesi, daha çok iç pazara üretim yapan ve dayanıklı tüketim malları üreten holdinglerin karşı çıkmasına neden oldu.

Tekelci sermayeye yeni getirilen birçok teşvik tedbirlerine, ekonominin pek çok sektörünün bunların buyruğuna sunulmasına ve her alanda tekelleşmenin tırmandırılmasına rağmen, bazı büyük holdinglerin Özal Hükümeti'nin Programı'na karşı çıkmalarının birinci nedeni, buzdolabı, otomobil, çamaşır makinası, televizyon, radyo gibi dayanıklı tüketim mallarının dışalımının serbest bırakılmasıdır. Özal ve ekibi, Dünya Bankası, IMF ve ABD tekellerinin isteğine uygun olarak, bu sanayi kollarının zamanla tasfiye edilmesinden ve bunların yerine, tarım ve tarıma dayalı sanayi alanlarında ihtisaslaşmadan yanadırlar.

Özal hükümeti, ağır sanayi kollarında faaliyet gösteren ve holdinglere hammadde ve ara malı üreten devlet işletmelerini ortadan kaldırmak istiyor. Devlet işletmelerinden ucuza hammadde ve ara malı alan holdingler, Özal Hükümeti'nin bu kararına da karşıdırlar.

Türkiye'de montajcılık yapan büyük holdingler, ekonomik anlamda Avrupa Ekonomik Topluluğu'na ait tekellere bağımlıdır ve onlarla işbirliği içindedir. Bu nedenle, bu holdingler montaja dayalı sanayiinin sürdürülmesini, AET'ye tam üye olmak için adımlar atılmasını istemektedirler. Oysa, Özal Hükümeti'nin ekonomi politikası büyük bir ağırlıkla ABD'ye ve ABD tekellerine dayanıyor. Bazı holdinglerle Özal hükümeti arasındaki anlaşmazlıklardan birisi de, bu noktadan kaynaklanıyor.

Yalnız çok büyükler mi?

dondurulmasının önde gelen savunucularından ve uygulayıcılarından birisi olan Yıldırım Aktürk, son olarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı yapmaktaydı.
Friedman modelinin hararetli savunucularından olan Yıldırım Aktürk, halen Turgut Özal ekibinin teknisyenlerinden ve "beyin" takımından birisidir. Şimdi Aktürk, bu görevin yanısıra, Özal Hükümeti'ne 4 Bakan veren Enka Holding'in koordinatörlük görevini de yürütecektir.

25 projede ABD ile anlaşma

F-16 anlaşmasına paralel olarak, 17 ABD tekeliyle yerli holdingler 25 projeyi kapsayan ortak yatırımlar konusunda anlaştı. ABD Ticaret Bakanlığı tarafından yayınlanan "Business America" adlı dergide belirtildiğine göre, Türkiyeli işadamları tarafından ABD tekellerine verilen 400 dolayındaki projeden 25'i konusunda anlaşmaya varıldı ve yatırımlara başlamak için somut çalışmalar içine girildi.

2 ABD bankası aana

BAKANLAR Kurulu, ABD'nin büyük bankalarından olan The First National Bank ile The Chase Manhattan Bank'ın Türkiye'de şube açmalarına izin verdi. 17 Ocak tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı'na göre, her iki banka da Türkiye'nin her yerinde şube açabilecekler. The First National Bank, merkez şube için 9 milyon ve öteki şubeler için 6 milyon dolar ve öteki banka da, merkez için 6 milyon ve şubeler için 3 milyon dolar kuruluş sermayesi getirecek.

2 Milyon kişi icrada

TÜRKİYE'DE 1983 yılında, işçi, köylü, memur, esnaf ve zanaatkar kesiminden yaklaşık 2 milyon kişinin borcunu ödeyememesi nedeniyle icraya verildiği açıklandı. Ilgililerin yaptığı açıklamaya göre, geçtiğimiz yıl yalnızca Istanbul ilinde 300 bin kişi borcunu ödeyemediğinden icraya verildi.

Bu da borç kuyruğu

EMEKLİ Sandığı Genel Müdürü Ateşemiroğlu'nun yaptığı açıklamaya göre, 1984 yılının ilk beş günü içinde 20 bin memur borç para almak için kuruma başvuruda bulundu. Yapılan açıklamada, 1983 yılında 551 bin 111 memurun Emekli Sandığı'ndan 22 milyar 400 milyon lira borç para aldıkları belirtildi.



1980 yılı başında 12 milyar dolar olan dış borçları, 1983 yılına gelindiğinde iki katından fazla artarak 26 milyar dolara yükseldi. Yapılan hesaplamaya göre, Türkiye'nin dış borçları, 1984 yılı sonunda 30 milyar dolara tırmanacak.

IMF ve Dünya Bankası reçetelerine dayalı olan bu politikaların kaçınılmaz sonucu olarak, Türkiye 1981'den itibaren, dünyada en borçlu ülkeler arasında ilk 10'a girmeyi başardı. Nitekim, 1982 yılı verilerine göre, 90 milyar dolarlık dış borçla Brezilya'nın birinci, 80 milyar dolarla Meksika'nın ikinci, 45 milyar dolarla Arjantin'in üçüncü olduğu sıralamada, Türkiye 23,2 milyar dolarlık dış borçla yedinci sırada yer aldı.

Yalnız çok büyükler mi?

Özal Hükümeti'nin Programı'nda önde gelen bazı büyük holdinglerin yanısıra, orta ve hatta yer yer banka sahibi olmayan büyük sanayiciler, dışalım ve dışsatımcılar da karşı çıktı. Ilgili sermaye kesimleri, **"yüksek faiz politikası"** nedeniyle yıllık kredi faizlerinin yüzde 70 dolayında olduğunu ve bu durumun maliyetleri aşırı derecede artırdığını belirtiyorlar. Ayrıca, para ve kredi musluklarının kısılması, kredilerin banka sahibi holdinglerin kontrolünde olması ve iç pazarın daraltılması politikaları da, orta ve bazı büyük sermaye kesimlerinin karşı çıktığı noktalardan bir başkasını oluşturmaktadır.

Bunun yanısıra, gümrük duvarlarıyla korunmuş olsa bile hemen her şeyin dışalımının serbest bırakılması, dışalım ve dışsatım olanağının 20 dolayındaki büyük holdingi tanımış olması, büyük holdinglerin dışında kalan sermaye kesimleri tarafından tepkiyle karşılandı.

Avrupa Konseyi ve Türkiye

Filiz KARDAM

— "Avrupa Konseyi bize emir veremez, içişlerimize karışamaz. Gerekirse Konsey'den çıkarız."

Cunta erke el koyduğundan bu yana, Türkiye'nin durumu Avrupa Konseyi'nde her gündeme gelişte, Cunta yetkilileri bu tepkiyi gösterdiler. Ve şimdi Ocak ayı sonunda yapılacak olan Avrupa Konseyi toplantısı öncesinde de Özal aynı şeyleri söylemektedir. Ancak Özal Hükümeti bir taraftan bunları söylerken, bir taraftan da Türkiye'nin Ocak ayından itibaren Konsey'deki çalışmalara resmen katılmasını sağlamak amacıyla Avrupa'ya parlamenterlerden oluşan heyetler göndermektedir. Öte yanda Özal, **"bizim için önemli olan Avrupa Parlamentosu'dur, Avrupa Konseyi değil"** diyerek, kamuoyunu yanıltmaktadır. Oysa bilinmektedir ki, 21 Avrupa ülkesi ve bu arada Avrupa Parlamentosu ülkelerini de içeren Avrupa Konseyi'nin etkinliği hem farklı, hem de Avrupa Parlamentosu'na kıyasla daha üstündür. Avrupa Konseyi'nden ayrılmış bir ülkenin ekonomik ilişkilerini AET kanalıyla düzeltmesi çok zordur.

Cunta yetkililerinin ve Ozal Hükümeti'nin **"Içişlerimize karışıyorlar, bize direktif veriyorlar, onurumuzla oynuyorlar"** yaygaralarını da ciddiye almak mümkün değildir. IMF önünde diz çöküp, emperyalizmin uluslararası kuruluşlarının ekonomik reçetelerini uygulayan, Ortadoğu'da ABD çıkarları için jandarma görevi yüklenen Cunta, bunları hiç onur kırıcı bulmaz iken, Türkiye'de demokratik hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlamalar yüzünden eleştirilmeyi niçin bu kadar onur kırıcı bulmaktadır? Emperyalizmin uluslararası kuruluşlarına dayanarak ayakta kalan Cunta uluslararası bir başka kuruluş rejimi eleştirince sahte kabadayılık gösterilerine kalkışmaktadır.

Peki, Cunta erke geldiğinden bu yana Avrupa Konseyi'nin Türkiye'ye karşı tavrı ne olmuştur? 160 parlamenterden oluşan Avrupa Konseyi Danışma Meclisi Avrupa'da insan hakları ve demokrasinin, Türkiye'nin de imzaladığı **"Avrupa Insan Hakları Konvansiyonu"**'nun gözetleyicisi ve koruyucusudur. Son üç yıldır Türkiye'deki yönetim biçimi burjuva demokrasisinin kurallarına ters düştüğü için bu kuruluşta ağır eleştirilere hedef olmuştur. Ağır eleştirilere rağmen Türkiye, Konsey'den kesin olarak ihraç edilmemiş, yalnızca ilişkileri dondurulmuştur. Bunun nedeni, bu kuruluşlarda kapitalist ülkeler parlamentolarında yeralan muhafazakar, liberal, sosyal-demokrat, komünist tüm siyasi partilerin temsilcilerinin yeralması, ve bunların demokrasi ve insan haklarını farklı ölçülerle değerlendirmeleridir. Konsey içindeki gerici ve muhafazakar parlamenterler, diktatörlük rejimi ile ekonomik ve ticari ilişkilerini ne pahasına olursa olsun sürdürmekten yana olanların temsilcileri, Evren rejimini, herhangi bir Avrupa ülkesi için benimseyemeyecekleri kriterlere göre eleştirmişlerdir. Avrupa'daki parlamenter demokrasi kriterlerinin Türkiye için kullanılamayacağını söyleyerek, işkenceleri, yüz karası davaları görmezden gelmişler, Cunta'nın yaptıklarını hoş göstermişlerdir. Sonuçta her toplantı bitiminde alınan karar beklemek, biraz daha beklemek ve sözümona demokrasi takviminin nasıl uygulanacağına göre daha ilerdeki bir tarihte kesin karara varmak olmuştur.

Bu nedenle önümüzdeki günlerde de Avrupa Konseyi önemli bir sınav geçirecektir. Bilindiği gibi Konsey 1983 Eylül Oturum'unda, Türkiye'de 6 Kasım seçimleri sonucu gelecek parlamentonun Türkiye halkının demokratik olarak seçilmiş temsilcisi kabul edilemeyeceği, göndereceği delegasyonun da Avrupa konseyi çalışmalarına katılamayacağını belirten bir karar almıştır. Şu anda Konsey'de Türk heyetinin Ocak ayından itibaren çalışmalara resmen başlamasından yana olanların yanısıra, ihracını isteyenler de vardır. Ancak Konsey'in hazırlık çalışmalarını sürdüren Siyasi Işler Komisyonu'nda Mart ayında yapılacak yerel seçimler sonrasında ilkbahar toplantılarına Türkiye'nin tam yetki ile katılması yönündeki öneri ağırlık kazanmış durumdadır.

Oysa Türkiye'de 6 Kasım seçimlerinden sonra demokrasiden yana adımlar atılmadığı, insan hakları ihlalinde, haksız yargılamalarda en küçük bir değişiklik olmadığı, genel bir politik affın sözünün bile ettirilmediği, tam tersine seçimler sonrası çıkan yasalarla üç yıldan beri süren yasaklar zincirine yenilerinin eklendiği ortadadır. Bu koşullarda Avrupa Konseyi'nin Türk heyetini kabul etmesi, ya da sadece yerel seçimlerin sonrasına kadar bekleme kararı alması, bu kuruluşun ilkeleriyle bağdaşmayan bir karar olmayacak mıdır? Bugün Türkiye'deki uygulamalar hangi Avrupa ülkesinde vardır? Hangi Avrupa Konseyi ülkesinin demokratı kendi ülkesinde bu tür uygulamaları kabul edebilir? Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin parlamenterleri Türkiye'de demokrasiye geçişin gerçek belirtileri üzerinde durmalı, Cunta'nın dayattığı yasalar kaldırılmadıkça, her türlü düşünce ve örgütlenme özgürlüğü sağlanmadıkça, Kürt halkı üzerindeki baskılara son verilmedikçe, haksız yargılamalar durmadıkça, zindanlar boşalmadıkça Türkiye'den gönderilecek heyetlerin Konsey'e katılmasına izin verilmemelidir.

Büyük holdingler dış ticarette "Kartel" oluşturdu

Özal Hükümeti'nin yeni **"dış ticaret rejimi"**ne paralel olarak, Türkiye'nin en büyük holdingleri **"Ihracatçılar Derneği"** adı altında örgütlenerek dış ticarette **"kartel"** (fiyat tekeli) oluşturdular. Dışalım ve dışsatım alanında kendi aralarındaki rekabeti önlemek, daha küçük dışsatımcıyı ve devlet sektörünü dış ticaretten **"saf dışı"** etmek amacıyla oluşturulan **"kartel"**'in kurucuları arasında **Enka Holding, Sabancı Holding, Çukurova Holding, Koç Holding, Iş Bankası Grubu** ve **Profilo Holding** gibi Türkiye'nin en önde gelen tekelleri yeralıyor.

1983 yılında 65 ile 300 milyon dolar arasında dışsatımda bulunan 14 büyük şirketin biraraya gelmesiyle oluşturulan **"kartel"** yetkililerinin yaptığı açıklamaya göre, 1984'de Türkiye'nin dış ticaretinin yarısından daha çoğu yeni kurulan kartel eliyle gerçekleştirilecek. **"Kartel"**'i oluşturan 14 büyük işletmenin ve bağlı oldukları holdinglerin adları şöyle:

1) Enka Pazarlama-Enka Holding
2) Exsa Eksport-Sabancı Holding
3) Ram Dış Ticaret-Koç Holding
4) ME-PA Merkezi Pazarlama-Iş Bankası
5) Çukurova Dış Ticaret-Çukurova Holding
6) Pro-Eks Profilo Ihracat-Profilo Holding
7) Tek-Fen Dış Ticaret-Doğuş Holding-Garanti Bankası
8) Süzer Dış Ticaret-Süzer Holding
9) Anadolu Eksport-Anadolu Endüstri Holding
10) Cam Pazarlama-Iş Bankası
11) Izdaş Izmir Dış Ticaret-Ege'li Holdingler

Devletin yatırım harcamaları yüzde 40 oranında düşürüldü

Özal devlet sektörünü tasfiye etmeye başladı

- **Kamu Iktisadi Teşebbüsleri ve dış ticarete ilişkin yasa ve yönetmeliklerde yapılan değişikliklerle devlet işletmelerinin ortadan kaldırılması ya da ABD tekelleriyle büyük holdinglere satılması yolunda ilk adımlar atıldı.**

Turgut Özal Hükümeti, ardarda aldığı bir dizi ekonomik kararlarla devlet sektörünü ortadan kaldırmaya başladı. Hükümet, Türk Parasını Koruma Kanunu'nda (TPKK) ve dış ticaret rejiminde yaptığı değişikliklerle özel bankalara ve büyük holdinglere döviz bulundurma ve kullanma hakkı tanıdı. Böylece, eskiden Merkez Bankası aracılığıyla her türlü dövizin alımı-satımı, dış ticaret ve dış borç işlemlerinde döviz kullanma yetkisi devletin kontrolünde iken, yeni değişiklikle döviz işlemleri özel bankaların ve büyük holdinglerin kontrolüne geçmiş oldu.

Ayrıca, yapılan bir değişiklikle devlet sektörünün dış ticaretteki (dışalım-dışsatım) egemenliğine son verildi ve Türkiye'nin dış ticareti 15-20 dolayındaki holdingin kontrolüne geçti. Böylece, 24 Ocak uygulamalarından önce dış ticaretin yaklaşık yüzde 80'i devletin kontrolünde iken, yapılan son değişiklikle bu miktar yüzde 30 dolaylarına indirildi.

KIT'ler gözden çıkarıldı

Öte yandan, Kamu Iktisadi Teşebbüsleri (KIT) ve dış ticarete ilişkin yasa ve yönetmeliklerde yapılan değişikliklerle devlet işletmelerinin ortadan kaldırılması yada ABD tekelleriyle büyük holdinglere satılması yolunda ilk adımlar atıldı. KIT yasasında ve dış ticaret rejiminde yapılan bir değişiklikle, bir yandan devlete ait ağır sanayi kuruluşlarının ürettiği malların dışalımı serbest bırakıldı ve devlet işletmelerinin **dışalım yasağı** ve **gümrük vergisi** araçlarıyla çokuluslu tekellere karşı korunmasından vazgeçildi. Böylece, demir-çelik, aliminyum ve petro-kimya gibi çoğunluğu Sovyetler Birliği'nin yardımı ile kurulan devletin ağır sanayi kuruluşlarının çokuluslu tekellerle rekabete dayanamayıp iflas bayrağını çekmelerinin adımları atıldı.

Nitekim, 9-15 Ocak 1984 tarihli **Nokta** dergisiyle yaptığı söyleşide, bu uygulamaların yürütücüsü ve Özal'ın baş teknisyeni olan Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı Ekrem Pakdemirli devlet sektörünü tasfiye edeceklerini saklamıyor, **"petro-kimya, demir-çelik ve aliminyum tesisleri gibi ağır sanayi kuruluşlarının, bizde de olsun anlayışıyla kurulduğunu, bunlardan vazgeçileceğini"** söylüyordu.

Ayrıca, KIT yasasında yapılan değişikliğe göre, Hazine'nin devlet kuruluşlarına yardım etmesi, kamu yararına çalışan işletmelerin zararlarının Merkez Bankası kaynaklarından karşılanması yasaklandı. Böylece, bu kuruluşların da holdingler ve çokuluslu tekellerle rekabete dayanamayıp ya onlar tarafından yutulmaları ya da iflas ettirilerek tasfiye edilmelerinin adımları atıldı. Nitekim, 14 Ocak tarihli **Cumhuriyet** gazetesinde yaptığı söyleşide Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem, **"Hazine'nin KIT açıklarını kapatmayacağını, piyasa şartlarına uymayan KIT'lerin tasfiye edileceğini"** söyleyerek, Özal Hükümeti'nin devlet sektörüne karşı tavrını açıkça dile getiriyordu.

Öte yandan, yine KIT yasasında yapılan bir değişiklikle, başta TEKEL, Etibank olmak üzere kârlı çalışan birçok devlet kuruluşunun da, holdinglere ve çokuluslu tekellere satabilmesinin olanakları yaratıldı. Böylece, F-16 anlaşmasına paralel olarak Türkiye'nin tarım ve tarıma dayalı sanayi kolları ve madencilik sektörlerinde ihtisaslaşmayı öngören model uyarınca, bu işkollarında çalışan devlet kuruluşları ABD tekelleriyle büyük holdinglere devredilmiş olacak.

Ayrıca, yine ABD'nin, IMF ve Dünya Bankası'nın dayatmalarına bağlı olarak, alt yapı tesisleri ve bazı sektörler dışında devlet yatırımları durduruldu. Nitekim, Özal Hükümeti'nin geçtiğimiz günlerde açıkladığı 1984 yılı Programı'na göre, 1980 yılında devletin yatırım harcamaları ulusal gelirin yüzde 10'unu oluştururken, 1984 yılında bu miktar yüzde 6'ya indirildi.

ÖZLEM ÖZGÜR **Gündem**

Türkiye'nin yeni misyonu

Dört yıldan bu yana Türkiye'de uygulanan ekonomi politikaları ve Özal'ın bu alanda attığı **"yeni adımlar"**, Türkiye kapitalizminin yıllardır içinde kıvrandığı **"yapısal"** ekonomik bunalımdan ayrı düşünülemez. 24 Ocak 1980'de yürürlüğe konan ekonomik önlemler, onun sosyal ve politik amaçlarına ulaşıp ulaşamadığı noktası bir yana, egemen sınıflar açısından tek **"hedef"**te toplanabilir: Mevcut **"model"** çerçevesinde bunalımı aşmak, Türkiye kapitalizmini **"sağlam"** bir **yapıya** kavuşturmak.

1983 yılı ortalarına gelindiğinde, ekonomik bunalıma ilişkin olarak, **"24 Ocak Kararları"**yla öne konan hedeflerin hiçbirisine ulaşılamadığı ortaya çıktı. Bu bir anlamda eski **"model"**in bütünüyle **tıkanması**, bütünüyle iflasıydı.

Ancak, 24 Ocakçılar buna da bir bahane buldular. Onlara göre,

12) Manisalı Evrensel Pazarlama Metaş Grubu-Koç Holding
13) Imeks Sınai Mamuller
14) Ak-Pa-Aksu Grubu

KAYA ERDEM VE EKREM PAKDEMİRLİ

Erdem, Özal hükümetinin ekonomiden sorumlu Başbakan Yardımcısı. Öteki bakanların da üstünde yetkilerle donatılmış Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı. Görevlerinin özeti: Ulusal ekonomiyi yıkıma uğratmak

Devlet ve küçükler "saf dışı" bırakıldı

Türkiye'nin dış ticareti 15-20 holdingin kontrolüne geçti

● **Sosyalist ülkeler ve Ortadoğu ülkeleriyle yapılan dış ticaret, 1983 yılında 50 milyon doların üzerinde dışsatım gerçekleştiren holdingler tarafından yapılabilecek.**

"**Dış Ticaret Rejimi**"nde yapılan "**köklü**" bir değişiklikle, çok sayıdaki sanayici, dışalım-dışsatımcı firma ve devlet işletmesi saf dışı bırakılırken, Türkiye'nin dış ticaretinin yaklaşık üçte ikisi 15-20 dolayındaki holdingin kontrolüne geçti.

Turgut Özal Hükümeti'nin ilan ettiği yeni "**dış ticaret rejimi**"ne göre, Sosyalist Ülkeler ve Ortadoğu ülkeleriyle yapılan dışalım ve dışsatımlar, 1983 yılında 50 milyon doların üzerinde dışsatım gerçekleştiren holdingler tarafından yapılabilecek. 1983 yılı verilerine göre, Türkiye'de 16 büyük holding 50 milyon doların üzerinde dışsatım gerçekleştirdi. Ayrıca, geçtiğimiz yıl Sosyalist Ülkeler ve Ortadoğu ülkeleriyle yapılan dış ticaret, Türkiye'nin toplam dış ticaretinin yaklaşık yarısını oluşturdu. Bu yapılan değişiklik sonucu, Türkiye'nin dış satımının yaklaşık yarısı 15 büyük holdingin kontrolüne geçmiş oldu:

1. **Enka Holding**
2. **Koç Holding**
3. **Sabancı Holding**
4. **Çukurova Holding**
5. **Iş Bankası**
6. **Ercan Holding**
7. **Profilo Holding**
8. **Sönmez Holding**
9. **Okumuş Holding**
10. **Anadolu Endüstri Holding**
11. **Süzer Holding**
12. **Doğuş Holding**
13. **Yaşar Holding**
14. **Demirören Holding**
15. **Gema Holding**

Ayrıca, Özal Hükümeti, "**dış ticaret rejimi**"nde köklü bir değişiklik daha yaparak, dış ticaretle uğraşan firmanın öz sermayesinin en az 500 milyon lira ve yıllık dışsatım miktarının da en az 30 milyon dolar olması şartını getirdi. Yine 1983 yılı verilerine göre, Türkiye'de Özal Hükümeti'nin getirdiği ölçülere uyan dış ticaret şirketinin sayısı 28'dir ve bunlar, 22 büyük holding mülkiyetinde bulunmaktadır.

Dış ticaret rejimindeki bu iki değişikliğe paralel olarak, çokuluslu tekellere ve büyük holdinglere yeni teşvikler, yeni devlet destekleri getirildi. Holdinglerin Türkiye'de ürettikleri malların hammadde ve ara mallarıyla montaj parçalarının dışalımından oluşan "**gümrük vergisi**" kaldırıldı. Düşük faizli dış ticaret kredileri, döviz bulundurma ve kullanma haklarının yanısıra, büyük holdinglere dışsatımda vergi muafiyeti, vergi iadesi ve benzeri teşviklerle yeni devlet destekleri sağlandı. Ancak, bütün bu desteklerden, 1983 yılında 30 milyon doların üzerinde dışsatım gerçekleştiren 22 holding yararlanabilecek.

Sunalp, Cumhurbaşkanı'na, teşekkür telgrafı gönderdi

Özal: «1984, millete refah yolu olacak»

● Ulusu Hükümeti'nin giderayak yaptığı yüzde 14'lük zammın üstüne, Özal Hükümeti petrol ürünlerine yüzde 3 oranında yeni bir zam yaptı.
● Gübre fiyatları yüzde 65 oranında artırıldı. Böylece, çiftçi ailelerine 100 milyar liralık yeni bir yük bindirildi.
● Bütün tekel maddelerinin fiyatları yüzde 33 ile yüzde 60 arasında artırıldı.
● Elektriğe yüzde 30 zam yapıldı.
● Esnaf ve zanatkârların Halk Bankası'ndan aldıkları krediye karşılık ödedikleri faiz oranı yüzde 30 artırılarak yüzde 20'den yüzde 26'ya yükseltildi.
● Çiftçilerin Ziraat Bankası'ndan aldıkları kredilere karşılık ödedikleri faiz oranı yüzde 40 artırılarak yüzde 20'den yüzde 28'e yükseltildi.
● Bütün Sümerbank ürünlerinin fiyatları yüzde 10 artırıldı.
● Demir-çelik mallarına yüzde 5 zam yapıldı.
● Kağıt ve kağıt mamullerinin fiyatları yüzde 5 ile yüzde 10 oranında artırıldı.
● Aliminyum'a yüzde ve bütün PETKIM ürünlerinin fiyatları yüzde 5 oranında artırıldı.
● Özal Hükümeti, 19 Ocak tarihinde petrol ürünlerinin fiyatlarını yeniden yüzde 4 oranında artırdı.

Ancak, 24 Ocakçılar buna da bir bahane buldular. Onlara göre, bütün bu olumsuzluklar, "**model**"in eksik uygulanmasından ortaya çıkmıştır. Yani belli alanlar dışında, devlet sektörü "**tasfiye**" edilmemiştir. Dış ticaret **serbestleştirilmemiş** ve yerli sanayii **koruma** politikalarından vazgeçilmemiştir.

Ama asıl önemlisi, Türkiye eski "**sanayileşme**" ve "**kalkınma**" modelini tümüyle terketmelidir. Yani, "**montajcılık**"a dayalı dayanıklı tüketim malları üreten sektörler ve devletin ağır sanayi kollarında çalışan işletmeleri **tasfiye** edilmelidir. Bunun yerine, ABD tekelleriyle birlikte, tarım sektörü, tarıma dayalı sanayi kolları ve hafif sanayi sektörlerine ağırlık verilmelidir. Yani Türkiye yalnızca ve yalnızca, alışılmış deyimiyle söylersek, Ortadoğu'nun "**kasabı**" ve "**manavı**" olmalıdır.

Işte Özal ve ekibinin, binbir yalan ve demagoji ile şimdi uygulamaya koyduğu ekonomik önlemler, Friedman modelinin bu eksik kalan yanlarıdır. Daha gerçeği, yeni bir "**model**"in seçimidir. Bu model, Türkiye'yi yalnızca ekonomik anlamda değil; aynı zamanda sosyal, siyasal ve dış politika anlamında da, bölgede maceracı ve çok tehlikeli yeni bir "**misyon**"la yükümlü kılıyor. Bu tek kelimeyle, Türkiye'yi kayıtsız şartsız ABD emperyalizminin, Pentagon'un "**bekçi köpekliği**"ne soyundurmak demektir.

Ancak Özal ve ekibi, bu politikaları gündeme getirince, sermaye sınıfı içinde varolan bir çelişki, daha da yoğunlaşarak Özal'a karşı sert tepki biçiminde hayata geçerken; mevcut çelişkiye bazı çevreleri **şaşırtan** bir yenisi daha eklendi. Birinci çelişki, orta ve küçük boy sermaye ile, yer yer bazı büyük boy sermaye çevrelerinin, "**24 Ocak Kararları**"na ya da en azından, bu politikaların belli noktalarına ta başından beri karşı olmalarıdır. Ve bu, anlaşılır bir şeydir, tekelci sermaye ile tekel dışı sermayenin çatışmasıdır.

Ikinci çelişki, daha çok iç pazara üretim yapan ve dayanıklı tüketim malları üreten büyük holdinglerle Özal hükümeti arasında ortaya çıkmıştır ve belli bir çıkar çatışmasından kaynaklanmaktadır. Burada da, şaşırtıcı bir yan yoktur. Bu holdingler, esas olarak "**24 Ocak uygulamaları**"nın baş destekçisidirler. Onlar, ABD tekellerine kapıların ardına kadar açılmasına karşı değildirler. Onlar, ABD'nin ve Pentagon'un Türkiye'ye yüklemek istediği yeni "**misyon**"a karşı çıkmıyorlar. Onlar, Türkiye'nin tarım ve tarıma dayalı sanayi kollarında ihtisaslaşmasına da karşı değildirler.

Onlar, bütün bunlar yapılsın, ama "**dayanıklı tüketim malları üreten sanayi kolları tasfiye edilmesin**" diyorlar. Özal ve ekibi, onun destekçileri, işte bu çelişkiden yararlanarak, yığınları uyutmak ve hedef şaşırtmak istiyorlar. Uyguladıkları ihanet politikasını, ulusal ekonomiyi ve devlet sektörünü yıkmak isteyen bu Amerikancı politikaları, "**anti-tekel**" olarak yutturmak istiyorlar.

Demokrasi güçleri, işçi sınıfı hareketi açısından, yukarıda sözünü ettiğimiz her iki çelişki de, kuşkusuz önemlidir. Bir kere, tüm bunlar, burjuvazinin kendi içindeki bunalımın çözülmesi bir yana, çelişki ve çatışmaların daha da yoğunlaştığını gösteriyor. Önümüzdeki dönemde, bu çelişki ve çatışmaların, şu ya da bu kadarında belli uzlaşmalar olabileceği gibi, bunlar daha da yoğunlaşabilir, keskinleşebilir. Her iki durum da, ister-istemez politik arenada ifadesini bulacaktır.

Ikinci olarak, demokrasi güçleri ve işçi sınıfı hareketi açısından, Özal ve ekibinin uygulamaya başladığı politikalar karşısında, takınılacak tavır, yakalanacak "**ana halka**"lar açıktır. Birincisi, ulusal ekonomiyi yıkıma götürecek, ülkeyi ABD tekellerinin talanına yol açacak ve Türkiye'yi maceraya sürükleyecek olan bu politikalara karşı çıkmaktır. Ikincisi, devlet sektörünün tasfiyesine izin vermemektir. Çünkü, Türkiye'de devlet sektörünün savunulması, yalnızca demokrasi mücadelesi açısından değil; aynı zamanda, devrim mücadelesi açısından da yakalanacak "**ana halkalar**"dan birisidir.

Doğumunun 82. yıldönümünde komünist şair Nazım Hikmet, sanatıyla, eylemiyle, ideoloji

Nazım Hikmet'i iz
fırçada, şiirde ve e



"Hayat, zıddiyetlerin çarpışmasından doğan eserdir. Zıddiyetlerin birliğidir. Bütün toplumlarda 'insanla toprağın kavgası gibi, edebi olmayıp nısbi olmakla beraber' mevcut olan birbirine zıt kutupların, herşeyleri gibi, felsefeleri de çelişki halindedir. Bu iki felsefe idealizm ve diyalektik materyalizmdir. Sorulmaz mı ki neden adi bir çocuk bezine dönen idealizmin sanatta yansıtılmasına eyvallah deniyor da sanat ve diyalektik materyalizmin bir araya gelmesine aaaah... deniyor?"
(Nazım Hikmet (1930)



OTOBİYOGRAFİ

1902 de doğdum
doğduğum şehre dönmedim bir daha
geriye dönmeği sevmem
üç yaşımda Halepte paşa torunluğu ettim
on dokuzumda Moskova komünist Üniversite öğrenciliği
kırk dokuzumda yine Moskovada Tseka-Parti konukluğu
ve on dördümden beri şairlik ederim
kimi insan otların kimi insan balıkların çeşidini bilir
ben ayrılıkların
kimi insan ezbere sayar yıldızların adını
ben hasretlerin
hapislerde de yattım büyük otellerde de
açlık çektim açlık grevi de içinde ve tatmadığım yemek yok gibidir
otuzumda asılmamı istediler
kırk sekizimde Barış madalyasının bana verilmesini
verdiler de
otuz altımda yarım yılda geçtim dört metre kare betonu
elli dokuzumda on sekiz saatta uçtum Pıragdan Havanaya
Lenini görmedim nöbet tuttum tabutunun başında 924 de
961 de ziyaret ettiğim anıt kabri kitaplarıdır
partimden koparmağa yeltendiler beni
sökmedi
yıkılan putların altında da ezilmedim
951 de bir denizde genç bir arkadaşla yürüdüm üstüne ölümün
52 de çatlak bir yürekle dört ay sırt üstü bekledim ölümü
sevdiğim kadınları deli gibi kıskandım
şu kadarcık haset etmedim Şarloya bile
aldattım kadınlarımı
konuşmadım arkasından dostlarımın
içtim ama akşamcı olmadım
hep alnımın teriyle çıkardım ekmek paramı ne mutlu bana
başkasının hesabına utandım yalan söyledim
yalan söyledim başkasını üzmemek için
ama durup dururken de yalan söyledim
bindim tirene uçağa otomobile
çoğunluk binemiyor
operaya gittim
çoğunluk gidemiyor adını bile duymamış operanın
çoğunluğun gittiği kimi yerlere de ben gitmedim 21 den beri
camiye kiliseye tapınağa havraya büyücüye

Bir büyük ozan
Bir büyük adam
Bir büyük yurts
Yüzyılın şiirinde
Benim için ta k

NAZIM HİKMET, BİR SERGİ, İKİ MEKTUP / Nil YALTER

BIRINCI MEKTUP

İKİNCİ MEKTUP

BİRİNCİ MEKTUP

Paris Çağdaş Sanatlar Müzesi'nde bir sergi hazırlığı

Günümüzün göçmen işçi görüntüsüyle Nazım Hikmet'in gurbet şiirlerindeki güçlü görsel görüntüyü biraraya getirmek istedim bu sergide. Yabancı işçilerin güncel sorunlarıyla öz kültürleri arasında bir bağlantı kurmaya çalıştım. Nazım Hikmet'in gurbet şiirleriyle Türk ve Kürt halk şiirleri arasında şekil benzerlikleri buldum. Bu şiirleri **"özgürlüğün şarkısı"** olarak fotoğrafların, desenlerin, video filmlerin içinde kullandım.

Halk şiiri gövdenin bir uzantısı. Gövdeden gövdeye, nesilden nesile, tarihsel bir devamlılık içinde uzanır gelir halk şiiri ve Nazım'ın sesi Almanya'da, Fransa'da, Isveç'te, Hollanda'da çalışan işçilere kadar.

Şekilsel yola çıkış noktası kilim motifleri: Büyütülmüş motiflerin içinde düzenledim satırları, şiirleri ve şairlerden esinlenerek çekilmiş fotoğrafları, çizilmiş desenleri.

Konu, Paris'te terzi atölyelerinde çalışan işçiler. Karanlık bir atölye. 10 makina önünde çalışan 10 işçi. Patron başlarında. Makineleşmiş el ve kol hareketleri düşünceden kopmuş. Insanların düşünceleri, düşleri, karanlık atölyenin, sokağın, kentin ötesinde başka bir ülkede dolaşıyor. Başka bir ülkenin yüzleri, sokakları, ırmakları, kızgınlıkları kapsamış bu çalışan insanların düşüncelerini, düşlerini.

Karanlık atölyedeki amansız yaşam kavgası, Nazım'ın şu satırlarını anımsatıyor bana:

...
Yaşamak.
Ne acayip iştir ki
    bu ne mene gidiştir ki Taranta-Babu,
bugün bu
"bu inanılmayacak kadar güzel"
bu anlatılamayacak kadar sevinçli şey:
böyle zor
bu kadar
    dar
böyle kanlı
bu denli kepaze...

İKİNCİ MEKTUP

Paris Çağdaş Sanatlar Müzesi'nde bir sergi sonu...

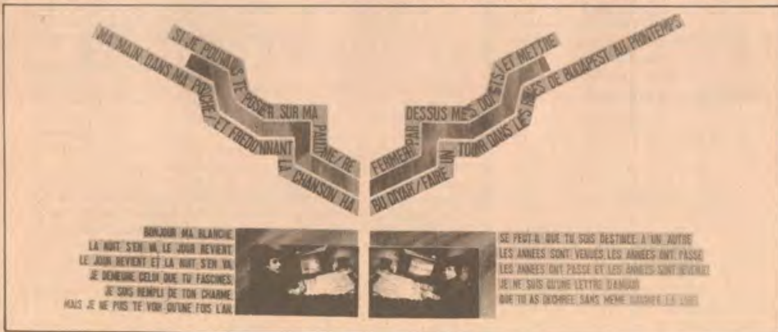
Sergiyi toplamaya gittim müzeye...Elimde bir bıçak, duvardan Nazım Hikmet'in, adsız ozanlarımızın satırlarını kazımaya başladım teker, teker... Duvarlara sıkıca yapışmış altın satırlar. Cümleleri, kelimeleri yırtmamak, bozmamak için sabırla çalışmaya koyuldum.

Sonra arkalarındaki yapışkanları çıkartmak gerekti... Tırnaklarımla kopardım tırnak uçlarım kanayıncaya kadar yapışkanları. Tepemde üç kişi **"çabuk boşaltmak gerekiyor burasını"** der... Üç ay çalıştım bu sergi için; Nazım Hikmet'i anmak için, adsız ozanlarımız için, Faubourg-Saint-Denis'de oturan Türkiyeli işçiler için... Tırnaklarımla yapışkanları kazırken öyle bir bakış fırlattım ki üçüne de, hemen yere çöküp beraber işe koyuldular. Bir süre sonra yerde 140 satır birbirine karıştı, yığın halinde. Hafif olduklarından bir kısmı yarı havada, tahtıravalli gibi sallanıyor yanlarından geçtikçe. Düzensiz, dağınık yere serpilmiş fotoğraflar. Geçen insanlar bize bakıyorlar...

Yerde yığılmış satırlar ve insanlar. Yaşayan bir mezarlık gözümün önüne geldi bir an için. Şiir ve görüntü mezarlığı... Benim için yerdeki anarşik yığın, **yaşayan insanlar, parlayan satırlar**. Kalbimizde taşıdığımız ölümsüz şiirleri Nazım'ın.

Biz sanatçılar neden çalışmalarımızı müzelere kapatıyoruz? Bu burjuva kültür çemberinde müzelerle hapishaneler, psikiyatri klinikleri ve askeri kışlalar arasında ne gibi ayrılıklar olabilir?

Abartmamak gerekir. Müzeden çabuk taburcu ediyorlar sanatçıyı. Gene de büyük bir kapalılık, yalnızlık değil mi sanatçı ve ürünü için şu dört beyaz duvar? Ortadaki video kutuları içine kapatılmış değiller mi konuşan insanlar? Kapana sıkıştırılmış gibi... Evet, seyirci gelip geçiyor. Bazen ilgileniyor, seviyor sanatçının gösterisini. Ama bu kurumuş sonu gelmiş burjuva kültürünün hangi kolu seyirci ile sanat üretimi arasında gerçek bir diyalog kurabilmek için çaba gösteriyor? Eleştirmenler mi?.. Müze sorumluları mı?.. Kültür adamları mı?.. Sanatçılar mı?..



çoğunluğun gittiği kimi yerlere de ben gitmedim 21 den beri
    camiye kiliseye tapınağa havraya büyücüye
        ama kahve falına baktırdığım oldu
yazılarım otuz kırk dilde basılır
    Türkiyemde Türkçemle yasak
kansere yakalanmadım daha
yakalanmam da şart değil
başbakan filan olacağım yok
meraklısı da değilim bu işin
bir de harbe girmedim
sığınaklara da inmedim gece yarıları
yollara da düşmedim pike yapan uçakların altında
ama sevdalandım altmışıma yakın
sözün kısası yoldaşlar
bugün Berlinde kederden gebermekte olsam da
        insanca yaşadım diyebilirim
ve daha ne kadar yaşarım
    başımdan neler geçer daha
        kim bilir.

Bu Otobiyografi 1961 yılı 11 Eylülünde Berlin'de yazıldı

MOSKOVA 1951: Na...
günde yeni bir ya...

Bir işçinin not defterinden

Nazım Hikmet

O kış, Istanbul Içerenköy'deki PTT sanatoryumu inşaatında soğuk demirci olarak çalışıyordum. Kış nedeniyle beton dökülmeyince, soluğu Babıali'de aldım. Gazete satıcılığı yapıp karnımı doyuracak, artan parayı da hasta babama postalayacaktım. Gerçi benden dört yaş küçük kardeşim, boğaz tokluğuna bir kunduracının yanına çırak girmiş, yedi nüfuslu aileden birinin karnı daha doymuş sayılırdı. Bu yüzden üzüntülü, acılı, gizli bir sevinç vardı içimde.

Babıali yokuşunun başında bir gazete dağıtıcısından yüzde on eksiğine sabah gazetelerini alıyordum. Daha köprü kapanmadan koşturarak köprünün başında kapanmasını bekliyordum. Benim gibi yüzlerce gazete satıcısı, köprünün kapanmasını bekliyor, soğukta birbirleriyle şakalaşıyorlar, hemen hepsi sigara içiyor, ellerini oğuşturuyorlardı. Gazete satıcılarının hemen hepsi yoksul, güzel umutlu Istanbul çocuklarıydı. Çevresel lehçeyle konuştuğum için, hemen hepsi benimle alay ediyor, yanlarına yaklaştırmak istemiyorlardı. Öfkemi yenmek için onlardan hızlı koşturuyor, Galata'daki Sirkeci'deki, Tophane'deki sabahçı kahvelerine onlardan önce girip gazetelerimi kısa zamanda satıp bitiriyordum.

Birgün sabah gazetelerini sattıktan sonra köprüden Babıali'ye dönüyordum. Ak saçlı, orta boylu, bir kadın köprünün üstünde, elinde bir levhayla, büyük harflerle yazılmış **"OGLUM NAZIM HIKMET IÇIN IMZA ISTIYORUM"** diyordu. Demek Nazım Hikmet'in annesi bu kadındı. Kadının önünde imza sırasında yirmi kişiden fazla insan vardı. Nazım Hikmet'in annesinin elindeki kağıdı imzalıyorlardı. Heyecanla sıraya girmiş bekliyordum. Birden yedi sekiz sivil polis, Nazım Hikmet'in annesinin elindeki imzalı kağıdı aldılar. Sıra bekleyenlerden çoğu dağılmıştı. Kim olduklarını bilemediğim dört kişiyle birlikte beni de aşağıya, Köprü Karakolu'na sürüklediler. Nazım Hikmet'in annesini bir arabaya bindirip götürdüler. Acaba kadına şimdi ne yapacaklar diye düşünürken, uzun boylu, ince bıyıklı bir polis sordu:

– Ulan piç kurusu, senin ne işin var komünistlerin arasında?

– Şey abi!

– Şimdi abinden de başlarım!..

Elimde gazeteler ıslanmasın diye taşıdığım kartonu göstererek:

– Git, gazetelerini al sat, piç

olsiyle dünya halklarının yolunu aydınlatıyor

zemek... notada eylemde...

k o tüm dünya için yazdı
k a çoğunluğuna ait insanlığın
k yever ülkesinde yasaklı
şiir eşi yok Nazım Hikmet'in
cin endisiydi
yiğitliğin ve sevecenliğin
PABLO NERUDA

Nazım Hikmet için

...
Sen, acısındasın,
Bitmez tükenmez kanların

Oyulmuş gözlerden
dökülen yaşın

Irin dolu
Kapanmamış yaraların

Ve sessizliğinde
Sorgu altında çığlıkları
duyulanların

Ve insanlar
Sana gülümsüyorlar

Bir yerinden
Bu büyük okyanusun

EUGENE GUILLEVIC

●

Haberler böyle Nazım

Topraktan yoğrulmuş bir yüz,
otlarla çevrili
Bir ışık heykeli
bu mezardan kalkıyor
iniyor zamanın merdivenlerini
yaraların tarlasını geçiyor



Nazım Hikmet: Barış savaşçısı

Enis COŞKUN *(Türkiye Barış Derneği Genel Sekreteri)*

En öz sözü Anna Segher söylüyor: **"O, her zaman, özgürlükte ve sürgünde yaşadığı şey için, barış için şiir yazmıştır. Barış, bir kadının yumuşak veya bir demircinin yada denizcinin sert ve kararlı yüz ifadesi mi olur, acaba barış güneşe mi veya yarın gezilecek keşfedilmemiş bir yıldıza mı benzer, ne olursa olsun, barışın üstüne titrenmelidir, Nazım'ın onun üstüne titrediği gibi."**

Barış yaşamın ta kendisidir. Barışı sevmek, yaşamı sevmektir. Ne ki barışı, yaşamı tek başına sevmek çağımızda yeterli olmuyor. Onun sorumluluğunu taşımak gerekiyor. Bu sorumluluk, kişinin çağına karşı duyacağı sorumluluğun da ötesinde ve fazlasında bir sorumluluktur. Çünkü bugün barışı korumak, gelecek çağların, yarının kapısını açık tutmak gibi bir önem taşımaktadır. Gerçekten de gezegenimizin var olma yok olma çatalında bulunduğu günümüzde barış savaşımı hiç ayrımsız hepimiz, özellikle de düşün, sanat, bilim ve yazın alanlarındaki yaratıcı insanlarımız ve aydınlarımız için böylesi bir nitelik taşımaktadır.

Nazım'ı evrensel kılan da onun gelecek çağları ve gezegeni korumak için verdiği bu savaşımdır. O, gezegenimizi dünüyle, bugünü ve yarınıyla korumak için barış savaşçılarının tarafında; emperyalizme, faşizme, gericiliğe karşı bayrak açanlarla birleşmiştir. Bu kavgada yer almaktan ve kaçak değilim diyebilmekten övünç duymuştur. O, bu savaşta milyonlardan biri olarak güçlenmiş ve milyonlardan biri olarak bayraklaşmıştır.

Bir şiirinde **"benim kuvvetim yalnız olmayısımdandır"** diyor. Doğru. O bu kavgada yalnız değildir. Bizim asıl övüncümüz de buradadır; Nazım Türkiye'nin yetiştirdiği ne ilk ve ne de tek barış savaşçısıdır. Barışsever halkımızın seçkin evlatları en ağır koşullar altında barış savaşımını sürdürüyorlar; Nazım'la gururlanıyor, Nazım'ı gururlandırıyorlar.

Boşuna değildir, ülkenin en ücra yerindeki köy kahvesinden, fabrikalardaki tezgahlara dek her yerde Türkiye Barış Derneği davasından söz edilmesi. En haklı şeyi, barışı savundukları için yargılanan, en haksız ve ağır işlemlerle ve baskılarla karşılaştıkları halde barış davasının sancağını yere düşürmeyen zindanlarda ve mahkemelerde onurla taşıyan barışsavaşçılarımız halkımıza mal olmuşlardır. Onun için bugün bulundukları zindanlarda değil, gerçekte halkın yüreğinde ve bilincinde yaşıyorlar.

Onlar Nazım'ın yaptığı gibi barışın üstüne titredikleri için, Nazım'la birlikte zindanlara konulmak istendiler. Ama bu onları yıldırmadı, geriletmedi. Onlar, halkımıza hizmat etmenin bilincini, Türkiye Barış Derneği Başkanı Mahmut Dikerdem'in savunmasındaki şu sözlerle dile getirdiler:

"İçtenlikle inanıyorum ki, beni yetiştiren ve her şeyimi ona borçlu olduğum halkıma yaşamım boyunca mütevazi bir hizmette bulunabilmişsem, bunu otuz yedi yıllık mesleki görevimden çok, üç buçuk yıllık Barış Derneği Başkanlığında yerine getirebildim."

Nazım Hikmet ve müzik



:Nazım Hikmet uçağın merdivenlerinden iniyor. Sür- bir yaşamın eşiğinde sanatçı kederli ve umutlu...

yaraların tarlasını geçiyor
Kocaeli ormanları hâlâ meşeler
ve karaağaçlarla yüklü
öyle yüksek
öylesine kalın
ve hâlâ insanlar ölüyor
şafak vakti
silahlar aynı çehrelerin
karşısına diziliyor
senin ülkende

......
Nazım, haberler böyle işte
ama gelecek senindir, bizimdir
bu çıplak ve bağışlamaz uğultu
ilerleyen ormandan geliyor.

TAHAR BEN JALLOUN

t'in annesi

Fethi SAVAŞÇI

oğlu piç! dedi. Arkamda duran, iriyarı polise işaret etti. Iri yarı polis bir kaç tokat attı. Ensemden tutup kapı dışarı atarken, arkamdan bağırdı:

– Nazım Hikmet'i kurtaracağına, önce kendini kurtar!..Eşşoğlu eşek!

Aradan bunca yıl geçmesine rağmen, ne zaman köprü karakolunun yanından geçsem, beni döven, iriyarı polisi görür gibi oluyorum.

Nazım Hikmet Gazetesi

Işte o sıralar 1950 yılı başlarında Nazım Hikmet'i zindandan kurtarma savaşı başladı. Bu eylem ilk önce ilerici ve demokratik basında belirdi. **"Nazım Hikmet"** adlı bir gazete çıkmaya başladı. Bir iki saat içinde gazeteden, diğer sabah gazetelerinin toplam satışından da fazlaydı satılan gazete. Nazım Hikmet'i kurtarmak için imza verenlerin listesine bakalım:

Üniversite öğretim üyelerinden: Sıddık Sami Onar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Bülent Nuri Esen, Irfan Sahinbaş, Mehmet Karaisa, Ismail Hakkı Karafaki, Vasfi Raşit Sevük, Mazhar Osman Usman, Besim Darkot, Vehbi Eralp, Mukbil Gökdoğan, Sait Kuran, Hilmi Ziya Ülken, Mina Urgan, Macit Gökberk, Berna Moran, Halet Çambel, Behice Boran, Adnan Cemgil, Vedat Ar, Cemal Tollu, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Necat Sürel, Zühtü Müridoğlu, Ziya Keseroğlu, Zeki Kocamemi.

Gazetecilerden: Zekeriya Sertel, Sabiha Sertel, Mehmet Ali Aybar, Ihsan Ada, Burhan Arpad, Nadir Nadi, Ahmet Emin Yalman, Sinan Korle, Melih Yener, Cemal Gürel, Vâlâ Nurettin, Recep Bilginer, Mekki Sait Esen, Lütfü Ay, Enis Tahsin Til, Sadettin Gökçepınar, Remzi Tozanoğlu, Kazım Şinasi Dersan, Muvaffak Garan, Ali Naci Karacan, Selim Ragıp Emeç, Sami Teziş, Ömer Sami Coşar.

Sanatçılardan da, Halide Edip Adıvar, Refik Halit Karay, Ercüment Ekrem Talu, Yaşar Nabi Nayır, Nurullah Ataç, Abdülbaki Gölpınarlı, Sabahattin Eyüboğlu, Cahit Sıtkı Tarancı, Orhan Veli Kanık, Melih Cevdet Anday, Oktay Rifat Horozcu Ercüment Behzat Lav, Nihal Karamağralı, Peride Celal.

Yani ülkenin en seçkin, en değerli en ünlü aydınlarının hemen tümü **"Nazım Hikmet'e Özgürlük"** kampanyasına katılmışlardı.

Nazım Hikmet ve müzik

Sümeyra ÇAKIR

Dünyamızın ve tüm insanlığın geleceği için kaygıların arttığı günümüzde, dünya barış hareketinin büyüyüp genişlemesiyle birlikte, büyük ozanımız, barış savaşçısı Nazım hikmet'in şiirleri ve şiirlerinden yapılan bestelerin, pek çok ülkede ve dillerde yaygınlaşarak söylendiğine tanık oluyoruz. Türkiyeli bir sanatçı olarak katıldığım çeşitli uluslararası toplantılarda yakından izlediğim bu olgu onur verici bir gelişmedir.

Nâzım Hikmet'in bestelenebilir şiirlerinin bizim müziğimize kazandırılması, kültür ortamımız için bugün daha da büyük bir önem taşıyor. Ülkemizde bir çok besteci, şarkı yapımcısı, ozan kimi başarılı, kimi başarısız denemeler yaptılar ve yapıyorlar. Nâzım'ın şiirlerinin bestelenmesi konusu, sanat hayatımızda **-yaygın olmasa da-** tartışılıyor. Bu tartışmalar genellikle şu noktalarda yoğunlaşıyor:

Nâzım'ın şiiri saz eşliğine göre mi, yoksa batı çalgılarından oluşan bir orkestra eşliğine göre mi bestelenmeli? Ya da saz ve orkestra birlikte kullanılsa daha mı uygun olur?

Halk müziği dizileri, ya da bir halk türküsü melodisi ile bir Nazım şiiri bağdaştırılabilir mi? Yoksa Divan müziğimizin makam şemasının modern bir yorumu daha mı uygun düşer.

Veya bütün bu geleneksel, ulusal müzik özgünlüklerimizin dışında bir müzik diliyle, **"Batı"**nın dinleme alışkanlıkları içinde sadece doğulu renklerle yetinen bir yol mu izlemeli?

Çoğunluğu bu çerçeve içinde geçen tartışmalar açıktır ki, yalnız biçimsel kaygılara, zaman zaman da **"Batı"** karşısında duyulan aşağılık komplekslerine dayanıyor. Biçimsel kaygıların olması kuşkusuz olumsuz birşey değildir. Biçim konusundaki arayış ve denemeler sanat uğraşısının vazgeçilmez bir parçasıdır. Fakat her deneme ve arayışın sonucu ortaya çıkan ürün de kendiliğinden **"sanat eseri"** olma niteliğine kavuşamaz. Kullanılan biçimler üsluplar ve teknikler duyguları ve düşünceleri iletmenin hizmetine girdiğinde, yani özü, içeriği dinleyiciye ulaştırmadaki yetkinliği ile, değer kazanır. Bestecinin bir şiiri bestelemede kullanacağı melodi, ritm çalgılar, çalgıların cinsi, sayısı, o şiirin müzikal anlatımı için yaratacağı biçimin araçlarıdır yalnızca. Bir şiiri bestelemek bir yana, onu şiir olarak okuyabilmek için bile, çok iyi anlayabilmek, sonra da onu anlamına uygun ifade etmenin yolunu bulabilmek ve ifade edebilme olanaklarına sahip olmak gerekir.

Bitmiş bir şiire bir ezgi uygulamak ise, belki de dünyanın en zor işlerinden biri. Çünkü bir şiir, bir türkü gibidir. Anlamına ve tavrına sıkı sıkıya bağlı bir iç melodisi ve ritmi vardır. Müzik ve bestecilikle biraz ilgilenmiş olanlar, söz için yazılan müziğin, sözün anlamıyla belirlenen bu iç melodisine aykırı düşmemesinin, tam tersine o iç melodi ile uyumlu olarak sözün duygusal ve düşünsel mesajını güçlendirmesi gerektiğinin işin abecesi olduğunu bilirler. Ama bu abeceyi bilmekle iş bitmiyor. Bestecinin başarısında, yeteneklerivle birlikte dünya görüşü, kişiliği ve müzik kültürü belirleyici rol oynuyor.

Sanatçının, sonsuz ifade olanakları ve yaratıcı esin kaynaklarına açık olarak, ama yeteneğini ve bilgisini sürekli geliştirerek sabırlı bir uğraşa girmesi gerekiyor. En önemlisi de başta kendi halkının olmak üzere, tüm insanlığın insancıl kültür değerlerini her gün daha fazla tanımaya içtenlikle eğilmesi gerekiyor. Bundan yan çizmek, kolaycılığa kaçmak, hem sanatçıyı ve hem de halkın sanatsal duyarlılığını bayağılaştırmaya götürür. Ben bir besteci değilim. Ama Nazım Hikmet'in şiirlerinin bestelenmesini düşündüğümde, işin kolayına kaçılarak yapılan bestelemelerin, ne kültür ortamımıza ne de Nazım'ın yarattığı şiir dünyasına olumlu bir katkıda bulunacağı konusunda kuşkular taşıyorum. Ne yazık ki, ülkemizin, sayıları hiç de az olmayan değerli bestecileri henüz bu konuya yeterince eğilmemişlerdir.

Nazım Hikmet'in şiirlerini besteleyen sanatçılarımız arasında Erdem Buri'nin özel bir yeri var. O, müziği geri plana itip şiiri öne çıkarmak gibi bilinçli bir tercih içinde. Aşağıda bu konuda Buri ile yapılmış kısa bir söyleşiyi sunuyoruz.

Erdem Buri, **"En sevdiğim memleket yeryüzüdür"** diyen Nazım Hikmet bir Türk şairidir ama aynı zamanda bir dünya şairidir de" diyor ve şunu ekliyor: **"Onun anlattığı kavga, emek özlem, sevda dünyanın her köşesindeki insanların uğraşısı, duyguları."**

Buri Nazım Hikmet'i böyle görüyor ve bunu şairin dizelerini müzikleştirmeden önce kendi deyimiyle, **"bir kez daha kafasına sokuyor."**

"Nazım Hikmet şiirlerinde nasıl dünyadaki tüm insanlara sesleniyorsa, ben de aynı şeyi yapmaya çalıştım" diyor Erdem Buri, **"Nazım Hikmet çeşitli ülkelerde bestelendi, bestecilerin kimi tümüyle ülkesinin, hatta o ülkenin bir yöresinin müziğini yazdı. Ben Istanbulluyum, makam müziğinden yola çıkıp evrensele ulaşmaya çalışıyorum. Ancak bu bestelerin başarılı olması için Nazım Hikmet'in dünya görüşünü benimsemek gerekir, bu dünya görüşününde iki önemli öğesi vardır"** diye sürdürüyor Buri, **"evrensellik ve bağımsız bir özgürlük. Nazım'ı bestelerken eğer bu çizgi izlenmezse"** Erdem Buri'nin görüşüne göre **"başarılı olunamaz."** Öte yandan Nazım Hikmet şiirinin bir müziği olduğunu ve buna uyum göstermek gerektiğini vurgulayan Erdem Buri'nin amacı, **"Nazım Hikmet'in şiirini daha bir ortaya koymak, Nazım şiirinin "altını bir daha çizmek"**.

Erdem Buri'yı Nazım Hikmet'e vaklaştıran ögelerden biri de Istanbul Çamlıcadaki komşulukları, **"Annem Nazım Hikmet'le yakın arkadaştı"** diyor besteci, **"ondan bana bir şeyler geçti, sonra yetişmemiz, sürgünlük hep ortak noktalar. Ben Nazım Hikmet'i anlamaktan da öte yaşıyorum"**.

Nazım Hikmet ve müzikle ilgili görüşlerini Erdem Buri şöyle noktalıyor: **"Istiyorum ki, dinleyenler beni değil, Nazım Hikmet'i dinlesin. O'nun şiirinin altını biraz daha çizebildiysem ne mutlu bana."**

OKUYUCU POSTASI



Türkiye Postası

Mektuplarınızı bekliyoruz

Önümüzdeki sayılarda Federal Almanya'daki okurlarımızdan bu sayfaya özel bir konuda mektup yazmalarını istiyoruz.

Bilindiği gibi Federal Almanya'da bir ay sürecek olan işyeri temsilciliği (Betriebsrat) seçimleri 1 Mart'ta başlıyor. Bu seçimler bütün yabancı işçiler, bu arada Türkiyeli işçiler için de kuşkusuz büyük önem taşıyor. Bu seçimlerde Türkiyeli işçilerin takınacakları tavır yalnız yabancı işçileri, Türkiyelileri değil, Alman işçileri de yakından ilgilendiriyor. Çünkü herşeyden önce birçok işyerinde, Türkiyeli işçilerin sayıları seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek büyüklüktedir.

Bu seçimler karşısında ilgisiz kalmak, **"bana ne, nasıl olsa birşey değişmeyecek"** demek, patrondan ve patronun adamlarından başkasının işine yaramayacaktır. Aynı şekilde, Türkiyeli işçilerin çıkarlarının Alman işçilerinin ve diğer uluslardan yabancı işçilerin çıkarlarından ayrı olduğunu savunan görüşler de, bu seçimlerde, patronun aynı işyerindeki işçileri bölmesine, güçlerini zayıflatmasına yardımcı olacaktır.

Biz, **Türkiye Postası** olarak, bütün okurlarımıza işyeri temsilciliği seçimlerine aktif olarak katılmaya ve diğer yabancı işçilerle ve Alman kardeşleriyle omuz omuza vererek, bütün işçilerin çıkarlarını kararlı bir biçimde savunacak güçlü işyeri temsilcilerinin seçilmesini sağlamak için vargüçleriyle çalışmaya çağırıyoruz.

Ama yalnız çağırmakla yetinmiyoruz. Federal Almanya'daki okurlarımızı işyeri temsilciliği seçimlerinde karşılaştıkları güçlükleri, Türkiyeli işçilerin kafalarını bulandıran

Eli öpülesi bir kadın

"Yaz" diyor taa Berlin'den bir ses. **"Sizin oralarda iyi ve güzel şeyler oluyormuş, yaz"** Olmasına oluyor da, nasıl yazmalı? Öyle şeyler oluyor ki, motor dişlileri gibi birbirine kenetlenmiş. İyi özümlemek, iyi yorumlamak ve de **"anlaşılır bir biçimde"** aktarabilmek gerek.

Kar-kış demeden kalkmış yüzlerce kilometreyi tepeleyip gelmiş. Sol bacağı hapı yutmuş. Sağ bacak işlevini ha yitirdi, ha yitirecek... Ama dört elle sarılmış yaşama, ne küskün, ne umutsuz. O, bıçak gibi sert ayazda dörtbinin üzerindeki barış savaşçısının yüreğini ısıtıyor. **"Fransa nire, Mutlangen nire?"**

Ilık ılık birşeyler akıyor yüreğime. Bu kadın, bu eli öpülesi sakat kadın Fransa'dan gelmiş Mutlangen'e. Pershing-2'lere karşı yürüyor. Ötelerden itin biri elini kolunu sallayarak yakası açılmadık küfürler savuruyor. Aldıran yok. Nazım ustanın deyimiyle **"it ürür, kervan yürür."**

Evet, dörtbinin üzerinde insan, Pershing-2'lere karşı koyuyor. En önemlisi de, bu insanlar yıkım silahlarının nereden kaynaklandığını biliyorlar. Açlığın, kanın, gözyaşının, ölümün kaynağını bu insanlar adlarından daha iyi bellemişler.

Omuz omuza yürüyoruz. Birden usuma **Türkiye Postası**'ndan bir cümle geliyor: **"Hangi ülke vardır ki, doğurduğunu doyurmasın?"** Hiç kuşkun olmasın Yücel arkadaşım, yarınlarda böyle ülkeler olmayacak. Bak, biz kavganın Mutlangen'de oynanan ilk raundunu kazandık. Nasıl mı? Mutlangen'e gelen 8 Pershing-2 yerine yerleştirilemedi. **Hardt** denilen bir başka Amerikan kışlasına depoladılar. Şu sakat kadın, şu kambur nine, şu sarkık bıyıklı genç arkadaştan korktular! Hiç kimsenin kuşkusu olmasın, bu adamlar **"gündüzlerinde sömürülmeyen, gecelerinde aç yatılmayan"** yarınlara yürüyor.

Rıza Yüksel/Schwäbisch-Gmünd

OKUYUCU ŞİİRLERİNDEN SEÇMELER

Sam amca

Üç yıl önce o da
tıpkı senin gibi dolaşıyordu dışarda
güzel yarınların kavgasındaydı
fabrikada, okulda, sokakta
tıkıldı zindana

bir saat önce o da
tıpkı senin gibi düşünüyordu
yoksul halkını
yoksul halkını düşünmenin cezası buydu
"vur" dedi, perde gerisinden sam amca
havalandı bir küme kuş / vurdular

bir dakika önce o da
tıpkı senin gibi soluk alıp veriyordu
sehpayı hazırlattı sam amca
ipi boynuna geçirtti
çakıp-söndü bir şimşek / astılar

akşama TV *"güvenlik güçlerince..."* dedi
"Mahkeme kararınca..." dedi
ama, sam amcanın emriyle, demedi

Ali Kalan/Londra

Dostluk kardeşlik içinde

Ne bomba ne de silah
Barış özgürlük diye haykırarak
Tüm dünyaya yayılak
Dostluk Kardeşlik içinde

Kuralım fabrikalarımızı
Döndürelim çarklarımızı
üretelim mallarımızı

Dostluk kardeşlik içinde.

Üretelim mallarımızı
Dostluk kardeşlik içinde

K.V.Eser/Stuttgart

Emekçiler el ele

Bu kavgada, bu uğraşta
Dün biz vardık, yine biziz.
Özgürlük için savaşta,
Dün biz vardık, yine biziz.

Yurdu ele satanları,
Halka kan kusturanları.
Emperyalist düşmanları
Dün biz kovduk, yine biziz

Kanlar döktük, canlar verdik,
Ne tükendik, ne eksildik.
Gazilerin yarasını,
Dün biz sardık, yine biziz.

Oniki Mart belasını.
Kanlı idam sehpasını,
Birçok baskı yasasını,
Dün biz savdık, yine biziz.

Emekçiler hep birlikte,
Antifaşist tek cephede,
Faşizme karşı el ele,
Dün biz vardık, yine biziz.

Nazım'a selam

Merhaba ustaların ustası,
Şiir ustası, sevda ustası
aydınlığın, sabrın, kavganın
taşınmaz acılar ve hasretlerin ustası
insanlık ustası, barış ustası
öpülesi ellerine merhaba!

Merhaba ustaların ustası
umut ustası,
dünya toprağından merhaba,
şimdi daha becerikli ellerim
hayatın içinde
dokuma tezgahlarında, çeliği bükmede
toprağı iştahla işlemede
tohumu serpmede,
barışı yazıp çizip üretmede
daha bir civan istekli ellerim,
ellerimin ışığından merhaba!

Merhaba ustaların ustası
direnç ustası,
Anadolu toprağından merhaba,
acıyla burulan yüreğimden
prangadaki bileklerimden
dipçik altındaki günlerimden merhaba,
merhaba işkencedeki bedenimden
aydınlığa haykıran gözlerimden merhaba,
küçülen soframdan
aç çocuklarımdan
talan edilen harmanımdan merhaba,
merhaba zulme direnen gecelerimden
yılgın olmayan ellerimden merhaba!
Merhaba Nazım usta, merhaba!

Cengiz Doğu/Neuburg

Dağlar beni

Dağlar beni, dağlar beni.
Ayrı koydu dağlar beni.
Zalım gurbetlik bir yandan,
Hor görülmek dağlar beni.

Ele verdik, ele verdik.
Biz çalıştık ele verdik.
Yer altında yer üstünde
Ömrümüzü ele verdik.

Canlar kurban, canlar kurban.
Oldu nice canlar kurban.
Nerden bulak halden bilen,
Ona edek canlar kurban.

Günler geçer, günler geçer.
Çile dolu günler geçer.
Aydınlanır birgün şafak,
Bu karanlık günler geçer.

Ozan R.

rinde karşılaştıkları güçlükleri, Türkiyeli işçilerin kafalarını bulandıran sorunları, bundan önceki seçimlerde yaptıkları çalışmaları, güçlükleri nasıl aştıklarını ve benzeri konuları bize yazmalarını istiyoruz. Okurlarımızın deneylerini, görüşlerini yansıtan bu mektupları yayınlayacağız. Ortaya çıkan soruların yanıtlarını araştıracağız. Böylelikle hem Türkiyeli işçilerin bu seçimlerde kendilerinden beklenen tavrı göstermelerine yardımcı olmaya, hem de **Türkiye Postası** olarak bu seçimlere okurlarımızla birlikte aktif olarak katılmaya çalışacağız.

Rıza Yüksel/Schwäbisch-Gmünd

Kış uykusundan uyanmak gerek

Türkiye Postası yayına başladığından bugüne dek birkaç kez yazmak istedim, ama olmadı. En son Celalettin Kesim'in katledilişinin dördüncü yılında bir toplantıdan sonra yazmayı uygun gördüm ve görüşümü, kalemimin yazdığı, bilincimin varabildiği yere kadar anlatmaya çalıştım.

Her ölüm yıldönümünde olduğu gibi C. Kesim'i Avrupa'da **"yolumuz işçi sınıfının yoludur"** diyen tüm demokratik örgütler anıyor ve onun demokratik savaşımdaki yerini anlatan konuşmalar, yorumlar yapılıyor. Oysa C. Kesim'in savaşımı ve hayatı birkaç anı ve konuşmayla geçiştirilemez, çünkü C. Kesim bir öğretmen, aktif bir sendikacı olduğu kadar yazılı basının önemini çok iyi bilen ve elindeki **Kurtuluş** gazetesini yığınlara ulaştırmanın önemini, yığınlarla bağ kurmada basının rolünü iyi kavramış yiğit bir savaşçıydı.

Aynı şekilde A. İhsan Özgür de basının önemini böyle değerlendirdiği için **Savaş Yolu** gazetesini çıkartacağının ilk günü faşist katiller tarafından katledildi.

Çağımızda emperyalizmin basın-yayın aracılığıyla ilerici, demokrat, yurtseverleri karalama ve olayları ters yüz etmesine karşın, çok kısıtlı olanaklarla savaşım veren biz ilericiler Batı Almanya'da çıkartılan **Türkiye Postası** gazetesini yığınlara ulaştırmakta hala zorluklar çekiyoruz. Bunun nedeni basının önemini hala doğru kavrayamayışımızdan olduğu kadar, dağıtımı ve satışının da özveri isteyen bir iş olması...

Oysa hala yıllardır hem ilerici, söz sahibi, hem de yatak yorganın sıcaklığında olanlar artık bu kış uykusundan uyanmalı ve bir daha faşizme kurban vermemek için kollektif bir çalışmayla **Türkiye Postası'**nı tüm Avrupa'da aranılır bir gazete durumuna getirmelidir. Kemal Türkler'lere, Talip Öztürk'lere, A. İhsan Özgür'lere, Hüseyin Güzel'lere ve Celalettin Kesim'lere layık olmak ve onların uğrunda savaştıkları ülküleri hayata geçirmek istiyorsak, yatma zamanı değil, hayatın her alanında savaşmak, yılmadan, soğuk, kar, yağmur demeden çalışmak zamanıdır.

Bedri Ercan/Stuttgart

Hollanda'dan hiç haber yok

Federal Almanya dışında kalan Batı Avrupa ülkelerinden kısa da olsa **Türkiye Postası**'nda haberler çıkmakta. Ama her nedense Hollanda'dan hemen hemen hiç haber çıkmıyor. Oysa Hollanda bugün Batı Avrupa ülkeleri içerisinde ekonomik kriz, işsizlik, işten çıkarmalar, faşist partinin gelişmesi, yabancı işçilere karşı büyüyen yabancı düşmanlığı bakımlarından kaynayan bir kazan.

Örneğin gün geçmiyor ki televizyonda bu konularda haberler, açık oturumlar olmasın. Geçtiğimiz haftalar Türk faşistleriyle Hollanda faşist partisi genel başkanı arasındaki bir telefon konuşması yayınlandı. Ayrıca Hollanda'daki ilerici Türkiyeli örgütlerin de Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma amacıyla önemli toplantıları, çalışmaları oluyor.

Ben bu haberleri hep şu anda yatmakta olduğum cezaevinde, yarım saatlık Türkçe yayın yapan radyodan dinliyorum. Oysa bu konularda **Türkiye Postası**'nda hiç bir habere rastlamadım. Böyle haberlerin gazeteye bildirilmesi ve gazetemizin de bunları yazması gerekmez mi?

M. Avşar/Den Haag

Satılık daha ne var?

Turgut Özal'ın kendi ağzından aldığım bir kaç sözle mektubuma başlamak istiyorum. Özal yabancı ülkelerde çalışan işçilere hitaben Alman TV'sinde yaptığı konuşmada ülkemizden, insanlarımızdan, doğal kaynaklarımızdan, bolluktan sözetti.

Özal Türkiye'nin topraklarının Avrupa ülkelerinin çoğundan fazla olduğunu söyledi. Doğru fazla olduğu da, köylünün elinde ekecek bir avuç toprak yok!

Özal ormanlarımızın da Avrupa ülkelerinin coğundan geniş olduğunu söyledi. Ama hangi işçi birkaç ton odun satın alabiliyor?

Özal ülkemizin doğal kaynaklarından da bahsetti. Doğru hem de çok zenginiz, dışardan alacak kadar çok! Hangi petrol kuyusu işletiliyor? Hangi kömür ocağı kendimize çalışıyor?

Sonra Özal Istanbul köprüsünden sözetti. Ve bugün bu köprü satılığa çıkartıldı. Amaç yurtdışındaki işçilerimizin ocağını söndürmek... Ülkemizi ABD'ye satan Özal, köprüyü de bizlere satıyor.

Sen ülkemizde satılık köprü değil, çalışacak iş, hayat ver. Sen devletin malını değil, Koç'ların holdinglerini, Sabancı'ların birer köprüsünü satılığa çıkarsana!

Ercan Özdek/Fransa

Türkiye Postası Abone fişi

Adı-Soyadı

Adresi

Ülkesi

Abone ücretini **Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postschekkonto 4614 32 - 100, BLZ 100 100 10 Postschekamt Berlin-West** hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzunuzu **Türkiye Postası Abone Servisi, Donau Str. 1, 1000 Berlin 44 adresine** postalayınız.

ABONE BEDELI:

	F.Almanya	Belçika	Danimarka	Fransa	Ingiltere	Hollanda	Isveç
6 aylık	30.-DM	600 BF	120 Krn	85 FF	8.40 £	35 G	95 Krn
1 yıllık	60.- DM	1200 BF	240 Krn	170 FF	16.80 £	70 G	190 Krn

Türkiye Postası

Türkiye Postası 15 günde bir Cuma günleri çıkar. **Herausberger:** Vereinigung für Völker Verständigung und Solidarität,1000 Berlin 44, Donaustr. 1 Verantwortlicher Redakteur: Ahmet Kardam **Zentralredaktion und Anschrift aller Verantwortlichen:** 1000 Berlin 44, Donaustr. 1, Tel: 624 60 92 **Herstellung:** Eigenvertrieb **Druck:** Henke Rollenoffset, 1 Berlin 48, Säntisstr. 49, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Postscheckkonto 461432-100, BLZ 100 100 10 Postscheckamt Berlin-West **Abone Koşulları:** F.Almanya ve Batıberlin'de 6 aylık (12 sayı) 30. DM, 1 yıllık (24 sayı) 60. DM. **Temsilcilikler- Fransa:** Paris, Tel: 01-258 26 90, **F.Almanya:** Frankfurt, Tel: 0611-68 41 98, **Belçika:** Brüksel: B.P. 83, **Hollanda:** Amsterdam, Tel: 020-942323, **Ingiltere:** Londra, Tel: 01-801 7046, **Danimarka:** Kopenhag, Tel: 01-707 506, **Isveç:** Stockholm, Tel: 08-367 576

GÜLDÜŞÜN



Gırgır Dergisi'nin 591. sayısında yer alan aşağıdaki karikatür ve kısa mizah yazısı kanımızca sayfalar dolusu yazıdan çok daha etkili biçimde Türk-İş'in son genel kurulunu ve Türk-İş yönetiminin ihanetini sergiliyor. Gırgır çalışanlarına, çizerlerine yöneticilerine yürek dolusu "elinize sağlık" deyip aktarıyoruz.

Türk-İş Kongresi geçersizdir / TEKRAR YAPILMALIDIR



Evet, iddia ediyoruz. Türk-İş"in yaptığı kongre geçersizdir. Neden mi? Açıklayalım... Geçtiğimiz hafta Türk-İş"in kongresi yapıldı. Bütün işadamlarının sanayicilerin bulunduğu ve neşe içinde geçen kongrede Şevket Yılmaz ve Sadık Şide tekrar seçildi. Buraya kadar herşey güzeldi. Ancaak çok önemli bir durum vardı ki GIRGIR muhabirinin gözünden kaçmadı. Yukarıda gördüğünüz gibi koca işçi kongresine kendini bilmez işçinin biri her nasılsa katılmıştır. (Okla işaretli)... Şimdi soruyoruz. Türk-İş kongresine işçi nasıl girer. Bu ne cürettir, bu işçinin orada işi ne? Bu işçi kongreye gölge düşürmüştür, kongre geçersizdir, yeniden yapılmalıdır.





ANLI ŞANLI YAZARLARDAN...

...ALLI PULLU SEÇMELER

Büyüğü küçüğü bir yana kimmiş bu uğursuzla ortaklık kuran acep?

... Dışişleri Bakanlığı sözcüsü sayın Akıman, Kıbrıs'taki Türk kontenjanından 1500 kişilik bir grubun memlekete çekilmesini büyük karar olarak isimlendirdi. Gerçekten büyük bir karar mı? Neden büyük olsun? Verilecek cevabı biliyoruz, Kuzey Kıbrıs Cumhuriyeti kurulduktan sonra maksadımızın kavga olmadığını sembol yolu ile anlatmak istiyoruz..... Biz **bu ödünü verirken** bir karşılık istedik mi? Acaba Amerika, Kuzey Kıbrıs Cumhuriyeti'ni tanıyacak mı? **Büyük ortak**, hiç bir zaman **küçük ortak Türkiye'nin** çıkarlarına uygun bir yol tutmadı... (**Cihat Baban**, 10 Ocak 1984, **Son Havadis**)

"Demokrasi yapar" ve "işkenceden utanır" bir Adem

... Türkiye insan hakları ve azınlıklarla 1000 yıl kardeş gibi yaşamak faziletlerinin ilmini, Avrupa Konseyi'nin bütün üyelerine en az bin defa öğretecek gerçeklerin vatanıdır. **Demokrasi yapıyorsak** bu kendimiz içindir. **İşkenceden utanırız,** çünkü milletimize yakışmaz. **Türkiye'de azınlık diye bir şey yok,** Türk milleti vardır... (**Ahmet Kabaklı,** 11 Ocak 1984, **Tercüman**)

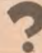
Siyasi Partiler Kanunu'muza yan bakanın...

... Bay Adler'i tekrar hatırlatalım. Avrupa Konseyi'ne mensup, İsviçreli parlamenterdir. Yeni bir rapor yazmak için memleketimize gelmiş, bu arada Siyasi Partiler Kanunu'muzun 81'inci maddesi hakkındaki kuşkularını belirtmiş..... 81'inci madde toprak ve millet bütünlüğünü hararetle kucaklayan bir maddedir. Din ve mezhep kışkırtmalarını, siyasi partilerimizden arındıran bir maddedir. "Halklara özgürlük" nev'indeki nutukları yasaklayan bir maddedir. Herşeyden önce **bu madde** bizimdir. **Türk'tür.** Kendi Siyasi Partiler Kanunu'muza aittir. Hiç bir yabancı karışamaz. **Yan gözle bile bakamaz...** (**Rauf Tamer,** 11 Ocak 1984, (**Rauf Tamer,** 11 Ocak 1984, **Tercüman**)

Öküzün boynuzu üstündeki tarih, fikir ve sanat varlıkları

... Bir tek iktidar vardır, o da **kültür iktidarıdır.** Yani hükümetler hatta devletler kültür üzerine kurulurlar. **Ekonomi üzerine kurulmazlar.** Marks gerçi ekonomi için altyapı, kültür için üstyapı'dır diyor. Böylece iktisadi modern bir öküz'e, benzeterek **dünya tarih, fikir ve sanat varlıklarını o öküzün boynuzları üzerinde oynatmaya kalkıyor.** Öyledir ama Marks hem kendini, hem de dünyayı aldatmıştır. Çünkü Marks'ın "Bilimsel Sosyalizm" dediği ekonomik sistemi çoktan topu attığı halde Marksist kültür diyebileceğimiz sanat, düşünce ve propaganda verimleri, bugün hâlâ bir milyardan fazla insanın beynini yıkamaya devam etmektedir... (**Ahmet Kabaklı,** 12 Ocak 1984, **Tercüman**)

BİLMECE-BULMACA



Bulmaca

SOLDAN SAGA

1. Nasırcı ideolojinin günümüzdeki son temsilcilerinden, Mısır'da yeniden itibar kazanmaya



Hece Bulmacası

Aşağıdaki heceleri yalnızca birer kez ama tümünü de kullanarak sorulan ülkeleri bulunuz. Ülkelerin başharflerini aynı sıraya koyduğunuzda bu ülkelerin bulunduğu iki anakaranın (eski dilde: Kıta) ba-

sır'da yeniden itibar kazanmaya başlayan ünlü bir Arap gazeteci, 2. Fransız şiirinin yakın dönemde yitirdiğimiz büyük ustası - Bir haber ajansının kısaltılmışı - Trakya'da bir ırmak, 3. **(Eski dilde)** Toplantı çoğunluğu - Siyasal etkinliklerde uzmanlığı, işbölümünü dikkate almayan, verimsiz çalışma biçimleri için kullanılır, 4. **"Çiğne üstünden geç"** anlamında bir emir - **"Üç silahşörler"** romanı yazarının soyadı - Peygamber ya da çoban kralların değneği - **(Tersi)** Kimyada bromun simgesi, 5. Nazım Hikmet'in ünlü **"Arhavili Ismail"** şiirinde Ismail'in, Istanbul Kemeraltı'ndaki Rum sevgilisinin adı - **"Sonuna kadar, sürgit"** anlamında eski dilde bir deyim, 6. **"Çıkar"**ın tersi - Düzey geometride, bir noktanın yerini belirlemekte kullanılan koordinat düzeninde yatay konumun belirleyicisi - Nazım Hikmet'in pek az kullandığı soyadı, 7. Arı dil savunucularınca **"Mister, mösyö"** sözcüklerine karşılık olarak türetilmiş, ancak tutmamış bir sözcük - **(Tersi)** Yazılı olmayan, ancak kamuca benimsenmiş hukuk kuralı - Türkiye'de bir akü markası, 8. Bir dernek, klüp ya da parti üyesinin düzenli ödemesi gereken parasal yükümlük - Insanoğlunun tarımsal üretime geçişinde belirleyici etkisi olan bir alaşım, 9. Üstün müzik bilgisi ve yeteneği ile kitleleri harekete geçiren pek çok marş ve türküye imzasını atan ünlü bestecimizin adı ve soyadı - Yağlı kara, 10. **(Tersi)** Genellikle gözetleme amacıyla yapılan yüksek yapı - **(Tersi)** Bir erkek adı - Nazım Hikmet'in **"Ferhat ile "Şirin"** oyununun geçtiği ülke, 11. **(Tersi)** Büyük pamuk çuvalı - **(Tersi)** Güney Amerika'da yaşayan, yaban kedisi de denen bir yırtıcı hayvan - **(Tersi)** Kimya'da altın - Sanat, 12. Türk mizahının piri.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Batı Berlin'de yaşayan ve göçmen işçilerin yaşamını kendine başlıca konu edinen ünlü ressamımızın adı ve soyadı, 2. ABD'de bir eyalet - Saha, açıklık, meydan, 3. Iskandinav Hava Yolları'nın kısa yazılışı - Kur'anda bir sûre ki Nazım Hikmet'in bir rubaisinin de başlığını oluşturmuştur, 4. Halılarıyla ünlü bir kent - Yerleştirme, göçmenleri barındırma, 5. **(Tersi)** Bir takım elbiselik kumaşa denir - 50'li yılların komedyen çiftlerinden ve **"Büdü"**nün eşi olan komedi tipi - Kaba bir soru sözcüğü, 6. Boy'un tersi - Afganistan'da bugün karşı devrimci çetelerin elinde bulunan Hayber Geçidi'ne açılan bölge, 7. Anadolu Ajansı'nın kısa adı - Nazım Hikmet'in **"Yusuf ile Menofis"** oyununda adı geçen başvezir, 8. Kendine vurgun olanlara denir - Eski dilde mektup, 9. Harflerin biçimleriyle oynayıp çok süslü yazı yazma sanatı - **(Tersi)** Ilçe'den büyük, eyaletten küçük idari birim - **(Tersi)** Trakya'da bir ırmak, 10. Başkaldıran, boyun eğmeyen - Kimyada platin, 11. Harfleri ve noktalama işaretlerini kullanarak anlamlı mesajlar üreten - **(Tersi)** Geri, arka, 12. **"Devrim Sürecinin Diyalektiği"** kitabının yazarı Sovyet bilim adamı - **(Tersi)** Türkiye'de oldukça yaygın bir dini tarikatın üyesi, 13. Eski dilde gülme, açılma, eğlenme - **(Tersi)** Mücevher ve değerli taşlardan oluşan servetlerin saklandığı yer - Dudak kırmızısı, şarap kırmızısı - Kastamonu'nun bir ilçesi, 15. **(Tersi)** Hasta, sancılı, sağlıksız - **(Tersi)** Insan öldüren, cinayet işleyen, 16. Köy enstitüleri döneminde etkin görevler üstlenmiş bir eğitimcimizin soyadı - Dumanın bacada bıraktığı iz - Eski Mısır'da bir tanrı.

GEÇEN SAYIDAKI BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAGA: 1. Rodneyarismendi, 2. Eter - Arife - Ra - Za, 3. Fakat - Ay - Sakar - Z, 4. Ikametgah - Kaat, 5. Ozalit - Kle, 6. Emele - Nimet Arzık, 7. Retina - Yuvarlak, 8. Dar - Namara, 9. Ulema - Itaz - Kaabe, 10. Re - Il - Bıcılgan, 11. Anane - Elimine - Ay, 12. Karate - Natura.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Refik Erduran, 2. Otak - Mealen, 3. Dekametre - Ak, 4. Nram - Li - Mana, 5. Temenna - Er, 6. Ya - AA, 7. Aragon - Milet, 8. Riyaziyat - Le, 9. If - Hamurabi, 10. Ses - Levazım, 11. Anita - Cin, 12. Erk - Tar - Kına, 13. Naak - Rl - Alet, 14. Rakzarag, 15. Iz - Alık - Baar, 16. Aztek - Kenya.

sıraya koyduğumuzda bu ülkelerin bulunduğu iki anakaranın (eski dilde: Kıta) batı kıyılarında başlayan bir büyük deniz çıkacak.

AN – AR – DUR – GIL – IN – KEN – KI – LIB – LUK – NA – NOR – NUS – RA – RE – TE – TU – TÜR – VEÇ – VUT - YA - YA - YE

1– Avrupa'nın güneyinde, Adriyatik denizi kıyısında, kendini tüm Avrupa'dan, hatta Dünya'dan yalıtlamış küçük bir ülke.
2– Geçenlerde pahalılığa karşı güçlü ve etkili bir halk hareketiyle sarsılan, Kuzey Afrika'da baskıcı bir **"demokratik"** cumhuriyet.
3– Kuzey Afrika'da petrol gelirlerini ülke kalkınmasında ve ulusal kurtuluş hareketiyle dayanışmada kullanan ilerici bir Arap cumhuriyeti. Lideri özgün bir **"Islam sosyalizmi"**nin teorik temellerini oluşturmaya çabalıyor.
4– Güneybatı Avrupa'da ve bu anakaranın en küçük ülkesi.
5– Adı Isveç dilinde **"Kuzey ülkesi"** anlamına gelen NATO üyesi tek Iskandinav ülkesi.
6– Bu bilmecede yer alan ülkelerden açık faşist boyunduruk altında olan tek ülke.
7– Kuzey Batı Avrupa'da, bir zamanlar yeryüzünün en büyük sömürge imparatorluğunu kurmuş bir ülke.
8– Doğu Afrika'da, gelirlerini büyük ölçüde kahve dışsatımı ve safari turizmi ile karşılayan bir cumhuriyet.

Sözcük Bulmacası

Aşağıda siyah büyük harflerle dizilmiş sözcükteki harfleri kullanarak **45** (yazıyla: kırkbeş) ayrı ve anlamlı sözcük üretiniz. Üreteceğiniz sözcükler en az iki harfli olmalıdır. Üreteceğiniz sözcükte kullanacağınız harfler mutlaka ana sözcükte bulunmalı. Ana sözcükte aynı harften bir kaç tane varsa, siz de o kadarını, üreteceğiniz her sözcükte kullanabilirsiniz. Daha açiklayıcı olması için, az harfli bir sözcükten yeni sözcükler üretip bir örnek veriyoruz. Diyelim ki ana sözcük **KESIR**'dir. Şimdi bundan üretelim: Es, Ek, Er, Re (nota), Is, Kes, Kir, Kis (ur), Ker (keyif), Sek, Eksi, Esir, Eski, Sirke vb...

Bu sayıda içinden kırk beş anlamlı sözcük üreteceğimiz ana sözcük:

KARAKÖSE

Aman tartışmayın, yoksa ne anayasa dayanır ne ideoloji "Aşırı özgürlükçüler" ile "dostlukları şüpheliler" bizi üzdü

...Türkiye'de siyasetin anayasa ve ideoloji tartışması düzeyinde sürdürülmesi geleneğini bırakmalıyız... **Unutmayalım ki bu tartışmalara anayasalar da dayanmıyor, ideolojiler de...** Kanunlardan çok anayasaların değiştiği bir ülkede yaşıyoruz... (**Mehmet Barlas,** 16 Ocak 1984, **Milliyet**)

Haklısınız Nazlı hanımcığım, bu Özal bal gibi solcu!

... Gerçekten Özal'ın partisi yepyeni bir zihniyetle ortaya çıkmıştır. 12 Eylül öncesinin sağdaki kitle partisine göre Batı Dünyasına bakış açısı farklıdır. Sanayiciye bakış açısı farklıdır. Sloganları değişiktir. Mesela 24 Ocak kararlarından sonraki dönemde biz hiç bir hükümet mensubunun açıktan açığa "tekelleri kıracağız" diye **sanayiciye hücum ettiğini** görmemiştik. Özel sektöre ucuz para kullandığı için **"halkın tasarrufuna aşıran" kişi sıfatının yakıştırıldığını** işitmemiştik. Bir refah devletinde herkesin payını alacağı prensibi işlenmişti de **"zenginden alıp fakire verilecek" gibi bir cümle ile sınıf kavgasının tahrik edildiğine** şahit olmamıştık... (**Nazlı Ilıcak,** 18 Ocak 1984, **Tercüman**)

Bu laflar güzel değil, mümkünse zarif olanlarını kullanalım

... Son ekonomik kararlar savunulurken kulağımıza **"Zenginden alıp fakire dağıtacağız"** gibi laflar gelmiştir. **Bunlar, güzel laflar değil.....**Zengin ne demek? Kim zengin? Ve kime göre zengin? O ölçü ne? Müdür beye göre fabrikatör zengin... Ama kısım şefine göre müdür bey zengin..... "Zenginden alıp fakire dağıtmak" lafı, solun elindeki kozları alayım derken ülkede başka çatlaklar yaratmaya yönelik **tehlikeli bir slogandır.** Meseleyi "konut fonu" gibi **zarif formüllerle** yürütmek varken buna ille de bir isim aramak, yani birdenbire slogan üretimine geçmek, başka çağrışımlar yaptırabilir diye endişe ederim... (**Rauf Tamer,** 18 Ocak 1984, **Tercüman**)

Korkma, korkma! Zengin olmaya kimse karışmayacak,

... Bir de iktisadi mücadele var ki türlü yollarla varlık sahibi olanların malını mülkünü yoksullara paylaştırmak şeklinde ortaya çıkıyor. Bunun için tabii devlet otoritesinin zayıflamış olması, **mülkiyet hakkının korunamaz hale gelmesi** gerekiyor..... Yeni bir iktidar, yeni tedbirler, yeni sürprizler. Bu arada aşina bir slogan: **"Zenginlerden alıp fakirlere vereceğiz!" Bre aman, nedir bu?** Herkesin "sağ" dediği iktidar, yoksa "sol" mu vurmaktadır? Hayır pek öyle değil. Kısacası şu: **Vatandaşın zengin olmasına kimse karışmayacak;** ama lüks sayılan harcamalardan fakire pay ayrılacak... (**Altan Deliorman,** 14 Ocak 1984, **Tercüman**)

Birçok barış örgütü, Kenan Evren'e ve Büyükelçiliğe protesto mektubu gönderdi

İsveç'de Türkiye barış hareketiyle dayanışma sürüyor

- **Dayanışma Komitesi Isveç Dışişleri Bakanı Bodström'e başvurarak, Barış Derneği davasının, Stockholm'de toplanan Güvenlik ve Güven verici Önlemler Konferansı'nın gündemine alınmasını istediler.**

Türkiye Barış Derneği yöneticilerinin ağır hapis cezalarına mahkum edilmesi, Isveç ve Türkiyeliler tarafından protesto ediliyor. Birçok barış örgütü, Kenan Evren'e ve Stockholm Büyükelçiliği'ne protesto mektupları gönderdiler. Son olarak, Elektrikçiler Sendikası I. Bölge Yönetim Kurulu adına Başkan Eino Everhov ve Liberal Halk Partisi adına parlamenter Hadar Lars yaptıkları açıklamalarda **"Barış Derneği yöneticilerinin derhal serbest bırakılmasını"** istediler. Eino Everhov, Isveç Hükümeti'ne başvurarak bu konuda diplomatik girişimlerde bulunulmasını istedi.

Ayrıca, Isveç Barış Komitesi Yönetim Kurulu adına, örgütün Şubat ayında yapılacak kongresine, **"Türkiye Barış Derneği yöneticileriyle dayanışma"** karar taslağı sunulacak. Stockholm Barış Komitesi'nin 4 Şubat'ta yapacağı barış şenliğinde Isveç'te bulunan Barış Derneği Yönetim Kurulu üyeleri Sait Aydoğmuş ve Hasan Fehmi gecenin açılışını yapacaklar.

Öte yandan, 17 Ocak'ta Stockholm'de 35 ülkenin katılımıyla yapılan **"Güvenlik ve Güven Verici Önlemler Barış Konferansı"** nedeniyle, Türkiye'de Demokrasi Için Isveç Dayanışma Komitesi adına **Ekrem Aydın, Sait Aydoğmuş, Enver Türkoğlu, Akat Sağıner, Ahmet Erol, Hasan Fehmi Mavi, Osman Ikiz** ve **Refik Şener** bir mektupla Isveç Dışişleri Bakanı Lennart Bodström'a başvurarak, Türkiye Barış Derneği yöneticilerine verilen ağır hapis cezalarının konferansta ve Türkiye Dışişleri Bakanı ile yapacakları görüşmede gündeme getirilmesini istediler.



Foto: Türkiye Postası

BARIŞ DERNEĞİ YÖNETİCİLERİ
Faşizmin yargıçlarının kararı okunuyor. Salon bomboş. Ne avukatlar, ne de dinleyiciler var. Bomboş salonda sadece süngüler, faşist yargıçlar ve milyonlarca, milyonlarca barış savaşçısı var

Türkiye Demokrasi Icin Dayanışma Komitesi üyeleri, 23 Ocak 1984 tarihinde Isveç Dışişleri Bakanlığı yetkilileriyle yaptıkları görüşmede, konunun 29 Ocak'ta toplanacak Avrupa Konseyi Parlamenterler Toplantısı'nda ele alınmasını ve Türkiye'nin Avrupa Parlamentosu'na sokulmamasını istediler. Komite üyeleri, Isveç Dışişleri yetkililerine Türkiye'deki gelişmeler hakkında bilgi vererek, **"Türkiye demokrasi ve barış güçleriyle dayanışma"** istemini dile getirdiler.

Türkiye Demokrasi Için Dayanışma Komitesi üyeleri, ayrıca politik parti yöneticileri, demokratik kitle örgütleri yöneticileri ve Avrupa Konseyi Isveç temsilcileri ile yaptıkları görüşmelerde, Türkiye Barış Derneği yöneticileriyle ilgili istemlerini dile getirdiler ve dayanışmanın yükseltilmesini istediler. Bunun yanısıra, Isveç Barış Komitesi'ne bağlı yerel barış komiteleri de, bölgelerinde **"Türkiye barış güçleriyle dayanışma"** geceleri düzenlemeyi sürdürüyorlar.

"Demokrasi Için Birlik Avrupa Türkiyeli Işçiler Federasyonu" kuruldu

"Demokrasi Için Birlik Avrupa ve Federal Almanya Komiteleri", **"Düsseldorf Işçi Derneği"** ve **"Gelsenkirchen ve Çevresi Türkiyeli Işçi Derneği"** 14 ve 15 Ocak günleri Düsseldorf'da düzenledikleri Birlik Kongresi'nde **DIBAF** (Demokrasi Için Birlik Avrupa Türkiyeli Işçiler Federasyonu) adıyla ortak bir göçmen işçi federasyonu kurdular. Türkiyeli işçilerin **"göçmen işçi olmaktan gelen sorunlarına"** daha etkin çözüm arayabilmek ve hakların daha güçlü savunulabilmesi amacıyla kurulan DIBAF'ın bu kuruluş kongresinden dünya barışının korunması, Türkiye barış ve demokrasi güçleriyle dayanışma konularında da kararlar alındı.

80'e yakın bir kitlenin izlediği kongrede DIBAF'ın Genel Başkanlığı'na Osman Sakalsız seçildi.

FIDEF, KKDK, Birlik Yolu, KKDK Federasyon, Kürt Halkevleri, Serxwebun ve GERÇEK-ADK adına gönderilmiş başarı mesajları yanında, Kongre'de ayrıca DKP Genel Yönetim Kurulu Yabancılar sorumlusu adına Heins Lang'ın ve TIP Genel Başkanı Behice Boran'ın da mesajları okundu. Yeşiller adına Jürgen Gott'un da kısa bir konuşma yaptığı Kongre'de TIP Genel Sekreteri Nihat Sargın ve DISK Genel Sekreter Yardımcısı Sina Pamukçu da konuklar arasında yer alıyorlardı.

Tutuklularla dayanışma toplantısı

Düsseldorf'ta Politik Tutuklularla Da-

HTIB'in 6. olağan Genel Kurulu yapıldı

Dünya Barış Konseyi'nden bir heyet Batı Berlin



Düsseldorf'ta Politik Tutuklularla Dayanışma Komitesi 20 Ocak günü açılış konuşmasını Bank-Sen Genel Başkan Vekili Ilhan Geçit'in yaptığı bir toplantı düzenledi. Devrimci-Işçi, FIDEF ve Alman demokratlarının katıldığı toplantıda, Türkiye'de 25 Mart günü yapılacak yerel seçimler öncesinde yurt dışındaki dayanışma çalışmalarının "genel politik af" istemi üzerinde yoğunlaştırılmasının önemi üzerinde duruldu.

"Dönüş primleri" paneli yapıldı

Batı Berlin'de, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Anti-Faşist örgütleri Komitesi'ni oluşturan Türk Merkezi, Işçi Gerçeği, Birlik Yolu, Devrimci Kurtuluş, Av. Dev-Genç, Proleter Dayanışma, Kürdistan Işçi Derneği ve Kültür Merkezi, 21 Ocak Cumartesi günü Kürdistan Işçi Derneği'nde **"Geri Dönüş Primleri"** konulu bir açık oturum düzenlediler. Açık oturuma konuşmacı olarak SEW'den **Klaus Feske**, SPD milletvekili **Eckhard Barthel**, AL'den **M. Becker**, GEW'den **Safter Çınar** ve **Rıza Baran** katıldılar.

Mainz Bedelli Askerlik Komitesi kuruldu

Mainz'da 14 Ocak günü 40'ın üzerinde Türkiyeli gencin katılımıyla Hauptbahnhof Gaststätte'de düzenlenen toplantıda 20 bin marklık askerlik bedelinin düşürülmesi istemiyle çalışmalar yapmak amacıyla bir komite kuruldu. Kurulan komitenin önümüzdeki günlerde çeşitli kampanyalar başlatması bekleniyor.

Herten'de Pir Sultan Abdal gecesi

Herten'de Pir Sultan Abdal'ın yaşamı ve sanatı üstüne bir gece düzenlendi. Kültüramt'ın düzenlediği geceye Almanların yanısıra yüzlerce Türkiyeli işçi katıldı. Pir Sultan Abdal'ın şiiri, etkileri ve Osmanlı'ya karşı mücadelesi Almanca ve Türkçe olarak anlatıldı. onun dirençli ve savaşkan yaşamı Almanlar ve yerel basın tarafından ilgiyle karşılandı. Geceye, saz grubuyla birlikte Ankara Radyosu sanatçılarından Hamdi Tanses'de katılarak Pir Sultan Abdal'ın yapıtlarından örnekler sundu.

yapıldı

- **Bank-Sen Genel Sekreteri Yücel Çubukçu, Genel Kurul'da yaptığı konuşmada, Türkiye'nin genel bir değerlendirmesini yaptıktan sonra yeni gelişmeler hakkında bilgi verdi.**

HITIB'in kuruluşunun 10. yılında Rotterdam, Den Haag ve Eindhoven şubelerinden sonra, Amsterdam Şubesi de, 14 Ocak tarihinde 6. Olağan Genel Kurulu'nu yaptı. Üyelerin yaptığı eleştiri ve getirdikleri önerileriyle bir forum niteliğine dönüştürdükleri Genel Kurul'da Hollanda'da yaşayan Türkiyelilerin sorunları dile getirdi. Bank-Sen Genel Sekreteri Yücel Çubukçu'nun bir konuşma yaptığı Genel Kurul'da yeni yöneticilerin seçiminden sonra, toplantı **"Kahrolsun faşizm"**, **"Ulusal demokrasi için eylem birliği"** ve **"10. yılında daha güçlü HITIB"** belgileriyle son buldu.

Batı Berlin Türk Merkezi'ni ziyaret etti

21-24 Ocak günleri Batı Berlin'de toplanan Dünya Barış Konseyi genel yönetim kurulundan bir grup, Türk Merkezi yönetim kurulunun davetlisi olarak derneği ziyaret ettiler. Aralarında ABD, Güney Afrika, Afganistan, Yunanistan, Kıbrıs, Isveç, Fransa, Sovyetler Birliği, Bulgaristan ve Belçika'dan delegelerin ve Türkiye Barış Derneği Genel Sekreteri Enis Coşkun'un bulunduğu heyet, Türk Merkezi üyeleriyle birlikte yemek yediler, söyleşiler yaptılar; Batı Berlin Işçi Korosu'nun söylediği türküleri ve Gökkuşağı orkestrasını dinlediler.

Yunanistanlı delege yaptığı kısa konuşmasında Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullara değindi. Nazım'ın dizelerinden esinlenerek, **"her şafak vakti kalplerimiz Türkiye'de kurşuna dizilir"** dedi. ABD'den ve Kıbrıs'dan gelen delegeler de yaptıkları kısa konuşmalarda halkların kardeşliğini vurguladılar, Türkiye demokrasi güçlerine özgürlük mücadelelerinde başarı dilediler.



Strasbourg'da dayanışma gecesi düzenlendi

Fransa'nın Strasbourg şehrinde 15 Ocak tarihinde, Strasbourg Türkiyeli Işçiler Derneği Türkiye demokrasi güçleriyle dayanışma gecesi düzenledi. **"Barış ve Demokrasi Için Birleş"** belgisi altında yapılan ve Heval ile H. Kiray'ın saz ve türküleriyle katıldığı gecede, STID'in müzik ve folklor grupları da yeraldı.

Gecede birer konuşma yapan Bank-Sen'in Doğu ve Güneydoğu Anadolu sorumlusu Fevzi Karadeniz ile Aralık ayında DISK davasını izleyen Avukat K. Techel, Cunta'nın Türkiye işçi sınıfı ve demokrasi güçlerine yaptığı baskıları anlattılar. Gecede ayrıca, ozan H. Hüseyin ile dayanışma dile getirilerek, maddi dayanışma amacıyla bir kampanya başlatıldı.

CÜNEYT BAŞBUĞ **Nokta**

Utanmayı da öğreteceğiz

Kaleden bozma hapishanesinde yatanlar için Sinop'ta **"gökyüzünün deniz gibi"** olduğunu söylüyor Sebahattin Ali. Denizin yanıbaşında denize hasret sanatçının düşün dünyasının hâpsedilemediğinin bir kanıtı bu. Sinop gökyüzünün sanatçıya hangi duygularla denizi çağrıştırdığını bilemeyiz. Büyük bir olasılıkla, Sebahattin Ali, eksikliğini duyduğu bir doğa parçasını elinin altındaki bir başka doğa parçasıyla teselli etmek için **"yukarıya çevirdi yüzünü"**.

Bugün Sinop'ta yukarıya çevrilen yüzler çok daha değişik, sanatçının imgelediğinin uzağında görüntülerle rastgeliyor. Düşünülebilecek en çirkin, en doğa ve insan düşmanı görüntüler gözleri tırmalıyor. Menderes'lerin, Demirel'lerin, Evren'lerin peşkeş çektiği Sinop tepelerine, deniz gibi gökyüzüne kurulmuş Amerikan üsleri, casus uçakları, radarlar uysal bir Karadeniz parçasının kıyısında yeralan bu topraklara ölüm ekiyorlar.

Işi yıkmak için, öldürmek için gözlemek olan ABD üssünün Sinop'ta ne işi var. Bir nükleer savaşın ilk anlarında tüm ülkemizin yıkıma uğramasına neden olacak üslerin, casusluk araçlarının Türkiye'de ne işleri var. Insan, doğduğu, büyüdüğü köyleri, şehirleri nasıl ölüme ipotek verebilir. Neyin karşılığı bu ihanet?

Ankara'da, barakadan bozma beton bahçeli ilkokulumuza bir öğleden sonra Amerikalılar gelmişlerdi. Arabalarından, üzerinde tokalaşan iki el resmi olan kutular indirdiler ve tek tek sınıflara dağıttılar. Öğretmenimiz kutuyu boşalttıkça 8-9 yaşlarındaki çocukların tüm küçük düşleri geliyordu dışarı. Payıma, o güne dek görmediğim güzellikte misketler düştü. Öyle cam filan değil, bir cins taştan yapılmış, çok güzel renkleri olan misketler.

Çocuk kıskançlığıyla uzun yıllar sakladım onları, oynamaya bile kıyamadan. Hiç ama hiç bir gün o güzel misketlerin neyin karşılığı olduğunu düşünmüyordum. Bir öğleden sonra okulumuzda dağıtılan o hediyelerin ne denli büyük bir karşılığı olduğunu Vedat Demircioğlu ve arkadaşlarından öğrendim. Gazetelerin yazmadığı, radyonun söylemediği, öğretmenin anlatmadığını bir gün Dolmabahçe'de kolkola gördüğüm o ağabeyler öğretti. Misketlerin ezilen halkların kanı olduğunu, hediyelerin el konulan topraklarımıza karşılık verildiğini.

Önceleri, o güzel Amerikan misketlerini aldığım için duyduğum sevinçten çok utandım. Utanma, yerinde belli belirsiz bir burukluk bırakarak yitti, gitti.

Oysa, gökyüzünün denize benzediği Sinop'u ölüme peşkeş çekenler hiç utanmıyorlar. Tüm ülkemizi yıkıma atacak anlaşmaları gözü kırpmadan imzalayan ihanet, kanlı işbirliğinden payına düşeni utanmazca alıyor.

"Sevmeye kıyamadığımız güzel", memleketimiz Sebahattin Ali'nin deyişiyle **"kimlerin koynuna itilmiş"**. Onlara utanmayı da öğretmemiz gerekiyor.